

**ОСВІТА ЗА КОРДОНОМ.
ВСТУП ДО
УНІВЕРСИТЕТІВ США.**

***ЗБІРКА ПРАКТИЧНИХ ПОРАД ДЛЯ
ПОТЕНЦІЙНИХ АБІТУРІЄНТІВ***

ОСВІТА ЗА КОРДОНОМ. ВСТУП ДО УНІВЕРСИТЕТІВ США

Видання здійснено за підтримки Відділу преси, освіти та культури Посольства Сполучених Штатів Америки в Україні.

Якщо вас цікавить освіта у США або взагалі за кордоном, якщо ви шукаєте престижну роботу чи пишете для когось рекомендаційний лист – ця книга для вас. Збірка містить загальну інформацію про систему вищої освіти у Сполучених Штатах Америки та практичні поради щодо вибору навчального закладу для здобуття освіти. Корисними стануть рекомендації щодо підготовки пакету документів для вступу, та зразки таких документів, включаючи рекомендаційні листи, резюме, переклад дипломів. У збірці також сформульовано відповіді на питання щодо стандартизованих тестів та проходження інтерв'ю, описані форми та вказані джерела фінансової допомоги для іноземних студентів та описано процедуру звернення за фінансовою підтримкою для навчання. Ця збірка створена для того, щоб допомогти читачам у кожному кроці до їхнього успішного професійного майбутнього. Щастя вам!

Матеріали книги підготували:

*Булгакова Н.Б.,
Булавінцев Ю.Є.,
Гаталяк А.М.,
Папук С.В.,
Шевченко Л.Д.,
Терновська В.В.*

ЗМІСТ

ЧАСТИНА І. КОНСУЛЬТАТИВНІ ПОСЛУГИ З ПИТАНЬ НАВЧАННЯ ЗА КОРДОНОМ.....	6
Адреси консультативних центрів в Україні:	9
Дніпропетровськ.....	9
Донецьк	9
Львів.....	10
Одеса.....	10
Сімферополь.....	10
Харків.....	10
Київ – American Councils	11
Одеса – American Councils	11
ЧАСТИНА ІІ. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО СИСТЕМУ ВИЩОЇ ОСВІТИ У США.....	12
1. Чому подаватись на навчання до США	12
2. Типи навчальних закладів.....	15
<i>Коледжі, університети, інститути: у чому різниця.....</i>	<i>15</i>
3. Наукові ступені у США	17
ЧАСТИНА ІІІ. АПЛІКАЦІЙНИЙ ПРОЦЕС	27
1. Як обрати коледж або університет?.....	27
2. Календар вступу до американських університетів.....	31
3. Зразки листів, що надсилаються до університетів	34
3.1. Заява на отримання аплікаційних матеріалів (для навчання на рівні бакалаврату).....	34
3.2. Заява на отримання аплікаційних матеріалів (для навчання на рівні магістратури/докторантури)	35
3.3. Зразок супровідного листа до аплікаційного пакету документів.....	36
ЧАСТИНА ІV. СТАНДАРТИЗОВАНІ ТЕСТИ.....	37
1. TOEFL (TEST OF ENGLISH AS A FOREIGN LANGUAGE).....	37
1.1. Загальний огляд	37
1.2. Структура тесту	37
1.3. Питання і відповіді	40
2. SAT (SCHOLASTIC ASSESSMENT TEST).....	44
2.1. Короткий огляд.....	44
2.2. Структура SAT I.....	45
2.3. SAT I Опис тесту.....	46
2.4. SAT II Огляд тесту.....	48
3. ACT (AMERICAN COLLEGE TESTING ASSESSMENT)	50
3.1. Огляд тесту.....	50
3.1. Структура тесту	54

3.3. АСТ чи SAT?	55
4. GRE (GRADUATE RECORD EXAMINATION).....	58
4.1. Загальний огляд тесту.....	58
4.2. Коротка інформація про зміни у форматі тесту	59
4.3. Комп'ютерно-адаптований тест	59
4.4. Структура GRE тесту.....	65
4.5. Реєстрація на іспит	66
4.6. Тест з предмета (Subject test)	67
5. GMAT (GRADUATE MANAGEMENT ADMISSION TEST).....	68
5.1. Загальний огляд	68
5.2. Структура тесту	76
5.3. Результати тесту	80
5.4. Реєстрація для здачі тесту GMAT.....	81
5.5. Питання і відповіді.....	83
ЧАСТИНА V. АПЛІКАЦІЙНИЙ ПАКЕТ ДОКУМЕНТІВ	88
1. ЗРАЗОК ПЕРЕКЛАДУ ДИПЛОМА	89
2. ЗРАЗОК ПЕРЕКЛАДУ ДОДАТКА ДО ДИПЛОМА	89
3. ЯК НАПИСАТИ ВДАЛЕ РЕЗЮМЕ	91
3.1. Що таке резюме	91
3.2. Корисні поради щодо написання резюме	92
3.3. Розділи резюме	93
3.4. Рекомендований формат резюме.....	98
4. ЯК НАПИСАТИ АПЛІКАЦІЙНИЙ ТВІР.....	100
4.1. Що таке Statement	100
4.2. Зміст твору.....	100
4.3. Види Statements.....	102
4.4. Стратегія написання твору.....	107
4.5. Стиль і тон твору.....	121
4.6. Редагування та коректування	126
5. РЕКОМЕНДАЦІЙНІ ЛИСТИ ДЛЯ ПОДАННЯ НА НАВЧАННЯ.....	127
5.1. Поради для тих, хто звертається за рекомендацією.....	128
5.2. Поради для тих, хто пише рекомендаційного листа	131
5.3. Словник для написання рекомендації	136
5.4. Зразки вдалих рекомендаційних листів.....	137
ЧАСТИНА VI. АПЛІКАЦІЙНЕ ІНТЕРВ'Ю	139
1. ЩО ТАКЕ ІНТЕРВ'Ю?	139
1.1. Типи інтерв'ю	140
1.2. Мета проведення інтерв'ю.....	140
1.3. Хто проводить інтерв'ю?	141
2. ПІДГОТОВКА ДО ІНТЕРВ'Ю	142
2.1. Початок інтерв'ю	142
2.2. Основна частина інтерв'ю та стандартні питання.....	143
2.3. Загальні поради щодо відповідей на інтерв'ю	145
2.4. Питання до інтерв'юерів.....	148
2.5. Завершення інтерв'ю.....	150

3. ОЦІНКА ІНТЕРВ'Ю.....	151
ЧАСТИНА VII. ФІНАНСОВА ДОПОМОГА.....	152
1. ФІНАНСОВА ДОПОМОГА ДЛЯ НАВЧАННЯ В СПОЛУЧЕНИХ ШТАТАХ.....	152
2. ДЖЕРЕЛА ТА ФОРМИ ФІНАНСОВОЇ ДОПОМОГИ.....	153
<i>Університети та коледжі США</i>	154
<i>Звільнення чи зменшення оплати за вступ (application fee waiver)</i>	154
<i>Стипендії</i>	155
<i>Стипендії на навчання (scholarships)</i>	157
<i>Повні стипендії (fellowships)</i>	158
<i>Асистентство (assistantships)</i>	158
<i>Викладацьке асистентство (teaching assistantships)</i>	159
<i>Дослідницьке асистентство (research assistantships)</i>	160
<i>Адміністративне асистентство (administrative assistantships)</i>	161
<i>Житлове асистентство (residence assistantships)</i>	162
<i>Стажування (internships)</i>	162
<i>Кооперативна освіта (cooperative education)</i>	163
<i>Додаткові можливості працевлаштування</i>	163
<i>Позики та кредити</i>	163
<i>Фонди та приватні джерела в США</i>	164
<i>Уряд США та двосторонні джерела</i>	164
<i>Стипендії Фулбрайта (Fulbright Awards)</i>	165
<i>Агенція з міжнародного розвитку США (U.S. Agency for International Development)</i>	165
<i>Міжнародні організації</i>	165
<i>Звернення до приватних фондів чи агенцій із запитом про фінансову допомогу</i>	166
3. ЯК НЕ ОТРИМАТИ ФІНАНСОВУ ДОПОМОГУ.....	167
4. СПЕЦІАЛІЗОВАНІ ВЕБСАЙТИ.....	168
<i>www.collegeboard.com</i>	168
<i>www.iefaf.org</i>	169
<i>www.edupass.org</i>	170
<i>www.nafsa.org</i>	172
<i>www.isoa.org</i>	173
5. ФІНАНСОВА ПІДТРИМКА ДЛЯ ЗДОБУТТЯ СТУПЕНЯ MBA.....	174
ДОДАТКИ.....	177
Додаток № 1 ПЕРЕЛІК ТИПОВИХ АКАДЕМІЧНИХ КУРСІВ.....	177
Додаток № 2 НАЙЧАСТІШЕ ВЖИВАНІ ТЕРМІНИ.....	186

ЧАСТИНА І.

КОНСУЛЬТАТИВНІ ПОСЛУГИ З ПИТАНЬ НАВЧАННЯ ЗА КОРДОНОМ

EDUCATIONAL ADVISING IN UKRAINE

Нова Україна прагне якнайшвидше інтегруватися у світове співтовариство. Цей процес не набере помітних зрушень без участі фахівців нової формації – різнобічно освічених, вільних у своїх поглядах, добре обізнаних із законами життя цивілізованого світу, підготовлених до розв'язання завдань своєї країни на міжнародному рівні.

Молоді, жадібні до знань і досвіду, повні енергії люди намагаються реалізувати свої амбітні плани і стати освіченими фахівцями такого рівня. Одним із шляхів здобуття високоякісної освіти міжнародного рівня є навчання в коледжі або університеті США, провідної країни світу у багатьох галузях економіки і науки, країни, яка овіяна духом свободи, позитивної конкурентності і творення.

Щороку на навчання в 3 000 коледжів, університетів та інших вищих навчальних закладів Сполучених Штатів Америки приїздять біля 400 000 іноземних студентів. Чи багато серед них наших співвітчизників? За офіційними даними¹, протягом 2002/2003 навчального року в Америці здобували освіту 2070 студентів з України.

До великої кількості навчальних закладів звертається значно більше аплікантів, ніж може бути прийнято щороку на навчання. Як наслідок, вступ до навчального закладу є високо конкурсною процедурою, особливо для іноземних студентів.

Важливо ще перед вибором навчального закладу скласти чітке уявлення про можливості і переваги американської освітньої системи, одержати якомога більше інформації про навчання у Сполучених Штатах, потім ретельно спланувати та своєчасно виконати послідовні кроки вступу. Чим більше ви зможете отримати інформації на початку, тим більшим буде ваш шанс зробити якісний вибір навчального закладу.

¹ З рапорту Інституту Міжнародної Освіти (Institute of International Education) за проектом Державного Департаменту США

В інформаційному просторі зорієнтуватись нелегко. За достовірною інформацією та компетентною порадою доречно звертатись до професіоналів.

В Україні протягом останніх 10 років успішно працюють 8 професійних консультативних центрів з питань навчання за кордоном (зокрема в США), які є складовою частиною всесвітньої мережі інформаційно – консультативних центрів (Educational Information and Advising Centers), яка створена і діє за підтримки Державного Департаменту США. Метою діяльності цієї мережі є надання достовірної інформації та високоякісної консультативної допомоги усім бажаючим навчатися насамперед у США та в інших країнах світу. За своєю структурою і підпорядкованістю такі центри різняться між собою, але всі вони об'єднані єдиною місією, додержуються єдиних принципів і методів організації роботи, всі є офіційно визнані Держдепартаментом США, що надає їм право використовувати мережевий логотип “Education USA” як гарантію якості послуг, що надаються.

В Україні до складу цієї мережі увійшли консультаційні центри з питань освіти за кордоном “Освіта” (Дніпропетровськ, Донецьк, Львів, Одеса, Сімферополь, Харків), центр міжнародних обмінів у галузях освіти та науки/Американські Ради (Київ), консультаційний центр Американських Рад (Одеса).

Центри мають необхідне матеріальне забезпечення для виконання своїх завдань та кваліфікований персонал. Усі центри укомплектовані спеціалізованими бібліотеками довідкової та навчальної літератури з питань освіти за кордоном та підготовки до стандартизованих тестів (TOEFL, SAT, GRE, GMAT, LSAT, MCAT та ін). Працівники центрів - досвідчені радники і консультанти в галузі міжнародної освіти, мають фахові сертифікати, більшість з них є членами міжнародних освітніх організацій.

Майже всі Educational Advising Centers в Україні поряд з інформаційною та консультативною діяльністю здійснюють також адміністративний супровід значної кількості відкритих конкурсних програм міжнародних академічних обмінів. Завдяки діяльності Центрів “Освіта” громадяни України щороку отримують фінансову допомогу для

навчання за кордоном у розмірі близько 2000000 доларів США (сюди входить як вартість стипендій, отриманих у результаті участі громадян України у відкритих конкурсах, так і фінансова допомога, отримана відвідувачами центрів індивідуально від закордонних навчальних закладів та спонсорських організацій завдяки консультаційній допомозі радників центрів).

Консультаційні послуги щодо можливостей навчання та стажування за кордоном надаються у вигляді:

- лекцій та відеолекцій
- семінарів
- індивідуальних консультацій
- надання можливості користуватися наявними інформаційними та технічними ресурсами

Типові тематичні семінари, які проводять інформаційно-консультаційні центри:

- Що потрібно знати тим, хто хоче навчатися у США?
- Система вищої освіти в США.
- Як заповнювати аплікаційну форму та форму на отримання фінансової допомоги?
- Пошук фінансової допомоги: види та джерела фінансової допомоги.
- Як написати Statement of Purpose.
- Складання CV, рекомендаційних листів, переклад дипломів та інших свідчень академічних показників.
- Стандартизовані тести: формат тестів, процедура реєстрації, складання.
- Система медичної освіти в США.
- Система бізнес-освіти в США та Європі.
- Програми міжнародних стипендій, обмінів та стажувань.
- Студентські візи для навчання в США: процедура та правила подання аплікації на візу.

Будь ласка зауважте, що поданий список є найбільш типовим і узагальненим, перелік інформаційних і консультаційних послуг в різних центрах може дещо відрізнятися. Кожний центр щомісяця встановлює розклад проведення семінарів та індивідуальних консультацій.

Доступ до інформаційних джерел у консультативних центрах організований таким чином, що кожна людина може самостійно знайти необхідні матеріали про освіту в США і готуватися до вступу в американські університети та коледжі. Всі матеріали поділяються на такі розділи:

- General information
- Financial Aid
- Undergraduate admission
- Graduate admission
- Postdoctoral study and research
- Testing
- Application process
- University catalogs

Співробітники центрів завжди готові надати Вам професійну пораду і допомогу у пошуках інформації та відповідей на питання, що виникнуть у вас в процесі вступу до американських навчальних закладів.

Шановні читачі, довіряйте тільки надійним джерелам інформації, звертайтеся до професіоналів, це значно полегшить ваш шлях до одержання диплома в США.

АДРЕСИ КОНСУЛЬТАТИВНИХ ЦЕНТРІВ В УКРАЇНІ:

ДНІПРОПЕТРОВСЬК

НДО Центр "Освіта"
проспект Карла Маркса, 60, кім. 74-75
тел./факс: +38 (056) 744-62-42
інтернет: www.center-osvita.dp.ua
e-mail: osvita@fregat.com
• **Сергій Папук**

ДОНЕЦЬК

НДО Центр "Освіта"
вул. Університетська, 24, корпус 2, кім. 52
тел./факс: +38 (0622) 92-40-97, +38 (062) 335-98-66

e-mail: annaz@dn.farlep.net

• Анна Зоріна

ЛЬВІВ

НДО Інформаційно-консультативний центр "Освіта"

просп. Чорновола 4, 2^й поверх

тел.: +38 (0322) 97-12-06, факс: +38 (0322) 97-17-94

інтернет: www.osvita.org

e-mail: andriy@osvita.org

• Андрій Гаталяк

[Адреса для листування]:

79019, Львів, а/с 1596.

ОДЕСА

НДО Центр сприяння міжнародній освіті "Освіта"

вул. Гоголя, 16, кім. 113

тел./факс: +38 (048) 716-52-88

інтернет: www.centerosvita.org

e-mail: grade@farlep.net

• Лариса Шевченко

СІМФЕРОПОЛЬ

НДО Центр сприяння міжнародній освіті "Освіта"

вул. Павленка, 5, корпус 2, кім. 107а

тел./факс: +38 (0652) 25-94-42;

e-mail: eacosvita@pop.cris.net

• Юрій Булавінцев

ХАРКІВ

НДО Центр "Освіта".

пл. Свободи, 4, кім. VII-45

тел./факс: +38 (057) 70 20 165

інтернет: www.osvita.kharkiv.org

e-mail: Nataliya.B.Bulgakova@univer.kharkov.ua

• Наталія Булгакова

[Адреса для листування]: 61091, Харків, а/с 1871. Для Н. Булгакової

КИЇВ – AMERICAN COUNCILS

Центр міжнародних обмінів у галузях освіти та науки (American Councils)
вул.Мельникова 63
тел.: +38(044) 213-7757, 213-2532, 213-9138
e-mail: ieac@americancouncilskyiv.org.ua

ОДЕСА – AMERICAN COUNCILS

Консультативний центр/American Councils
вул.Старопортофранківська 26, кім. 60
тел.: +38(0482) 22-90-77, 732-15-16
e-mail: eac@americancouncilsodesa.org.ua

ЧАСТИНА II.

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО СИСТЕМУ ВИЩОЇ ОСВІТИ У США

1. ЧОМУ ПОДАВАТИСЬ НА НАВЧАННЯ ДО США

США мають найбільшу у світі кількість іноземних студентів, що наближається до 600,000 і складає майже 4% від усієї кількості студентів у країні.

У США студенти розпочинають вищу освіту після закінчення 12 років навчання в школі. Навчальні заклади вищої освіти включають дворічні коледжі (відомі як community colleges або junior colleges), чотирирічні коледжі, університети, технологічні інститути, професійно-технічні школи, інші професійні школи, такі, як медичні та правові школи. Вища освіта здобувається в державних (public) навчальних закладах, що утримуються урядом, а також у приватних навчальних закладах, у навчальних закладах, афілійованих до релігійних угруповань, та комерційних закладах. Кількість студентів також варіюється. Деякі відмінні коледжі набирають менш ніж 1000 студентів, а деякі великі університети набирають 50,000 та більше студентів.

Визначальна мета навчальних закладів може бути різною: деякі дають базову гуманітарну освіту (liberal arts education), деякі концентруються на технічній освіті, інші на музиці, мистецтві та інших професіях. Радники в консультативних центрах з питань освіти в США допоможуть вам зорієнтуватись у виборі навчального закладу.

Уряд Сполучених Штатів Америки не має справи з акредитацією або ліцензуванням навчальних закладів, як це роблять освітні міністерства в багатьох країнах. На відміну, міністерство освіти США переглядає та стверджує перелік “акредитаційних агентств”, які у свою чергу гарантують якість навчальних закладів і програм. Ви маєте впевнитись у тому, що обраний вами заклад має акредитацію одного з агентств, визнаних міністерством освіти. Більшість коледжів та університетів мають так звану “регіональну акредитацію” від агенції, що діє в межах певного регіону країни, де вони знаходяться. Акредитація гарантує вам, що навчальний заклад відповідає певному переліку академічних, адміністративних, чи фінансових стандартів. Акредитація також гарантує

вам, що ступінь отриманий в даному закладі буде визнаватись іншими навчальними закладами та роботодавцями.

Певні галузі навчання матимуть “програмну акредитацію” разом з регіональною акредитацією. Наприклад, Акредитаційна Рада з інженерії та технології акредитує програми підготовки фахівців в інженерних спеціальностях.

Близько 15 мільйонів студентів здобувають освіту в США. Вони приїхали з країн з різними економічними та соціальними умовами. З 1, 2 мільйонів студентів, що здобувають вищу освіту поза межами своєї країни, більш ніж третина навчаються в США. Чому така кількість студентів з усього світу обирає саме американські університети та коледжі? Що США пропонують вам...

Найвищі академічні стандарти

Сполучені Штати Америки мають найкращу у світі університетську систему з провідними програмами в майже всіх можливих галузях. На рівні бакалаврату відмінні програми пропонують традиційні академічні дисципліни та професійну підготовку. На післядипломному рівні студенти часто мають можливість працювати безпосередньо з найкращими у світі фахівцями. Американські наукові та професійні ступені є визнані в усьому світі.

Різноманітність навчальних можливостей

Система вищої освіти в США має що запропонувати для кожного. Деякі коледжі та університети базуються на широких академічних принципах, інші роблять акцент на практичних, орієнтованих на потреби роботодавців сферах. Деякі спеціалізуються в технічних галузях, мистецтві, або соціальних науках. Як результат, коли ви шукаєте навчальний заклад для здобуття певної кваліфікації, то зазвичай маєте вибір серед декількох пропозицій.

Найсучасніші технології

Американські університети пишаються тим, що ідуть попереду у використанні найсучаснішої технології та освітніх методів, застосуванні студентами найкращого обладнання та ресурсів. Навіть якщо ваша галузь прямо не пов'язана з точними науками чи інженерією, ви набудете навички використання найсучасніших технологій для пошуку і обробки інформації, знайдете способи зв'язку з фахівцями у вашій галузі з усього світу.

Можливість для досліджень, викладання та стажування

Якщо ви є студентами післядипломного рівня, то зможете набути безцінний досвід проведення наукових досліджень або викладання, який в той же час допоможе фінансувати Вашу власну освіту. Цей практичний компонент вашого навчання неодмінно стане у пригоді для вашої кар'єри і зможе надати глибинне розуміння вашої галузі, якого ви не отримаєте з академічного курсу. Міжнародні студенти представлені серед найбільш цінних дослідників та викладачів американських університетів завдяки тому, що привносять нові ідеї та навички до навчальних аудиторій і лабораторій. Багато аспірантських і докторських програм у США передбачають стажування, що допомагає студентам стати асистентами з викладання або здійснення наукових досліджень.

Гнучкість

Незважаючи на те, що більшість навчальних програм є чітко структуровані, ви завжди матимете вибір серед запропонованих курсів. На завершальних стадіях перед захистом ступеня ви зможете підготувати свою фінальну роботу виходячи з своїх специфічних інтересів. Коли вибиратимете тему для індивідуальної підготовки до написання дисертації, ви зможете підкреслити ідеї, важливі для вас, вашої науки, та вашої країни.

Послуги для зарубіжних студентів

У більшості навчальних закладів центри для зарубіжних студентів пропонують послуги, що допомагають студентам з-за кордону жити та навчатись у новому середовищі. Починаючи з орієнтаційних програм на початку навчання і закінчуючи допомогою при складанні резюме перед випуском, ви знайдете в вашому університеті та оточенні людей, які готові надати допомогу.

Університетське життя

Американські університети пропонують також велику кількість різноманітних видів неакадемічної діяльності у сфері культури та спорту, що додадуть нових горизонтів до вашого освітнього досвіду і допоможуть знайти нових друзів.

Глобальна освіта

Досвід навчання в інтернаціональному середовищі є вигідним товаром. Ваші довгострокові кар'єрні перспективи можуть бути наближені завдяки цьому досвіду і розвитку таких персональних якостей, як самовпевненість, незалежність, навички крос-культурного спілкування. Вони є атрибутами великого попиту з боку роботодавців усього світу.

2. ТИПИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

КОЛЕДЖІ, УНІВЕРСИТЕТИ, ІНСТИТУТИ: У ЧОМУ РІЗНИЦЯ

Навчальні заклади в системі вищої освіти США можуть називатись будь-яким з цих термінів, при цьому коледжі або інститути не є гіршими за університети. Як правило, коледжі менші за розміром і зазвичай пропонують академічні програми на рівні бакалаврату, в той час як університети також пропонують програми магістерського та докторського рівня. Такі слова, як “школа”, “коледж” і “університет” в загальному сенсі синонімічні. Інститути звичайно надають ступені за спеціалізованими програмами в групі близьких дисциплін, так ви можете зіткнутись з програми технологічних інститутів, інститутів моди, інститутів мистецтва та дизайну тощо.

У структурі кожного коледжу або університету ви знайдете школи, такі як школа гуманітарних та точних наук, чи школа бізнесу. Кожна школа несе відповідальність за навчальні програми, що надаються коледжем або університетом у відповідній галузі.

ДЕРЖАВНІ УНІВЕРСИТЕТИ

Державні університети США засновані і спонсовані урядовими структурами (наприклад, урядом штату Каліфорнія, Мічиган або Техас), вони надають освіту за зниженими цінами резидентам цих штатів. Вони також можуть називатись публічними університетами на відміну від приватних навчальних закладів. Деякі з них включають слово “державний” у свою офіційну назву або додають елементи регіональної належності, такі як “східний” або “північний”. Як правило, державні університети великі, набирають до 20,000 студентів і більше, різноманітність студентів також більша, ніж у приватних університетах. Сплата за навчання в державних університетах, як правило, нижча, ніж в приватних університетах. Крім того, резиденти штату (ті, хто мешкає і платить податки в певному штаті) платять за навчання менше, ніж мешканці інших штатів. Студенти-іноземці, як і мешканці інших штатів, не можуть скористатись привілеями зменшеної сплати за навчання в державних університетах. Студенти-іноземці також мають задовольнити більш вибагливі вступні вимоги, ніж резиденти штату.

ПРИВАТНІ УНІВЕРСИТЕТИ

Приватні університети фінансуються з різних джерел: це пожертви, сплата за навчання, дослідницькі гранти і внески від випускників. Сплата за навчання в приватних університетах вища, ніж у державних університетах, але немає різниці в цінах для резидентів та нерезидентів штату. Коледжі, афілійовані до церков, та суто чоловічі або жіночі коледжі є приватними. Як правило, приватні університети набирають менш ніж 20,000 студентів, вони можуть мати лише 2,000 студентів і навіть менше.

КОМ'ЮНІТІ КОЛЕДЖІ

Ком'юніті коледжі пропонують дворічні академічні програми, що ведуть до здобуття асоційованого ступеня (associate degree) з гуманітарних та точних наук (AA, AS), а також відмінні технічні та професійні програми. Як видно з назви, ком'юніті коледжі є навчальними закладами, заснованими місцевою громадою, що мають тісні зв'язки з середньою школою, місцевими бізнес-структурами, роботодавцями тощо. Освітня політика цих навчальних закладів також визначається місцевою громадою. Багато американських студентів з таких коледжів живуть у своїх рідних місцях близько до місця навчання. Ком'юніті коледжі можуть бути як публічними, так і приватними закладами. Іноді зустрічаються також інші назви ком'юніті коледжів – дворічні коледжі, або junior colleges. Зростаюча кількість іноземних студентів обирають для навчання саме ком'юніті коледжі. Сплата за навчання часто менша у дворічних коледжах, ніж у чотирирічних, багато ком'юніті коледжів мають угоди з місцевими державними університетами, що дозволяють перевестися на третій курс бакалаврської програми університету після закінчення коледжу.

ТЕХНІЧНІ ТА ПРОФЕСІЙНІ КОЛЕДЖІ

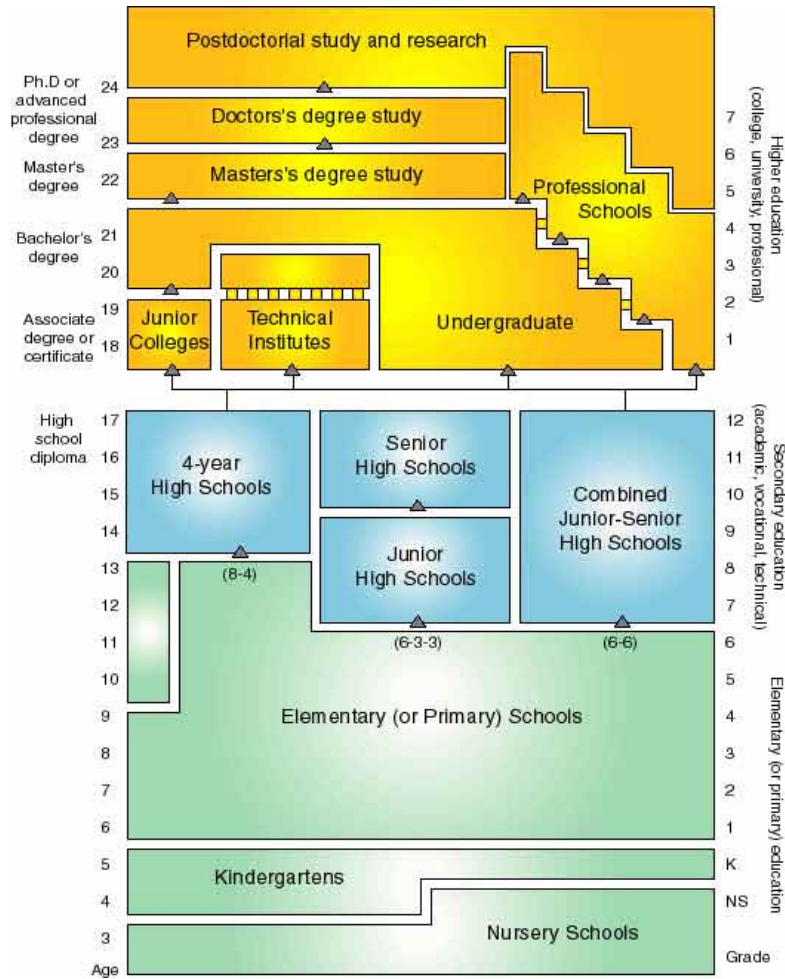
Ці навчальні заклади спеціалізуються на підготовці студентів для вступу або просування в професійному середовищі. Вони пропонують сертифікатні та інші короткострокові програми, що викладають студентам теорію в професійних галузях та технології, та методи застосування технології. Програми здебільшого тривають два роки чи менше. У США існує кілька тисяч технічних та професійних коледжів, вони можуть бути як державними, так і приватними.

3. НАУКОВІ СТУПЕНІ У США

Система вищої освіти США передбачає після закінчення середньої школи два наступних рівні навчання – **Undergraduate Level**, **Graduate Level**, кожен з котрих закінчується присвоюванням студенту вченого ступеня. Перший рівень закінчується присвоюванням ступеня бакалавра (**Bachelor's Degree**), другий – ступеня магістра (**Master's Degree**), та вищого наукового ступеня Доктора (**PhD**) або ступеня першої професійної кваліфікації (**first professional degree**). (див. схему 1)

СХЕМА 1. СИСТЕМА ОСВІТИ В США

НАУКОВІ СТУПЕНІ UNDERGRADUATE LEVEL

У дворічних коледжах (Junior Colleges, Two-year Colleges, Liberal Arts Colleges), інститутах (Technical Institutes), чотирьохлітніх коледжах (Colleges), після двох років навчання, та спеціалізованих школах можна отримати диплом нижчого ступеня *Associate Degree – Associate of Arts (A.A.)* або *Associate of Science (A.S.)*. Існують два основних типи програм у

дворічних навчальних закладах. Деякі програми мають більш академічну спрямованість та зорієнтовані на підготовку студентів для переведення та подальшого навчання у чотирьохлітніх коледжах для отримання Bachelor's Degree. Інші мають більш практичне або прикладне спрямування та надають професійні навички в конкретних галузях. Навчання за останніми програмами зазвичай не надає студентам можливості перевестись у чотирьохлітні коледжі, але деякі кредити (*credit hour*) можуть бути зараховані при навчанні у чотирьохлітніх навчальних закладах.

Навчання для отримання Bachelor's Degree зазвичай триває чотири роки, однак деякі студенти можуть скоротити цей час, якщо навчаються більш інтенсивно, деякі можуть отримати цей ступінь за більш тривалий час навчання. *Bachelor's of Arts (B.A.)* та *Bachelor's of Science (B.S.)*-найбільш поширені ступені бакалавра, але існують ще ступені, які мають інші найменування.

Система освіти в США Undergraduate Level спрямована на забезпечення широкої академічної освіти студентів, на розвиток їх вербальних, письмових та логічних здібностей. Привабливою особливістю навчальних програм (*curriculum*) для отримання ступеня бакалавра є їх висока гнучкість. Студент може вибрати з широкого різноманіття курсів курси, які збирається вивчати, та скласти свою власну унікальну навчальну програму.

Навчальна програма зазвичай складається з чотирьох основних частин, кожна з котрих вміщує приблизно 25 відсотків курсів, потрібних для отримання ступеня бакалавра. Насамперед студент вибирає *Major* – головну галузь своєї спеціалізації і вибирає основні курси з цієї галузі (наприклад англійська література, цивільна інженерія, математика). Потім вибираються споріднені курси – *Cognates*, які доповнюють основні наприклад курси з англійської для спеціалізації журналістика, з математики для спеціалізації цивільна інженерія). Наступну чверть курсів навчальної програми складають *General education courses* – загальноосвітні (англійська, соціальні та гуманітарні науки, математика та іноземна мова). Остання чверть так звані *Free electives*, студент вибирає курси, які цікаві для нього та надають можливість підготуватися для професійної діяльності або подальшого навчання. Ці курси необхідно узгодити зі своїм академічним консультантом.

Для отримання ступеня бакалавра студенту за весь термін навчання треба набрати 120-150 кредитів (*credit hour*). *Credit hour* – це одиниця міри навантаження студента заняттями, зазвичай 3 або 4 на один повний курс, який студент відвідує впродовж семестру. Одна кредитна година

зараховується, якщо студент раз на тиждень відвідував лекції семінари або практичні заняття з відповідного курсу впродовж семестру і приблизно складає 16 годин. Багато навчальних закладів вимагають від студентів набрати відповідну кількість кредитів на кожен семестр, що еквівалентно 4 або 5 курсам на семестр, або 3 курси на чверть. Студенту потрібно набрати відповідну кількість кредитів з курсів по спеціалізації. Наприклад студенту для отримання ступеня бакалавра потрібно набрати 124 кредити, з котрих мінімум 32 кредити повинні бути з курсів по спеціалізації.

Академічний рік може бути різним для кожного університету чи коледжу, однак зазвичай він продовжується дев'ять місяців, починається на початку вересня та закінчується наприкінці травня. Академічний рік може бути поділеним на дві частини – семестри (semesters) по 18 тижнів, деякі навчальні заклади можуть мати чверті (quarters) або триместри (trimesters), які тривають майже 12 тижнів. Окрім того, навчальні заклади часто пропонують студентам літні програми впродовж шести, - восьми тижнів, під час яких студенти можуть обрати курси для прискорення проходження навчальної програми або доповнити курси, які не були зараховані впродовж навчального року.

Після отримання Bachelor's Degree випускник навчального закладу стає дипломованим студентом, так званим *graduate*. Маючи ступінь бакалавра, студент може сміливо вступати в подальше життя. Отримання ступені Бакалавра є необхідним мінімумом для осіб, що сподіваються мати в майбутньому будь-яку кар'єру. Якщо студент упевнений, що для успіху в обраній ним галузі діяльності необхідна подальша освіта, він вступає до відповідного навчального закладу та продовжує навчання на Graduate Level для отримання ступеня магістра або доктора.

НАУКОВІ СТУПЕНІ GRADUATE LEVEL

У Сполучених Штатах Америки надаються наукові ступені Graduate Level двох рівнів – *Магістерські ступені* та *Докторська або перший професійний ступінь*.

Наукові ступені Graduate Level надаються різними вищими навчальними закладами. *Ступінь магістра* (Master's Degree) можна отримати в університетах, навчальних закладах, що надають навчання Graduate Level, та деяких чотирьохлітніх коледжах. Для отримання ступеня магістра потрібно одне, - дворічне навчання, але в деяких випадках – трирічне. *Докторський ступінь* та *перший професійний*

ступінь можна отримати тільки в університетах та спеціалізованих навчальних закладах Graduate Level. Докторський ступінь зазвичай потребує щонайменш три роки навчання після отримання ступеня Bachelor.

Магістерський ступінь - це перший науковий ступінь який надається після отримання ступеня Undergraduate Level. Щороку біля 700 навчальних закладів США надають своїм випускникам майже 400,000 дипломів ступеня магістра.

Магістерський ступінь надається у сотнях різноманітних галузях, це найбільш гнучкий та популярний науковий ступінь. Тривалість навчання для отримання цього ступеня від одного до двох років. Навчальні програми містять комбінацію наукових досліджень та відвідування лекцій і практичних занять, передбачають більш глибоке вивчення предметів та вузьку спеціалізацію під науковим керівництвом професора. Студент повинен відзначитись оригінальним мисленням та творчістю. Як правило, кожен курс, що студент відвідує протягом навчального семестру (чверті або триместру), становить три або чотири кредитні години (credit hour). У навчальний період студент відвідує, як правило, три – чотири курси по дві – чотири години на тиждень та має великі обсяги завдань для самостійної роботи, до 10 годин на тиждень. Щоб отримати ступінь треба мати щонайменш 30 кредитів із середнім балом “B” при однорічній програмі навчання.

Існують два основних типи програм для отримання магістерського ступеня: академічні та професійні програми.

Академічні магістерські ступені Master of Arts (M.A.) та Master of Sciences (M.S.) можна отримати в галузях традиційних мистецтв, наук, соціальних та гуманітарних дисциплін. Науковий ступінь Master of Sciences часто надається в технічних галузях, таких як інженерія, сільське господарство, та інколи в де яких професійних галузях – з бізнесу та освіти. Під час навчання окрім відвідування лекцій і семінарів особлива увага надається проведенню оригінального дослідження та освоюванню методології досліджень у відповідній галузі. Навчальна програма триває один – два роки і потребує набрати від 30 до 60 кредитних годин. Після закінчення навчального процесу студент захищає магістерську роботу або складає іспити. Після отримання академічного магістерського ступеня студент може продовжити навчання для отримання докторського ступеня.

У професійних галузях надаються *професійні Магістерські ступені*. Вони мають специфічні назви, в яких вказані вузькі спеціалізації,

такі як Master of Business Administrations (M.B.A.), Master of Social Work (M.S.W.) або Master of Fine Arts (M.F.A.) та багато інших. Приблизно чверть магістерських ступенів видається в галузі освіти, інша чверть у галузі бізнесу, подібне відношення в комбінації галузей інженерії, комп'ютерних наук, охорони здоров'я та громадського адміністрування. Склад студентів відрізняється, велика кількість до навчання мала попередній досвід роботи у відповідній галузі, для когось навчання це вибір нової кар'єри. Професійні магістерські ступені, і на це треба звернути увагу при плануванні свого навчання, часто не можуть бути початком шляху для отримання вищого наукового ступеня, це так звані "terminal" магістерські програми.

Навчання триває від одного до трьох років, залежно від навчального закладу. Навчальні програми зорієнтовані безпосередньо на отримання знань, а не на проведення оригінальних досліджень. Вони більш структуровані ніж академічні і часто потребують, щоб студенти брали схожі або ідентичні програми. Для закінчення програми навчання і отримання професійного магістерського ступеня потрібно набрати від 36 до 48 кредитів (відповідно при одно- або дворічній програмі навчання) та зазвичай не потребують написання магістерської роботи.

У великій кількості дисциплін з мистецтв та наук наявність магістерського ступеня не є обов'язковою вимогою для отримання докторського ступеня, однак у деяких професійних галузях, насамперед освіти, передбачається ступінь магістра.

Перший професійний ступінь намагаються отримати випускники навчальних закладів – graduate, які прагнуть стати юристами, бізнес адміністраторами, лікарями, стоматологами або працювати в міністерствах. Можна отримати професійний ступінь без попереднього отримання ступеня Bachelor, однак ці програми високо селективні та часто потребують великого курсового навантаження. Перший професійний ступінь потребує загалом щонайменше шість років навчання, включаючи щонайменше два роки навчання на Undergraduate Level. Прикладом такої програми може бути шестирічна медична програма.

Докторський ступінь призначається для підготовки вчених-дослідників, та в багатьох випадках, майбутніх викладачів коледжів або університетів. Наявність докторського ступеня підтверджує, що її володар – учений-дослідник вищого рівня зі специфічної дисципліни.

Докторський ступінь *Ph.D. (Doctor of Philosophy)* - найвищий науковий ступінь США з академічних дисциплін.

У професійних галузях надаються інші докторські ступені, наприклад *Doctor of Education (Ed.D.)*, *Doctor of Business Administration (D.B.A.)*, *Doctor of Jurisprudence (J.D.)*, *Doctor of Veterinary Medicine (D.V.M.)* та *Doctor of Medicine (M.D.)*.

Навчальні програми, що ведуть до докторського ступеня вміщують в себе відвідування розвинутого рівня курсів, семінарів та підготовку дисертації, що описує оригінальне дослідження студента, яке виконується під науковим керівництвом професора. Курси передбачають, що студент вже добре підготовлений з базових елементів дисципліни, що він вивчає. В залежності від дисципліни, курси можуть бути у вигляді лекцій або у неформальній формі, у вигляді дискусій, обміну ідеями між викладачем та студентами. Семінари проводяться малими групами, і від студента вимагається як робити презентації, так і брати участь у дискусіях. Коли студент та його науковий керівник доходять висновку, що студент вже має відповідний рівень підготовки, зазвичай після трьох – п'ятьох років навчання, студент складає так званий “comprehensive” екзамен. Метою цього екзамену є перевірка спроможності студента творчо та оригінально використовувати знання, які він отримав під час відвідування курсів і самостійного навчання. Успішне складання цього екзамену означає закінчення курсів та початок зосереджування на дослідженнях. Студент разом зі своїм науковим керівником формулюють науково спроможну тему і розвивають її в пропозиції до дисертації. На більшості департаментах - це важливий проміжний крок. Студент захищає обрану тему, специфічні питання досліджень, методологію та план виконання роботи перед докторським комітетом і приступає до виконання досліджень. Цей наступний етап може зайняти ще два – три роки. Ступінь PhD надається тим студентам, які виконали оригінальне важливе дослідження, написали дисертацію та успішно захистили її перед науковцями і викладачами університету (докторським комітетом), фахівцями в цій галузі. Володарі докторського ступеня в подальшому можуть продовжувати робити дослідження або ні, однак вони володіють знанням, яке дозволяє їм йти у ногу з розвитком наукової галузі, брати участь у наукових конференціях та навчати інших. У професійних галузях володарі наукового ступеня, наприклад D.Ed., повинні відповідати аналогічним вимогам, однак пишуть свої дисертації на більш практичні, ніж теоретичні теми.

POSTDOCTORAL STUDY AND RESEARCH

Postdoctoral programs часто забезпечують молодим науковцям в США перехідний період після отримання докторського наукового ступеня і початком постійної професійної діяльності. Різноманітні програми надають можливість молодим науковцям використовувати роки після отримання PhD для продовження своїх досліджень, розвитку базових здібностей, вступ до нових галузей вивчення, отримання викладацького досвіду, для підготовки публікацій, перебуваючи в американських закладах або виїжджаючи за кордон.

Майже усі постдокторські програми можна поділити на дві категорії: перша - "*residential*" або "*visiting*" та друга - "*portable*". Програми першої категорії надаються особливими закладами, наприклад Chancellor's Postdoctoral Fellowship for Academic Diversity в Університеті Каліфорнії в Берклі або Short-Term Residential Fellowship бібліотеки Ньюберрі. Ці програми передбачають, що грантоотримувач виконує обов'язки, окреслені програмою, і знаходиться у спонсоруєчому закладі. Програми "*portable*" надають грантоотримувачу кошти на визначений час для вирішення конкретних завдань та передбачають поїздки. У цьому випадку грантоотримувач вільний сам вибрати відповідне місце виконання завдань. Часто це може бути і за кордоном. Зазвичай грантоотримувач самому необхідно узгодити своє перебування в якомусь конкретному закладі, але велика кількість спонсорів "*portable*" програм наполягають на праві свого остаточного затвердження обраних закладів. Прикладом таких програм можуть бути програми Dermatology Foundation Research Fellowship та Population Council's Postdoctoral Fellowship.

Велика кількість постдокторських програм зорієнтовані на так званих "*resent recipients*" або "*Junior Scholars*" осіб, які отримали науковий ступінь PhD за останні 7 років, у деяких програма - за останні 3 роки. Програми також можуть мати вікові обмеження.

Під докторським ступенем більшість спонсорів має на увазі ступінь PhD, однак велика кількість програм також розглядає звернення від власників еквівалентних ступенів (таких як Ed.D., Sci.D., Psy.D., M.D. та D.V.M.) та "*terminal*" ступенів (таких як M.F.A. та M.B.A.).

Професіонали, такі як журналісти, правники, хранителі музеїв, артисти та інженери, котрі не належать до академічних або дослідницьких закладів, часто відповідають вимогам для отримання грантів. Деякі програми часто не звертають уваги на академічний ступінь, а приділяють

більшу увагу іншим критеріям для оцінки досягнень кандидатів у відповідній галузі.

ЗНАЙДІТЬ ТА ВИКОРИСТАЙТЕ МОЖЛИВОСТІ

Існує багато шляхів, що дозволяють дослідникам, ученим та обдарованим аспірантам, громадянам України, виїхати до Сполучених Штатів для короткотермінового перебування з науковими цілями.

Факультети університетів США часто мають можливості запросити на термін до одного року іноземних дослідників, учених чи викладачів. Для того щоб одержати подібне запрошення, треба бути визнаним авторитетом у своїй галузі. Коли ви маєте виняткову репутацію дослідника чи науковця, або приватні чи професійні контакти з американськими навчальними закладами та дослідницькими центрами, ви також можете отримати таке запрошення.

Один з найпопулярніших шляхів організації дослідницької роботи в США здійснюється через програми обмінів між факультетами або через програми для дослідників (visiting professorship).

Часто дослідників та науковців запрошують до приватних чи суспільних дослідницьких центрів чи лікувальних закладів. Дослідники можуть працювати спільно як одна команда чи індивідуально, але всі вони адміністративно підпорядковані закладу, який їх запрошує.

Кілька років тому багато університетів США уклали взаємні домовленості з навчальними закладами інших країн стосовно обміну дослідниками чи викладачами на термін від одного до трьох років. Програми USIA передбачають додаткове суттєве стимулювання для таких контактів.

Університети, лікувальні заклади та професійні асоціації також проводять семінари та короткотермінові курси для іноземних спеціалістів у різних галузях, що перебувають на середньому етапі своєї кар'єри, тривалістю від трьох місяців до одного року.

Робить кожний можливий крок для здобуття коштів, для проведення досліджень. Дослідники, які сподіваються проводити в Сполучених Штатах короткотермінові дослідження, повинні знати, що бюджетне становище в більшості університетів та дослідницьких центрів зараз складне, фінансування досліджень урядом Сполучених Штатів зменшено. Отож, обережне та реалістичне фінансове планування буде впливати на успіх Вашої програми.

Деякі фонди та організації передбачають гранти для підтримки наукових досліджень у галузях мистецтва, науки, гуманітарних спеціальностей та галузей, пов'язаних з охороною здоров'я. Хоча конкурси високі, в багатьох випадках іноземні представники так само як і громадяни США можуть брати в них участь.

Цю інформацію Ви можете одержати з довідників чи інших додаткових джерел інформації, що знаходяться в інформаційно-консультативних центрах "Освіта" у вашому регіоні.

ЧАСТИНА ІІІ.

АПЛІКАЦІЙНИЙ ПРОЦЕС

1. ЯК ОБРАТИ КОЛЕДЖ АБО УНІВЕРСИТЕТ?

У США ступінь бакалавра можна отримати за 600 спеціальностями та майже за 400 дисциплінами ви можете здобути ступінь магістра та доктора.

Ключ до захоплюючої перспективи стати одним з півмільйонної армії обраних полягає в ретельному плануванні та виваженому підході до процесу вступу до іноземного навчального закладу.

Надзвичайно важливим для наших студентів є отримання фінансової підтримки, оскільки, наприклад, вартість навчання у 2001-2002 навчальному році для студентів 4-річних коледжів складала від 11 до 25 тисяч доларів США за дев'ять місяців. Треба мати на увазі також, що вартість навчання у коледжах/університетах США для іноземних студентів зростає на 6-7 відсотків щорічно.

Планування розпочнемо з аналізу власних здібностей, уподобань, амбіцій.

Передусім визначте для себе, яку освіту ви хочете отримати, в якій галузі маєте намір спеціалізуватися. Як навчання в США буде цьому сприяти? Чи слід вам отримувати вищу освіту в Америці на рівні коледжу (undergraduate level), на що набагато важче отримати фінансову допомогу, чи, можливо, зосередитися на тому, щоб вступити до американської аспірантури (graduate level)? Чи буде визнано ваш диплом на Батьківщині після повернення? Чи зможете ви жити без рідних доволі тривалий час?

Картина, яку ви отримали, відповівши на ці питання, буде надзвичайно корисною як в процесі вибору університету, так і при заповненні аплікаційних форм. Керівництво американських навчальних закладів вважає, що персональні фактори та чіткі уявлення про своє майбутнє є надзвичайно важливими для успішного навчання.

Після того, як ви чітко й чесно проаналізували свої здібності й наміри, слід приступити до відбору університетів, які найповніше відповідають вашим вимогам та дають вам непогані шанси для вступу.

У консультативних центрах можна знайти велику кількість як традиційних довідників, так і довідників на електронних носіях, які містять найповніші відомості про програми, які пропонують університети, ступені, які вони присуджують, про наявність фінансової допомоги, її розмір, кількість іноземних студентів, що отримали допомогу. Це передусім щорічні видання Peterson's Guide to Graduate and Professional Programs та довідники, серії The College Board Handbook, а також Gourman's Report, який містить рейтинг американських університетів як у цілому, так і за окремими спеціальностями. Підставою для такої градації є співвідношення числа зарахованих студентів до числа претендентів, кількість наданих наукових ступенів, виданих наукових праць тощо.

ДОЦІЛЬНО ВИДІЛИТИ ТРИ ГРУПИ УНІВЕРСИТЕТІВ:

- **найпрестижніші** - ті, що належать до першої двадцятки: сюди, певна річ, увійдуть Harvard, Cornell, Princeton, Yale, Massachusetts Institute of Technology та інші найвідоміші університети світу
- **престижні університети** - університети, які посіли місця з 21 по 50, а також усі приватні університети з першої сотні. Це обумовлено тим, що приватні університети є багатшими від державних і мають змогу запросити кращих професорів, отже рівень викладання в них є кращим.
- **хороші університети** - університети, які посідають місця з 51 по 150-200.

Якщо ви маєте високий середній бал за результатами навчання в престижному українському вузі (не менше 4,8), отримали високу оцінку на тестах SAT або GRE/GMAT (для graduate students) набрали не менше ніж 600 очок (або 250 для комп'ютерної версії) на іспиті TOEFL, то вам, цілком можливо, поталанить потрапити до одного з найкращих навчальних закладів світу. Такі університети зазвичай мають найбільші стипендіальні фонди та охоче зараховують талановитих студентів.

Подумайте, можливо, ви маєте визначні спортивні досягнення або природа нагородила вас музичним чи танцювальним талантами. Така неакадемічна обдарованість може допомогти в отриманні фінансової допомоги. Але це є суттєвим лише для undergraduate students.

Об'єктивно оцінивши свої шанси, складаєте список університетів, до яких ви можете потрапити. Не завжди варто обмежуватися тільки знаменитими закладами, що мають міжнародну славу, адже є й інші, теж хороші, до яких легше вступити.

Тепер настав час звернутися до довідників, щоб відсіяти ті університети, які:

- **не надають фінансової підтримки, або надають її в обмеженому обсязі**, що є недостатнім для повного покриття вартості навчання та проживання.
- **не надають того чи іншого наукового ступеня за вашою спеціальністю**. Наприклад деякі університети надають ступінь MSc, але не надають ступеня PhD, отже вступати туди на PhD безглуздо.
- **не пропонують відповідної програми за вашою спеціальністю**.

Роблячи вибір, слід також звертати увагу на величину університету/коледжу, його географічне положення, наявність гуртожитків та служби для студентів-іноземців, яка допомагає на початку адаптуватися до нових умов.

Студенти undergraduate мають ширший вибір серед престижних університетів, ніж ті, хто подається на graduate, бо подібні заклади є у кожному регіоні, і вони забезпечують хороший рівень підготовки undergraduate. Тому ці студенти можуть обрати перш за все регіон США, а вже потім - навчальний заклад.

Сполучені Штати можна поділити на кілька кліматичних зон. У Новій Англії, східній частині Заходу, а також на Алясці зима може бути морозною з довгими періодами температур нижче нуля. На Півдні ж, Південному Заході, на Гаваях та у Флориді літо жарке, а зима лагідна. У північно-західній частині країни клімат подібний до нашого.

Кошти на проживання теж відрізняються у різних регіонах країни. Так на Півдні та Південному Заході вони звичайно нижчі за середні, а найвищі у великих метрополіях, Каліфорнії та Новій Англії.

Доведеться вам також вирішити, де ви хочете оселитися: у гуртожитку на території кампусу чи волієте винайняти приватну квартиру за його межами.

Величина навчального закладу теж може бути істотним чинником при здійсненні вибору. Чим менший заклад, тим більше уваги приділяють студентам викладачі та працівники адміністрації. Великі університети (30-40 тисяч студентів), у свою чергу, пропонують більше різноманітних програм в обраній вами галузі, мають, як правило, першокласне обладнання для досліджень та більше знаменитих учених серед викладачів, що є суттєвим для graduate students.

Отже, проаналізувавши ваш список за допомогою довідників чи інтернету, оберіть 50-70 навчальних закладів, які вас задовольняють і куди ви надішлете запити. Майте на увазі, що не до всіх з них ви зможете вступити через те, що якась частина з вашого переліку може вам взагалі не відповісти. Втрати можуть бути пов'язані також з тим, що деякі університети відмовляться розглядати ваші документи без сплати application fee. Кількість університетів, до яких ви звернулися не повинна бути малою, бо, як свідчить досвід, ви матимете прийнятні відповіді приблизно від третини з вашого списку.

Не піддавайтеся спокусі подати документи до університету, який не вимагає application fee. Часто це слугує лише для залучення студентів, які за інших умов ніколи б не планували вступ до такого навчального закладу. Насправді конкурс в таких університетах може виявитися набагато більшим, ніж в інших вузах такого ж рівня.

Далі ви обираєте 4-6, які підходять вам найбільше і надсилаєте їм повний пакет документів.

Опис ваших подальших дій міститься у наступному параграфі , зразки листів-запитів вміщені в кінці параграфа.

Корисні Інтернет-адреси:

- www.collegeboard.org
- www.collegesourse.org
- www.acuinfo.com
- www.aacc.nche.edu
- www.collegenet.com
- www.collegeview.com
- www.educationconnect.com
- www.embark.com
- www.petersons.com
- www.studyusa.com
- www.library.uiuc.edu/edx/ranking.htm

2. КАЛЕНДАР ВСТУПУ ДО АМЕРИКАНСЬКИХ УНІВЕРСИТЕТІВ

Якщо ви хочете стати студентом одного з американських коледжів/університетів, то доцільно розпочати підготовчу роботу не пізніше, ніж за півтора року до початку навчання.

Особиста присутність при вступі до американських університетів/коледжів не є обов'язковою, вступити можна, надіславши пакет необхідних документів до вибраного університету.

Кількість університетів, до яких ви маєте намір надіслати документи, обмежується лише вашими фінансовими та фізичними можливостями.

Спеціалізовані тести можна скласти в Україні. Пам'ятайте, що вони є платними.

Процес вступу однаковий для всіх, незалежно від академічного рівня (undergraduate, graduate або post-graduate).

ЧЕРВЕНЬ – ВЕРЕСЕНЬ

Виберіть університети, скориставшись довідниковою літературою, що знаходиться в інформаційно-консультативних центрах та ресурсами інтернету. Обираючи велику кількість університетів, ви збільшите свої шанси на отримання фінансової підтримки.

Надішліть листи до університетів з проханням надіслати вам офіційну аплікаційну форму, детальну інформацію про навчальний заклад та наявність фінансової допомоги для іноземних студентів. У листі стисло викладіть інформацію про себе, а саме: яку освіту ви вже отримали, якими є ваші академічні здобутки та яку спеціальність ви б хотіли вивчати в США. Максимальний обсяг листа не повинен перевищувати однієї сторінки. Зразки написання листів-запитів для різних академічних категорій наведені в кінці параграфа.

ЛИПЕНЬ – СЕРПЕНЬ

Зареєструйтесь для складання необхідних тестів на жовтень-листопад та продовжуйте підготовку до них.

Тут вам доцільно скористатися тестовим навчальним матеріалом, який є сьогодні в інформаційно-консультативних центрах. Це зазвичай

підручники з касетами, а також комп'ютери, де можна підготуватися до комп'ютерного варіанту тестів.

ЖОВТЕНЬ – ГРУДЕНЬ

Зробіть остаточний відбір університетів на основі отриманих відповідей. Вам необхідно вирішити, в які університети ви надішлете повний пакет документів, а інформацію про які проігноруєте. Ви маєте право надіслати свої документи в будь-яку кількість університетів, однак сплата за розгляд ваших документів (application fee) значно обмежить ваші можливості.

Складіть тести. Майте на увазі, що результати ви зможете отримати не раніше ніж протягом 6-8 тижнів від дати складання.

Підготуйте повний пакет документів, що включає:

- охайно заповнені application та financial aid forms
- statement of purpose/essay або інші твори, які вимагаються обраними вами університетами
- transcript, тобто перелік усіх вивчених вами навчальних курсів з обов'язковою інформацією про кількість годин та оцінки
- копію диплома/атестата
- офіційно посвідчені переклади копій диплома/атестата та transcript
- рекомендаційні листи
- чек на сплату application fee. Коли ви не можете цього зробити, то надайте пояснення своїх фінансових можливостей та прохання розглянути вашу анкету без сплати грошового внеску в супровідному листі.
- супровідний лист (cover letter)

Зверніть увагу на те, щоб написання вашого імені у всіх документах було однаковим та виглядало так, як зазначено у вашому закордонному паспорті.

Надішліть пакет документів до університетів. Робіть це заздалегідь, щоб встигнути до кінцевої дати подання (deadline). Майте на увазі, що оптимальним є звернення до 4-6 університетів.

БЕРЕЗЕНЬ – ТРАВЕНЬ

Чекайте повідомлення про рішення університету. Будьте готові надати додаткові документи, якщо їх вимагатимуть. Деякі коледжі та університети приймають документи та ухвалюють рішення протягом

усього року, проте більшість надсилають повідомлення про прийняття на наступний навчальний рік, що починається восени.

У тому випадку, коли ви отримали кілька позитивних відповідей, виберіть один університет, а пропозиції інших негайно відхиліть. Листи про зарахування зазвичай містять і прохання повідомити університет/коледж про своє рішення протягом якогось відрізка часу, але не пізніше певної дати (deadline).

ТРАВЕНЬ – ЛИПЕНЬ

Зверніться по візу. Умовою для одержання візи є “Certificate of Eligibility for Non-Immigrant F-1 Status” (I-20 або IAP-66 forms), яке надсилається навчальним закладом після прийняття рішення про ваше зарахування.

ЧЕРВЕНЬ – ЛИПЕНЬ

Відвідайте передвід'їзну (predeparture orientation) лекцію/консультацію у вашому консультаційному центрі.

Для вирішення питань вашого прибуття до університету, розміщення і т.ін., контакуйте з куратором по роботі з іноземними студентами в даному навчальному закладі.

Поцікавтеся придбанням квитків.

СЕРПЕНЬ

Переконайтеся, що ви цілком готові до подорожі за океан.

Щасливої дороги!

3. ЗРАЗКИ ЛИСТІВ, ЩО НАДСИЛАЮТЬСЯ ДО УНІВЕРСИТЕТІВ

3.1. ЗАЯВА НА ОТРИМАННЯ АПЛІКАЦІЙНИХ МАТЕРІАЛІВ (ДЛЯ НАВЧАННЯ НА РІВНІ БАКАЛАВРАТУ)

SAMPLE LETTER FOR PROSPECTIVE **UNDERGRADUATE** STUDENTS TO RECEIVE APPLICATIONS AND INFORMATION FROM UNIVERSITIES

Your address:
*vul. Gogolya, 16, kv. 113, 65026,
Odesa, Ukraine*

Name of Officer of Admissions *Mr. Tuller*
Office of Admissions - *Undergraduate Admission*
University - *Stanford University*
Address (exactly as printed in guidebook)

Date

Dear *Name of chairperson*, or
Dear Admission Officer, or
To Whom it may concern:

I am writing to request information on the undergraduate program at your university. I am especially interested in _____ (your intended field of study). *continue as applies to you:*

If just graduating secondary school:

I graduated/will graduate from School # _____ in _____ (name of your city) in _____ (month/year) and plan to start college in _____ (month/year).

Transfer students:

I am currently in my _____ (year) of study in _____ (your university) in _____, (your city) Ukraine and would like to complete my studies at your university beginning in _____ (month, year).

Please include information about the possibilities for financial aid at your institution. I do not have the funds to finance my education; therefore I will be applying for an application fee waiver and full financial support from the university to cover tuition and living expenses.

If you could send me these materials along with an application form and any special information for international students, I would be very grateful. I look forward to hearing from you

Sincerely,
(Your Signature)

Your Name- *Vadym Vovchuk*

3.2. ЗАЯВА НА ОТРИМАННЯ АПЛІКАЦІЙНИХ МАТЕРІАЛІВ (ДЛЯ НАВЧАННЯ НА РІВНІ МАГІСТРАТУРИ/ДОКТОРАНТУРИ)

SAMPLE LETTER FOR PROSPECTIVE **GRADUATE** STUDENTS TO RECEIVE APPLICATIONS AND INFORMATION FROM UNIVERSITIES

Your address:
*vul. Gogolya, 16, kv. 113, 65026,
Odesa, Ukraine*

Date

Name of chairperson (optional) *Ms. Sondra Smith, Director*
Department of _____ *of Graduate Admission*
School of _____ *Kogod School of Business*
University _____ *American University*
Address (exactly as printed in guidebook)

Dear *Name of chairperson*,
Or To Whom it may concern:

I am writing to request information on graduate programs of _____ (*your specialization*) at your department. I graduated (will graduate) from _____ (*your university*) in _____, (*your city*) Ukraine in _____ (*month, year*) where I majored in _____ (*your field of study*). I have completed all the required courses with satisfactory scores in (both) my undergraduate (and graduate) courses. I took (will take) the TOEFL on _____ (*date, year*) with a score of _____ (*your score*). I plan to start graduate school in _____ (*month, year*).

Please include information about the possibilities for financial aid at your department. I do not have the funds to finance my education; therefore I will be applying for an application fee waiver and full financial support from the university to cover tuition and living expenses.

If you could send me these materials along with an application form and any special information for international students, I would be very grateful. I look forward to hearing from you soon.

Sincerely,
Your signature

Your Name – Vadym Vovchuk

3.3. ЗРАЗОК СУПРОВІДНОГО ЛИСТА ДО АПЛІКАЦІЙНОГО ПАКЕТУ ДОКУМЕНТІВ

SAMPLE APPLICATION COVER LETTER

Your name

Your address(index,city,country)

Date

Name of Contact (if available)

Department/Office of Admission University Address

Dear *Name of Contact/* To whom it may concern

My name is *name*, and I am a citizen of Ukraine currently enrolled (working) at *university (institute)* in *city*. I am sending you my completed application form for the undergraduate (graduate) degree program in *field*.

I have (will have) taken the TOEFL on *date of test* and SAT (GRE, GMAT) on *date of test*. Official score reports for these tests will be sent to your university.

As you know, the currency in Ukraine is nonconvertible. Therefore, I am not in a position to pay for the required application fee. I would ask that your department and the office of undergraduate (graduate) admissions give full consideration to my application without this fee.

I have noted on the application form that I am applying for full financial support from the university to cover tuition and living expenses. Due to my financial situation, I am totally reliant on the generosity of the university to support my studies. I would ask you to consider me for any scholarships, (teaching assistantships, or research assistantships) or other awards for which I am eligible.

I would like to inform you that channels of communication between the USA and Ukraine are very poor, and highly unreliable. Therefore, I have enclosed all application materials in one envelope. I would ask that you please allow for extra time in transferring letters, documents, etc. At all times, I will try to stay in touch with you phone, fax or e-mail to monitor the progress of my application.

I have enclosed another copy of this letter, which I would ask you to pass along to the office of undergraduate (graduate) admissions so that they are alerted to the special circumstances surrounding my application.

Thank you very much for your attention to all these matters and for your consideration of my application. I look forward to hearing from you soon.

Sincerely,
(*Your Signature*)
Your name

ЧАСТИНА IV.

СТАНДАРТИЗОВАНІ ТЕСТИ

1. TOEFL (TEST OF ENGLISH AS A FOREIGN LANGUAGE)

1.1. ЗАГАЛЬНИЙ ОГЛЯД

TOEFL (Test of English as a Foreign Language) - це стандартизований екзамен з англійської мови як іноземної, розроблений американською організацією Educational Testing Service (ETS), що оцінює рівень володіння англійською мовою.

У 1999-2000 р. для здачі комп'ютерного варіанта іспиту були зареєстровані 348 417 осіб. Результати TOEFL є обов'язковими для вступу в більш ніж 2 400 коледжів і університетів США, Канади й інших англійськомовних країн. Крім того, урядові організації, освітні програми й органи, що видають ліцензії і сертифікати, вимагають результати здачі іспиту TOEFL для визначення рівня володіння мовою.

У липні 1998 року в багатьох країнах світу традиційний TOEFL, що виконується на папері, був замінений на комп'ютерний варіант, що має ряд істотних переваг: тестування в більш ніж 300 центрах усього світу, зручний графік здачі, комфортабельна обстановка, менша кількість питань, ніж у форматі paper-based, адаптація питань під Ваш рівень, можливість побачити на екрані результат відразу після тесту, пересилання офіційного результату тестування протягом 14 днів після здачі і можливість вибору до 4 одержувачів Ваших результатів здачі TOEFL.

1.2. СТРУКТУРА ТЕСТУ

Комп'ютеризований варіант TOEFL складається з чотирьох секцій: **Listening, Structure, Reading** і **Writing**. Перші дві секції є computer-adaptive, що означає, що тест задає питання в залежності від рівня вашої підготовки. Перше питання – зазвичай питання середньої складності,

складність подальших питань залежать від правильності відповіді на попередній. У секціях **Listening** і **Structure** відповідь можна змінювати доти, поки не зроблений остаточний вибір. Після того як Ви перейшли до наступного питання, повернутися до попереднього і зробити виправлення НЕ можливо. Для одержання офіційного результату здачі іспиту необхідно відповісти мінімум на одне питання в кожній секції і написати одне есе.

Секція **Listening** оцінює Вашу здатність сприймати на слух англійську, якою розмовляють у Північній Америці. Прослуховування діалогів і монологів відбувається за допомогою навушників. У міру прослуховування на екрані з'являється інформація з теми або картинки з зображенням того, про що говорять.

Про час, відведений для відповідей на всі питання, Ви довідаєтесь у день тестування – він з'явиться на екрані Вашого комп'ютера. Сюди не включений час на прослуховування матеріалів. Матеріал для прослуховування і питання до нього з'являються на екрані тільки один раз. Робити які-небудь позначки і взагалі мати папір на столі не дозволяється. Ви одночасно почуєте питання і побачите його на екрані, перш ніж з'явиться вибір відповідей. Ви можете використовувати стільки часу, скільки Вам потрібно, однак, буде у Ваших власних інтересах зробити це якнайшвидше. Існує обмеження часу у кожній секції. Ви можете змінювати свій вибір скільки завгодно раз доти, поки Ви його не підтвердите. Як тільки Ви перейшли до іншого питання, повернутися до попереднього Ви не зможете.

Перед початком роботи над секцією **Listening** у Вас буде можливість відрегулювати звук у навушниках.

Секція **Listening** складається з двох частин з різними вказівками до кожної з них: Частина А – short conversations і Частина В – longer conversations and talks. Кожне питання даної секції має 4 варіанти відповіді, з яких потрібно вибрати один правильний.

Приблизний час тестування – 40-60 хвилин. Секція **Structure** оцінює Ваші знання граматики стандартної англійської мови. Містить 2 типи питань: Sentence Completion і Error Identification. Перший являє собою неповні речення, супроводжувані 4 варіантами відповідей, з яких треба вибрати один найбільш придатний. У другому з чотирьох підкреслених слів (фраз) потрібно вичленувати одне, котре робить речення неправильним.

Приблизний час тестування – 15-20 хвилин. Секція **Reading** оцінює здатність читати і розуміти короткі уривки тексту, з тем і стилів близьких до тих, з якими працюють студенти північноамериканських університетів і коледжів. Пропоновані уривки, як правило, різного ступеня складності. Після того як Ви ознайомилися з текстом і вже готові відповідати на питання, на екрані з'являється і сам уривок, і питання, на які треба дати відповіді.

Деякі питання припускають роботу з текстом на екрані. Наприклад, Вам потрібно буде вибрати відповідне слово або речення в тексті. Інші являють собою багатоступінчастий тест (multiple choice test), де потрібно вибрати один найбільш правильний варіант із чотирьох пропонованих.

Ви можете перестрибнути через питання, а потім до нього повернутися, або змінити відповідь.

Приблизний час тестування – 70-90 хвилин.

Секція **Writing** вимагає написання твору на задану тему (есе). Перевіряється як здатність писати англійською мовою, так і здатність генерувати й організувати свої ідеї, підкріплюючи їх прикладами і доказами. В інформаційному бюлетені TOEFL перераховані більше 100 тем есе, з якими можна заздалегідь ознайомитися.

Тема есе дається в день тестування - з'являється на екрані монітора під час іспиту. Ви можете набирати есе на комп'ютері або писати на листі від руки, причому вибір необхідно зробити перш, ніж з'явиться тема. При написанні есе можна користуватися чернеткою для заміток.

Час тестування – рівно 30 хвилин.

Загальний час тестування – 3 години з 10-хвилинною перервою перед секцією **Reading**. Загальна кількість питань і час, що відведено на кожну секцію, з'являється на екрані комп'ютера в день тестування.

ЧАСТИНА 1: LISTENING COMPREHENSION	
Частина А (Short Conversations)	40-60 хвилин
Частина В (Longer Conversations and Talks)	
ЧАСТИНА 2: STRUCTURE AND WRITTEN EXPRESSION	
Sentence Completion & Error Identification	15-20 хвилин
Перерва	10 хвилин
ЧАСТИНА 3: READING COMPREHENSION	
4-5 уривків тексту	70-90 хвилин
ЧАСТИНА 4: WRITING	
1 есе	30 хвилин
Загальний час	3 години 20 хвилин

1.3. ПИТАННЯ І ВІДПОВІДІ

1. ДЛЯ ЧОГО ПОТРІБНО ЗДАВАТИ TOEFL?

TOEFL (Test of English as a Foreign Language) - тест з англійської мови як іноземної - є обов'язковим для вступу в більш ніж 2 400 коледжів і університетів США, Канади й інших англомовних держав.

2. ЯК ЗАРЕЄСТРУВАТИСЯ ДЛЯ ЗДАЧІ TOEFL?

Комп'ютеризований варіант іспиту TOEFL здається тільки в офіційному центрі тестування, що знаходиться в Києві (тел.(044) 224 0592.) Організацією комп'ютерної версії іспиту займається АЙРЕКС (International Research and Exchanges Board), розташований за адресою: Київ, 01004, вул. Червоноармійська, 14, кв. 19, тіль/факс 537-06-04, 235-78-89. Але призначає дату тестування і видає реєстраційний номер тільки Регіональний реєстраційний центр TOEFL (RRC), розташований у Нідерландах (Europe/NIS Registration Center, Telephone: +31 320 239 540, Fax: +31 320 239 541). Здавати TOEFL можна тільки після отримання реєстраційного номера і дати тестування від координаційного центра.

Зареєструватися для здачі TOEFL можна за телефоном, факсом або поштою.

При реєстрації за телефоном оплата відбувається за допомогою кредитних карток VISA, MasterCard чи American Express. Для реєстрації необхідно зателефонувати до Регіонального центру реєстрації (RRC), розташований у Нідерландах, не пізніше, ніж за три дні до передбачуваного дня тестування і повідомити про себе інформацію, попередньо внесену до міжнародної прийнятої Форми заявки на проходження тесту (International Test Scheduling Form), яку можна знайти в середині інформаційного бюлетеня за адресою <http://www.toefl.org/pubs/dnldbltn.html>. Після цього Вам буде призначено Ваш ідентифікаційний номер, дату і час іспиту, а також адресу центру тестування. При реєстрації за телефоном необхідно відправити Форму по факсу до RRC, поштою реєструватися не потрібно: в іншому випадку Ви будете зареєстровані двічі, і Вам доведеться платити за два тестування.

При реєстрації за факсом оплата відбувається за допомогою кредитних карток VISA, MasterCard і American Express. Для реєстрації необхідно відправити по факсу заповнену визнану міжнародною Форму International Test Scheduling Form і інформацію про кредитну картку до RRC не пізніше, ніж за 7 днів до передбачуваної дати тестування. Дублювання факсу призведе до повторної реєстрації і, відповідно, оплати. Інформація про ідентифікаційний номер, дату і час проведення іспиту, а також адресу центру тестування буде вислано Вам факсом або поштою.

При реєстрації поштою оплата відбувається чеком, шляхом грошового переказу чи за допомогою кредитних карток VISA, MasterCard, American Express. При заповненні Форми Test Scheduling Form указуються п'ять варіантів дати тестування, номер центру тестування і назву міста, у якому цей центр розташований. У нашому випадку код для України буде – 589, код тест центру в Києві – 8964. Заповнена Форма International Test Scheduling Form і оплачений чек відправляються поштою до RRC. Форма повинна бути отримана не пізніше, ніж за 3 тижні до першої бажаної дати тестування. Інформацію про ідентифікаційний номер, дату, час іспиту й адресу центру тестування буде вислано Вам факсом чи поштою.

Через величезний наплив бажуючих здавати TOEFL останнім часом реєстрацію за телефоном рекомендується робити не пізніше, ніж за 2-3 тижні до здачі іспиту, факсом - не пізніше, ніж за 4-5 тижнів, при реєстрації поштою - не пізніше, ніж за місяць - півтора до здачі іспиту.

3. ЧИ МОЖНА ЗАРЕЄСТРУВАТИСЯ В ДЕНЬ ТЕСТУВАННЯ?

Реєстрація кандидатів у день тестування неможлива ні за яких обставин.

4. ЧИ МОЖНА ЗМІНИТИ ДАТУ ТЕСТУВАННЯ АБО СКАСУВАТИ ТЕСТУВАННЯ ВЗАГАЛІ?

Якщо Ви відмовляєтеся від здачі іспиту, то не пізніше, ніж за 3 робочих дні до дати тестування необхідно зателефонувати до Регіонального реєстраційного центру (RRC) в Нідерландах. В іншому випадку Вам не повернуть частину вартості тесту (\$65). За зміну дати тестування з Вас будуть утримані 40\$. Заповніть Заявку на повернення суми (Refund Request Form) і відправте її до TOEFL Services (P.O. Box 6151, Princeton, NJ, 08541-6151, USA, fax: 1-609-771-75-00). Якщо Ви не з'являєтесь на тестування, то сплачена за іспит сума повернена Вам не

буде. Для повторного тестування необхідно буде знову пройти процедуру реєстрації й оплатити іспит.

5. ЯКА Є ШКАЛА ОЦІНОК ТЕСТУ?

Зовсім недавно була прийнята нова шкала оцінок, розроблена спеціально для комп'ютеризованого варіанту TOEFL. Максимальна оцінка - 300 балів. Кожна з 3 частин оцінюється від 0 до 30: Listening (0-30), Structure/Writing (0-30) і Reading (0-30). Таким чином, Ви одержуєте 4 оцінки: 3 - за кожную із секцій і загальний результат, що виходить шляхом підсумовування балів, набраних за кожную частину, множення отриманого числа на 10 і ділення на 3. Тридцятихвилинне есе оцінюється від 0 до 6 балів, і потім отриманий результат приплюсовується до результату Structure/Writing.

6. КОЛИ БУДУТЬ ВІДОМІ РЕЗУЛЬТАТИ ТЕСТУВАННЯ?

Неофіційні результати комп'ютеризованого варіанту TOEFL так само, як і результати в секціях Listening і Reading Ви можете отримати відразу ж у центрі тестування. Результати в секції Structure/Writing будуть відомі трохи пізніше, після оцінки твору. Офіційні результати тесту, включаючи результати в секціях Structure/Writing, загальний бал і оцінки за есе прийдуть Вам електронною поштою приблизно через 3-4 тижні після тестування (якщо ви набирали есе на комп'ютері) чи через 4-5 тижнів (якщо ви писали есе від руки). Сума, сплачена за іспит, передбачає відправлення результатів тесту в обрані Вами з зазначених у TOEFL Score Report Request Form наприкінці тестування чотири університети.

7. ЯК АНУЛЮВАТИ РЕЗУЛЬТАТ ТЕСТУ?

Після тестування Ви можете переглянути або анулювати результат тесту, причому, якщо Ви анулюєте результат, то не можете його переглянути і, навпаки, якщо переглядаєте, то не можете анулювати. У випадку, якщо ви хочете відновити анульований результат, вам необхідно оформити письмовий запит і відправити його в TOEFL Services (P.O. Box 6151, Princeton, NJ, 08541-6151, USA, fax: 1-609-771-75-00) не пізніше, ніж через 60 днів після дати тестування. Процедура відновлення коштує \$10, і оплата відбувається за допомогою кредитної чи картки дорожнього чека.

8. СКІЛЬКИ КОШТУЄ ЗДАЧА TOEFL?

Здача іспиту TOEFL коштує \$130. Припустимі види оплати: кредитні картки (Visa, MasterCard чи American Express), чек, грошовий поштовий переказ, переказ грошей на банківський рахунок і ін.

9. ЯК БУТИ, ЯКЩО НЕМАЄ ДОСВІДУ РОБОТИ З КОМП'ЮТЕРОМ?

Для здачі іспиту мати спеціальні знання не обов'язково. Ви можете здавати тест, навіть якщо до того моменту не мали ніякого досвіду роботи з комп'ютером. Усі необхідні навички для здачі тесту ви можете отримати, виконавши спеціальні вставні секції перед тестуванням.

10. ЯК ЧАСТО МОЖНА ЗДАВАТИ TOEFL?

Ви можете здавати TOEFL стільки разів скільки побажаєте, але не більше ніж 1 раз на місяць.

11. ЯК ДОВГО ДІЙСНІ РЕЗУЛЬТАТИ ТЕСТУ?

Результати TOEFL дійсні протягом 2 років.

12. ЯКІ ДОКУМЕНТИ НЕОБХІДНІ ДЛЯ ІДЕНТИФІКАЦІЇ ОСОБИ?

Основним ідентифікаційним документом є паспорт (закордонний паспорт).

13. ДЕ МОЖНА ОТРИМАТИ ДОДАТКОВУ ІНФОРМАЦІЮ ПРО TOEFL?

Найповнішу інформацію про тест можна одержати на офіційному сайті TOEFL <http://www.toefl.org>.

2. SAT (SCHOLASTIC ASSESSMENT TEST)

2.1. КОРОТКИЙ ОГЛЯД

SAT-Scholastic Assessment Test — широко відомий у США тест готовності до навчання у вищій школі, за своїми функціями близький до Єдиного державного іспиту (*College entrance examination*)

Перші версії цього тесту розроблені ще в 20-і рр. минулого століття для того, щоб дати коледжам можливість порівняти досягнення випускників різних шкіл, програми і система оцінок у яких істотно розрізняються. Тест SAT-I (Reasoning test - тест на мислення) складається з двох частин: тест вимірює рівень володіння мовою і математичні здібності. Завдання в тесті переважно з варіантами відповідей. У SAT-I групи питань, що визначають рівень володіння мовою, чергуються з питаннями, що визначають математичні здібності. Загалом в тесті сім секцій з 10-30 завдань: три вербальні, три математичні й одна експериментальна, котра може бути або вербальною або математичною. Вербальні секції перевіряють словниковий запас, уміння міркувати і розуміння прочитаного матеріалу. Математичні секції складаються з задач, що вимагають елементарних знань з арифметики, алгебри і геометрії.

Пропонуються три типи питань, що визначають рівень вербальних здібностей: 1) завершення речення словом або сполученням слів, що за змістом і граматику найкраще узгоджуються з контекстом, 2) виявлення аналогій, наводиться декілька «навчальних зразків» пар слів, між складовими такої пари слів є визначений логічний зв'язок, потім дається окреме слово, для якого зі списку потрібно вибрати і пару, що знаходиться з цим словом у тих же відносинах, що й слова у «навчальному зразку», 3) розуміння тексту, кожна секція, що відноситься до вербальних здібностей, містить у собі один чи два тексти, з яких впливає від шести до тринадцяти питань, вони стосуються головної ідеї тексту, деталей, ставлення автора до проблеми, логіки і способу викладу, висновків і значень окремих слів.

SAT-II (Subject test - Тест з предмета) розрахований на одну годину, більшість питань з варіантами відповідей, тест визначає рівень знання з окремого предмета. Багато коледжів вимагають складання тесту з одного чи декількох предметів.

2.2. СТРУКТУРА SAT I

SAT МАТЕМАТИЧНА СЕКЦІЯ	
Час:	1 година 15 хвилин
Формат:	Одна 30-хвилинна «QC/Grid-in» секція Одна 30-хвилинна «Regular Math» секція Одна 15-хвилинна «Regular Math» секція
Теми:	Читання Граматика Аналітичне мислення
Типи питань:	Quantitative Comparisons(QCs) (Обчислювальні порівняння) Regular Math (Стандартна математика) Grid-ins (Самостійні відповіді)
SAT ВЕРБАЛЬНА СЕКЦІЯ	
Час:	1 година 15 хвилин
Формат:	Дві 30-хвилинні вербальні секції Одна 15-хвилинна секція з логічного мислення
Теми:	Читання Граматика Аналітичне мислення
Типи питань:	Analogies (Аналогії) Sentence Completion (Закінчення речень) Critical Reading (Критичне читання)

ВАШ БАЛ

Для багатьох найстрашніший момент усього тесту - одержання остаточного бала. Вам повідомляється кінцевий результат, і ваша

успішність на тесті порівнюється з іншими студентами. Однак, розуміння того, як ваш бал був полічений і що він реально означає, може істотно полегшити вам життя і позбавити від не потрібних занепокоєнь.

Результати іспиту SAT-I визначаються за табличною шкалою від 200 до 800 балів одночасно для математичної і вербальної секцій. Середній бал, що вважається прийнятним для більшості шкіл, є 500-600. У відповідності зі статистикою від College Board (організації, що адмініструє даний екзамен), за останні кілька років, менше ніж 20 відсотків від усіх осіб що склали іспит набрали у математичній секції 600 балів або більше. Менше 10 відсотків, що здавали тест, набрали 600 балів чи більше у вербальній секції. Дослідження показали, що найкращі результати на тесті показують учні, які спеціалізувалися у своїх школах на таких дисциплінах, як англійська мова, математика, природничі науки і соціальні науки.

Крім того, усупереч поширеній думці, для того щоб набрати прекрасний результат тесту, не обов'язково відповідати на всі питання без помилок. У попередніх тестах, ви могли відповісти неправильно на 4 питання з 78 у вербальній секції і на одне з 60 у математичній і одержати максимальний бал. При цьому, це зовсім не означає, що тисячі студентів одержують максимальний бал 1600. Підрахунок процентного співвідношення результатів тесту ведеться таким чином, що не більше 0.07 відсотків усіх студентів, що складають тест за рік, можуть набрати максимальний бал.

2.3. SAT I ОПИС ТЕСТУ

МАТЕМАТИЧНА СЕКЦІЯ

Для того щоб набрати гарний бал у цій секції, вам потрібно мати тільки основні математичні знання, розуміти базові концепції арифметики, алгебри і геометрії. Пам'ятайте, що розуміння цих основних концепцій перевіряється практично у всіх питаннях, відповідно знання всіх нюансів і типів питань може істотно поліпшити ваш бал.

QUANTITATIVE COMPARISONS (ОБЧИСЛЮВАЛЬНІ ПОРІВНЯННЯ)

Питання цього типу вимагають від вас уміння розглядати ряди чисел і знаходити між ними зв'язки. Незважаючи на удавану складність, усе, що буде потрібно зробити, - це розглянути два вирази в колонках «А» і «В» і вибрати відповідь «а» чи «b», якщо одне з виразів більший. У випадку, якщо вирази рівні, варто вибрати «с», і у випадку, коли недостатньо інформації, потрібно вибрати «d».

REGULAR MATH (СТАНДАРТНА МАТЕМАТИКА)

Ця секція перевіряє ваші здібності відповідати на стандартні математичні питання. Вам зустрінуться питання з таких галузей як арифметика, алгебра і геометрія. Вибір потрібно буде робити з п'яти варіантів відповідей. Ваша задача полягає в тому, щоб швидко вирішити питання, знайти правильну відповідь із представлених п'яти варіантів і позначити її.

GRID-INS (САМОСТІЙНІ ВІДПОВІДІ)

Ця секція перевіряє ваші здібності вирішувати представлені завдання без кінцевих варіантів відповідей. Іншими словами, вам потрібно буде прочитати завдання, вирішити його самостійно й внести отриману відповідь у спеціальну порожню графу з номером цього питання. У цій секції перевіряються ті ж самі галузі знань, як і в секції Стандартної математики. Єдина відмінність це те, що ви не побачите варіантів відповідей.

ВЕРБАЛЬНА СЕКЦІЯ

Вербальна частина тесту SAT досить передбачувана за типами питань: вам необхідно мати гарний словниковий запас, добру техніку читання та вербальне мислення.

ANALOGIES (АНАЛОГІЇ)

Ця секція перевіряє ваш словниковий запас і розуміння зв'язків між словами. Ви побачите пару слів, написаних великими літерами і пов'язаних між собою за змістом. Цю пару слів називають основною. Нижче ви побачите п'ять варіантів відповідей, складених також у пари слів. Ваша задача знайти пару слів, що пов'язані між собою у такий же спосіб, як і основна пара.

SENTENCE COMPLETION (ЗАВЕРШЕННЯ РЕЧЕНЬ)

Дана секція перевіряє ваше знання граматики, структури і логіки речень. Ви побачите речення з одним чи двома пробілами. Нижче ви побачите п'ять варіантів відповідей, з яких потрібно буде вибрати одну.

CRITICAL READING (КРИТИЧНЕ ЧИТАННЯ)

Питання у цій секції тестують ваші здібності розуміти контекст написаного матеріалу. Деякі питання перевіряють також ваш словниковий запас у ракурсі представленої інформації. Читання займає більше половини питань у вербальній секції SAT. Вам будуть дані уривки тексту на 400-850 слів. Після кожного уривка будуть питання з декількома варіантами відповідей. Текст з уривків може складатися із пов'язаних за змістом уривків різних текстів. Ваша задача полягає в тому, щоб відповісти на всі питання у головній ідеї тексту, деталях, посиланнях і висновках з тексту. Також може перевірятися розуміння аргументу і тону уривка.

2.4. SAT II ОГЛЯД ТЕСТУ

Одногодинний, переважно з різноманітним вибором відповідей тест, що вимірює знання в окремо узятій галузі. Багато коледжів вимагають або рекомендують складання тесту з одного чи декількох предметів, як умову зарахування. Усього існує 20 різних тестів з дисциплін.

Виключення в тривалості і типах питань складає лише тест з письма, що має додаткову 20 хвилинну секцію для написання короткого есе, крім стандартної 40 хвилинної секції з питаннями з декількома варіантами відповідей.

ЩО ВИБРАТИ: SAT I ЧИ SAT II?

Тест SAT I переважно перевіряє вербальні і математичні навички. Незважаючи на те, що цей тест перевіряє знання деякого словникового запасу і формул, його основна мета виміряти наскільки добре ви читаете і мислите, а не те, скільки ви знаєте.

Тест SAT II значно відрізняється. Цей тест призначений у першу чергу для перевірки ваших знань з конкретних дисциплін. Безумовно, навички критичного читання і мислення відіграють значну роль у цьому тесті, однак усе-таки основне завдання полягає в тому, щоб визначити, що конкретно ви знаєте в таких галузях як математика, історія, хімія, тощо.

ЯК ВОНИ ВИКОРИСТОВУЮТЬСЯ?

Школи, що вимагають SAT, вважають, що він є важливим індикатором вашої майбутньої успішності в коледжі. Особливо, результати тестів використовуються в рішенні про зарахування до конкретної програми. Обидва тести використовуються також для того, щоб стандартними методами визначити ваш реальний рівень успішності і порівняти його з рівнем претендентів з інших шкіл, специфічних програм, культур. Ця інформація допомагає визначити, чи вистачить у вас попередньої підготовки і знань для того, щоб справитися з навчальною програмою.

Тест SAT II також може бути використаний для того, щоб визначити, який специфічний курс навчання підійде вам більше, у випадку вашого прийняття в програму. Низький бал тесту з письма, може вимагати від вас проходження додаткового тренінгу з цієї дисципліни. З іншого боку, дуже високий бал з математики, може позбавити вас від необхідності проходити обов'язковий курс з елементарної математики.

ЯКИЙ ТЕСТ ВИБРАТИ?

Відповідь проста – вибирайте той, на якому ви наберете більше балів. В решті решт, високі бали тестів, можуть істотно допомогти під час прийняття рішення про ваше зарахування. На жаль, багато шкіл вимагають здачі конкретних тестів, наприклад, з письма або з математики. Деякі

школи дають вам перелік тестів, з якого ви можете вибирати. Це особливо актуально для шкіл, що вимагають здачі трьох тестів з предмета. Перш ніж реєструватися на який-небудь тест з предмета, дізнайтесь в школі, які тести вимагаються: це заощадить вам багато часу в тривалому процесі вступу.

ВАШ БАЛ

Як і SAT I, тест SAT II оцінюється за таблицею балів від 200 до 800. Сума в 600 балів вважається дуже гарним результатом. Не забувайте також, що бал з SAT II - це лише одна частина інформації, що буде враховуватися при розгляді вашої кандидатури. На остаточне рішення про ваш прийом будуть впливати такі фактори, як шкільні оцінки, результат тесту SAT I, рекомендаційні листи, твори, тощо. Таким чином, навіть якщо ви не набрали бал, про який мріяли, це не означає, що ваш пакет документів буде автоматично відкинтий коледжем.

ЯК НАЙШВИДШЕ ДОВІДАТИСЬ ПРО РЕЗУЛЬТАТИ?

“College Board”, організація, що адмініструє іспит SAT, підтримує спеціальну службу “Score Choice”, за допомогою якої ви зможете довідатися результати тестів раніш, ніж хто-небудь іншої. Якщо ви незадоволені своїм балом, ви вправі не відсилати його в коледжі. У випадку, якщо ви усе-таки вирішите відіслати свій бал, у майбутньому його буде неможливо відкликати. Також, якщо ви використовуєте службу “Score Choice”, то втрачаєте право відіслати ваші бали в коледжі безкоштовно (послуга, що включена до вартості тесту).

3. ACT (AMERICAN COLLEGE TESTING ASSESSMENT)

3.1. ОГЛЯД ТЕСТУ

ACT – один з найбільш розповсюджених тестів, необхідний для вступу до університетів і коледжів США, Канади й інших країн для навчання по програмі переддипломної (Undergraduate) освіти, що веде до

одержання ступеня бакалавра (Bachelor's Degree). Тест призначений для того, щоб університети і коледжі могли спрогнозувати академічну успішність студента-першокурсника й оцінити здатності абітурієнта для продовження освіти за одним загальним критерієм. Він компенсує невизначеність оцінок різних середніх шкіл, тому що школи розрізняються як за рівнем викладання, так і за використовуваною методикою. Результати тесту приймаються всіма університетами і коледжами США і Канади.

Тест АСТ складається з чотирьох окремих тестів, кожний з яких вимірює академічні знання з основних дисциплін курсу середньої школи: англійська мова, математика, читання і природничі науки.

АНГЛІЙСЬКА МОВА

На цю секцію виділено 45 хвилин, для того щоб прочитати п'ять текстів і відповісти на 75 питань з декількома варіантами відповідей – у середньому по 15 питань на один текст.

Секція англійської мови спроектована для того, щоб оцінити ваші здібності редагування даного уривка тексту за умов стандартної англійської мови.

Типи питань, що зустрічаються в секції, розділяються на дві категорії:

- Usage/Mechanics (пунктуація, граматики і правильне використання речення, структура речення)
- Rhetorical Skills (стратегія написання, організація написання, стиль)

Закінчивши секцію ви одержите загальний бал за 75 питань, а також два проміжних бали, засновані на правильності відповідей 40 Usage/Mechanics питань і 35 Rhetorical Skills питань.

У тесті не перевіряється правильність написання окремих слів і знання специфічних правил граматики. Граматика і правильне використання речення перевіряються тільки в контексті даного тексту. Словниковий запас прямо не перевіряється, хоча чим він більший, тим краще ви підготовлені для вибору правильної відповіді.

Тест АСТ не вимагає від вас запам'ятовування змісту тексту. Питання розташовані поруч з текстом, для зручності і швидкого

знаходження відповідного фрагменту та надання правильної відповіді. Тест АСТ не є тестом на запам'ятовування.

МАТЕМАТИКА

Математична секція тесту потребує від вас відповіді на 60 питань з декількома варіантами відповідей за 60 хвилин. Рівень знань, необхідний для успішної здачі тесту, відповідає вимогам середньої школи.

Тест складається з питань, розв'язання яких вимагають логічних навичок. Більшість питань є однорідними, хоча іноді зустрічаються серії питань на основі однієї задачі. Знання найпростіших формул і підрахунків є великим плюсом для вирішення проблем. Знання ускладнених формул і підрахунків звичайно не вимагаються.

Тест містить у собі основний матеріал за курсом математики, що є невід'ємною частиною успішної здачі вступних іспитів у ВНЗ.

Використання калькуляторів під час розв'язання задач цієї секції дозволено. **За результатами математичної секції дається чотири бали: загальний бал на основі відповідей на 60 питань, бали за 24 питання з *Pre-Algebra/Elementary Algebra*, бали за 18 питань з *Intermediate Algebra/Coordinate Geometry*, бали за 18 питань з *Plane Geometry/Trigonometry*.**

ЧИТАННЯ

Тест по читанню складається з 40 питань, на рішення яких вам дається 35 хвилин. Вам необхідно прочитати кілька текстів і відповісти на питання до них. Питання можуть перевіряти розуміння того, що прямо зазначено в тексті, або уміння робити висновки, порівняння й узагальнення з наведеного матеріалу.

Тест складається з чотирьох текстів, рівень складності яких відповідає тому рівню розуміння, що буде потрібно від майбутнього студента для успішного оволодіння навчальним друкованим матеріалом.

Зазвичай теми текстів стосуються гуманітарного матеріалу, соціології, прози і природознавства. Перед кожним текстом дається інформація про його тему (наприклад: Prose Fiction), ім'я автора і короткі замітки, що допоможуть

зрозуміти зміст тексту. Після кожного тексту йдуть питання з декількома варіантами відповідей.

За результатами тесту з читання повідомляється три бали: загальний бал (40 питань), бал за розділ Social Studies/Sciences reading skills (20 питань) і бали з Arts/Literature reading skills (20 питань).

ПРИРОДОЗНАВСТВО

У цьому тесті вам потрібно буде відповісти на 40 питань за 35 хвилин. Тест складається із сімох розділів з науковою інформацією, за кожним з розділів ідуть питання з декількома варіантами відповідей. Завдання даються в трьох форматах: схематична інформація (графіки, таблиці, схематичні дані), дослідницькі узагальнення (опис декількох експериментів, пов'язаних між собою), конфліктні точки зору (виклад декількох гіпотез чи точок зору, що вступають у конфлікт одна з одною).

Питання вимагають від вас розуміти основні положення і концепції наведеної інформації, виявляти критичний підхід до зв'язків між даною інформацією і побудованими на її підставі висновками і гіпотезами, робити висновки і пророкувати можливий розвиток подій.

Користуватися калькулятором у секції Природознавство заборонено. За результатами тесту дається загальний бал, заснований на кількості правильних відповідей на 40 питань.

3.1. СТРУКТУРА ТЕСТУ

Нижче наведені таблиці структури тесту АСТ у секціях:

ACT Assessment English Test 75 items, 45 minutes		
Content/Skills	Proportion of test	Number of Items
Usage/Mechanics	.53	40
Punctuation	.13	10
Basic Grammar and Usage	.16	12
Sentence Structure	.24	18
Rhetorical Skills	.47	35
Strategy	.16	12
Organization	.15	11
Style	.16	12
Total	1.00	75
Scores reported: Usage/Mechanics (40 items) Rhetorical Skills (35 items) Total test score (75 items)		

ACT Assessment Mathematics Test 60 items, 60 minutes		
Content Area	Proportion of test	Number of Items
Pre-Algebra	.23	14
Elementary Algebra	.17	10
Intermediate Algebra	.15	9
Coordinate Geometry	.15	9
Plane Geometry	.23	14
Trigonometry	.07	4
Total	1.00	60
Scores reported: Pre-Algebra/Elementary Algebra (24 items) Intermediate Algebra/Coordinate Geometry (18 items) Plane Geometry/Trigonometry (18 items) Total test score (60 items)		

ACT Assessment Reading Test 40 items, 35 minutes		
Reading Content	Proportion of test	Number of Items
Prose Fiction	.25	10
Humanities	.25	10
Social Studies	.25	10
Natural Sciences	.25	10
Total	1.00	40
Scores reported: Art/Literature (Prose Fiction, Humanities: 20 items) Social Studies/Sciences (Social Studies, Natural Sciences: 20 items) Total score (40 items)		

ACT Assessment Science Reasoning Test 40 items, 35 minutes		
Content Area	Proportion of test	Number of Items
Data Representation	.38	15
Research Summaries	.45	18
Conflicting Viewpoints (Biology, Earth/Space Sciences, Chemistry, Physics)	.17	7
Total	1.00	40
Scores reported: Art/Literature (Prose Fiction, Humanities: 20 items) Social Studies/Sciences (Social Studies, Natural Sciences: 20 items) Total score (40 items)		

3.3. АСТ ЧИ SAT?

ЩО ТАКЕ ТЕСТ АСТ?

ACT (American College Testing Assessment) – один із двох найбільш розповсюджених стандартизованих тестів для вступу до коледжів й університетів Сполучених Штатів Америки і Канади. Популярність його росте щорічно. Приблизно 1,7 млн. чоловік здає його щороку в усьому світі. Тепер така можливість з'явилася в студентів і школярів України.

НАВІЩО ВІН ПОТРІБНИЙ?

Стандартизовані тести, такі як ACT і SAT, створені для того, щоб університети і коледжі могли оцінити здатності студента для продовження освіти за одним загальним критерієм. Вони компенсують невизначеність оцінок різних середніх шкіл, тому що школи відрізняються як за рівнем викладання, так і за використовуваною методикою. Ці тести створені для того, щоб прогнозувати академічну успішність студента-першокурсника.

ФОРМАТ ТЕСТУ

Тест ACT розбитий на чотири секції, що завжди йдуть в однаковому порядку: англійська мова, математика, читання і природознавство.

Загальний час тесту - 2 години 55 хвилин. Тест складається з питань з декількома варіантами відповідей, з яких потрібно вибрати одну правильну.

МЕТА ЗДАЧІ ТЕСТУ

Одна з найбільших причин, чому варто серйозно розглянути задачу тесту ACT, - це те, що він може замінити вам задачу чотирьох тестів SAT ! І це не жарт...

Багато престижних коледжів і університетів вимагають зараз від студентів здачі як SAT I (тест на мислення), так і SAT II (тест з предмета). Існує 22 тести з предмету, починаючи від хімії і закінчуючи японською мовою. У той же час деякі університети (Boston College, Duke і ін.) не вимагають від вас здачі SAT II, **якщо ви здали ACT.**

Таким чином, задача тесту ACT може заощадити вам час, проведений в тест-центрі SAT (і ще більше часу на підготовку до нього).

Треба сказати, що ці умови варіюються від університету до університету. Є школи, що вимагають SAT II незалежно від балів з ACT чи SAT I.

РІЗНИЦЯ МІЖ АСТ І SAT

Ви можете запитати, – чому я повинен вибирати між АСТ і SAT?

Десять чи двадцять років тому проблема вибору тесту навіть не стояла. До сьогоднішнього дня. Традиційно тест АСТ був потрібен коледжам й університетам у північно-західному регіоні США, у той час як тест SAT - у північно-східному і західному регіонах. Але зараз усе більше студентів воліють здавати тест АСТ, а переважна більшість шкіл у Сполучених Штатах і Канаді приймають як результати SAT, так і АСТ.

Зріст популярності АСТ дає студентам *стратегічну* перевагу.

SAT і АСТ – зовсім різні тести, і в багатьох аспектах вони вимірюють різні якості. Таким чином, у залежності від ваших особистих переваг або слабкостей, ви можете одержати значно вищий результат з одного тесту, чим з іншого. Як результат, багато студентів розглядають можливість здачі як SAT, так і АСТ для визначення того, який тест дає кращий результат за їх здібностями.

Приймальна комісія і викладачі часто описують різницю між АСТ і SAT так:

АСТ є тестом змістовним, у той час як SAT перевіряє логічне і математичне мислення. Ця відмінність є однією з причин чому викладачі віддають перевагу АСТ – вони вважають, що АСТ ближче до перевірки реально вивченого обов'язкового шкільного матеріалу. АСТ і SAT розглядають різні якості. Здача кожного й оцінка результатів допомагає зрозуміти, яким типом мисленням ви володієте.

Ось деякі відмінності, що роблять ці два тести такими несхожими:

- Вимоги до словникового запасу в тесті SAT значно вищі, ніж у АСТ
- Тест SAT не цілком складається з питань з декількома варіантами відповідей, іноді студентам замість простого вибору одного з варіантів відповіді доводиться розписувати і пояснювати свою відповідь
- У тесті SAT є покарання за вгадування, у АСТ такого не існує.

У той же час варто пам'ятати: незважаючи на те, що результати тестів SAT чи АСТ є дуже важливою частиною вашої анкети, вони не єдині критерії в процесі вступу до ВНЗ. Не менш важливими є

рекомендаційні листи, твір, оцінки, зароблені в школі, правильно заповнена апікаційна форма.

ДЕ МОЖНА ЗДАТИ АСТ ?

Починаючи з жовтня 1999 року, тест АСТ можна здати в єдиному в Україні сертифікованому тест-центрі. Адреса: Україна, м. Дніпропетровськ, 49000, пр. К. Маркса, 60, офіс №75. Телефон для довідок (056) 744-62-42.

Тут же ви зможете зареєструватися на АСТ, одержати безкоштовно офіційний реєстраційний бюлетень тесту.

4. GRE (GRADUATE RECORD EXAMINATION)

4.1. ЗАГАЛЬНИЙ ОГЛЯД ТЕСТУ

Загальний тест (Graduate Record Examination (GRE)) створений для того, щоб надати школам універсальний інструмент порівняння кваліфікації і знань студентів. Іспит вимірює вербальні, математичні й аналітичні здібності, розвинені протягом тривалого періоду часу і необхідні для специфічної області знань. Як показують дослідження, бали, отримані на іспиті GRE, досить точно прогнозують майбутню успішність студента в програмі.

Тест розглядається не тільки як один з факторів на підставі якого приймається рішення про прийом студента до програми, також цей тест використовується для розгляду кандидатів у конкурсах нагородження різними стипендіями і грантами, що можуть присуджуватися конкретним університетом. Багато програм, особливо у великих державних університетах, установлюють мінімальні прохідні бали для того, щоб обмежити кількість кандидатів з неадекватною підготовкою. Інші університети використовують бали GRE для того, щоб безпосередньо визначити, яку фінансову допомогу може одержати конкретний претендент на зарахування. Відповідно, завчасна серйозна підготовка до тесту може допомогти вам вступити до університету вашої мрії й істотно підвищить шанси на отримання фінансової допомоги.

4.2. КОРОТКА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ЗМІНИ У ФОРМАТІ ТЕСТУ

У серпні 2001 року програма GRE оголосила першу велику зміну в структурі Загального тесту з моменту перекладу тесту в комп'ютерний формат. Починаючи з 1 жовтня 2002, аналітична секція тесту була замінена аналітичним письмовим завданням (AWM). Вербальна і математична секції залишилися без змін. Використання нової секції надає школам додатковий інструмент у оцінюванні знань і навичок потенційних кандидатів.

Секція AWM складається з двох творів: 45-хвилинного «Аналіз теми» і 30-хвилинного «Аналіз аргументу». Перший твір вимагає від абітурієнта, щоб він висловив свою власну позицію з наданої теми, і надав аргументи на підтримку своєї точки зору. Другий твір вимагає критичного ставлення до наданого аргументу. Кожен твір у цій секції оцінюється за шкалою від 0 до 6. Обидва твори будуть оцінені одним балом, у такий спосіб неможливо побачити бали за кожний окремий твір.

Письмова секція GRE не використовує комп'ютер для перевірки тесту (так званий e-rater), так як це відбувається в тесті GMAT. Замість цього, кожен твір буде прочитаний двома особами незалежно одна від одної. У випадку виникнення розбіжностей при оцінці, твір буде прочитано третьою людиною. Результати будуть отримані через 10-15 днів з моменту здачі тесту.

Формат балів у вербальній і математичній секціях залишиться без змін – буде використовуватися шкала від 200 до 800.

4.3. КОМП'ЮТЕРНО-АДАПТОВАНИЙ ТЕСТ

Комп'ютерно - адаптований тест являє собою більш ніж комп'ютеризований варіант паперового тесту. У цьому форматі комп'ютерна програма адаптується до вашого рівня в міру проходження тесту, у залежності від того, як правильно ви відповідаєте на поставлені питання. Розуміння того, як працює програма, пристосовуючись до вашого рівня, знання формату тесту і його особливостей, може істотним чином вплинути на те, наскільки добре ви здасте тест.

Коли ви починаєте виконувати завдання в секції комп'ютерного тесту, програма припускає, що у вас середній рівень знань і, відповідно, дає вам

питання середньої складності. Далі, в залежності від правильності ваших відповідей, вам будуть даватися питання більшої чи меншої складності. Питання більшої складності оцінюються більшою кількістю балів.

НЕ ВСІ ПИТАННЯ РІВНОЗНАЧНІ

На самому початку тесту комп'ютер робить великі стрибки в складності питань, для того, щоб визначити рівень особи, що складає тест. У результаті програма знаходить приблизний рівень, після чого, за допомогою подальших питань лише уточнює остаточний бал. Різної складності питання оцінюються по-різному. Скільки кожне питання додає чи віднімає від вашого поточного бала, залежить від того, в якій частині тесту це питання задане: на самому початку, середині або під кінець. Питання, що з'являються на самому початку секції, впливають на бал значно більше, ніж питання, що з'являються наприкінці секції. Відповідно, звертайте особливу увагу на питання, що поставлені на самому початку тесту, тому що вони є більш вагомими. Витрачайте більше часу на перші питання і перевіряйте ще раз ваші відповіді, перш ніж їх остаточно підтвердити. Початкова частина іспиту має критичне значення для вашого загального бала!

У ВАС ТІЛЬКИ ОДНА СПРОБА

Тому, що кожна правильна чи неправильна відповідь прямо впливає на остаточний бал, програма не дозволяє вам повернутися до попередніх відповідей, для того щоб перевірити їх ще раз. Програма показує тільки одне питання, на яке ви обов'язково повинні відповісти, перш ніж отримаєте наступне питання. Таким чином, вам потрібно бути максимально впевненим у своїй відповіді, перш ніж ви підете до наступного питання. Після того як ви визначили остаточну відповідь і перейшли до наступного завдання, шляху назад уже немає.

Що ж робити в ситуації, коли ви не знаєте правильної відповіді? Вгадуйте! Але вгадуйте із системним підходом! Насамперед відкиньте найнеймовірніші відповіді, що напевно не можуть бути правильними, після цього робіть свій вибір серед тих відповідей, що залишилися. Програма карає за всі питання без відповідей. Якщо ви не відповідаєте на запитання, то втратите більше балів, ніж якщо ви відповісте на це ж питання неправильно. Відповідно, вам вигідно відповідати на всі питання, навіть якщо ви не впевнені у відповідях на деякі з них. Якщо у вас залишилося тільки дві хвилини до закінчення секції, і ви ще маєте

невирішені питання, краще відповісти на них навмання, ніж залишати без відповіді.

ВЕРБАЛЬНА СЕКЦІЯ

Час:	30 хвилин
Формат:	30 питань
Теми:	Reading (Читання) Grammar (Граматика) Vocabulary (Словниковий запас)
Типи питань:	Sentence Completions (Закінчення речень) Analogies (Аналогії) Reading Comprehension (Читання) Antonyms (Антоніми)

Вербальна секція складається приблизно з 7 питань з Sentence Completions, 7 питань з Analogies, 8 питань з Antonyms і 8 питань з Reading Comprehension. Якщо експериментальна секція також вербальна, тільки одна з них буде зарахована.

SENTENCE COMPLETIONS

Метою питань цієї секції є вимір здатності розуміти загальне значення речення за допомогою різних синтаксичних і граматичних ключів. При рішенні того, які п'ять слів або фраз можуть бути підставлені в проміжок, ви повинні проаналізувати зв'язки між складовими частинами незавершеного речення. Вам необхідно буде розглянути кожен варіант відповіді і вирішити, яка завершує речення, логічно задовольняючи зміст, і може бути прочитана як ціла, стилістично інтегрована одиниця. Питання цієї секції дають контекст, у якому аналізуються функції слів, як вони комбінуються і співвідносяться одне з іншим, складаючи єдине речення.

ANALOGIES

Питання за аналогією перевіряють здатність розуміти зв'язок, що існує між словами в словникових парах і розуміння того, коли два слова є рівнозначними. Для того щоб відповісти на такі питання, ви повинні сформулювати зв'язок між словами в даній парі, а потім знайти відповідь серед варіантів, який містить слова, що пов'язані між собою таким же чином. Деякі приклади зв'язків, що можуть зустрітися в питаннях на аналогію це: зв'язки типу, розміру, ступеня і просторової суміжності.

ANTONYMS

Незважаючи на те, що цей тип питань перевіряє в основному ваш словниковий запас, його ціль ще й у тім, щоб мислити від даної концепції до протилежної. Питання по антонімах можуть очікувати від вас як загального знання слів, так і здатності бачити тонкі розбіжності серед варіантів відповідей. Варіантами відповідей можуть бути слова або фрази.

READING COMPREHENSION

Ціль секції читання оцінити здатність читати з розумінням, вникаючи в зміст і зауважуючи деталі. Ви повинні продемонструвати уміння аналізувати написаний текст із декількох боків, включаючи здатність розуміти як явно зазначену інформацію, так і ту, котра припускається. Існує шість типів питань, що використовуються у цій секції:

1. Основна ідея або ціль тексту;
2. Інформація, явно зазначена в тексті;
3. Інформація, яка мається на увазі чи запропонована автором;
4. Можливі додатки, ідей автора до інших ситуацій, включаючи розпізнавання аналогічних ситуації або процесів, що не описані в тексті;
5. Логіка, процес мислення і переконливість ідей автора;
6. Тон тексту або ставлення і настроїв автора, виражений у використаній мові.

У кожному тесті зустрічаються три або більше текстів, що дають інформацію для відповідей на два або більше питань. Теми текстів

беруться з різних галузей знань (з гуманітарних, соціальних, біологічних і фізичних наук).

МАТЕМАТИЧНА СЕКЦІЯ

Час:	45 хвилин
Формат:	28 питань
Теми:	Basic Math (Початкова математика) Mathematical Concepts (Математичні концепції) Quantitative Reasoning (Математичне мислення)
Типи питань:	Problem Solving (Розв'язання задач) Quantitative Comparisons (Кількісне порівняння)

У цій частині тесту ви побачите секцію, що складається з 14 питань з теми Quantitative Comparisons і 14 питань з теми Problem Solving. Якщо експериментальна секція також математична, тільки одна з них буде зарахована.

QUANTITATIVE COMPARISONS

Питання цієї секції перевіряють здатність швидко та чітко порівняти величини двох даних, а також розуміти чи достатньо інформації, щоб зробити таке порівняння. Для того щоб відповісти на подібні питання, вам потрібно порівняти величини даних в двох колонках, A і B, і вирішити, чи рівні дві величини, чи одна більша ніж інша або їхнє співвідношення не може бути визначене з наданої інформації. Деякі питання вимагають тільки найпростіших маніпуляцій, у той час як інші потребують більш складного процесу підрахунку.

PROBLEM SOLVING

Питання цієї секції є стандартними задачами з п'ятьма варіантами відповідей. Для того щоб відповісти, потрібно вибрати найкращий варіант. Деякі питання містять всю необхідну інформацію, у той час як інші з'являються в ряді від двох до п'яти питань, що доповнюють один одного. Деякі з питань вимагають найпростіших підрахунків і маніпуляцій, інші вимагають більш глибокого розуміння проблеми й абстрактного мислення.

Час:	75 хвилин
Формат:	One 45-minute essay (один 45-хвилинний твір) One 30-minute essay (один 30-хвилинний твір)
Теми:	Analysis of an Argument (Аналіз аргументу) Analysis of an Issue (Аналіз теми)

АНАЛІТИЧНЕ ПИСЬМОВЕ ЗАВДАННЯ

Основна мета цієї секції визначити, наскільки добре ви можете формулювати свої думки і відповідати на складні логічні завдання в письмовому вигляді. Інакше кажучи, ця секція перевіряє рівень мислення і письмових здібностей, що є основними для успішного проходження більшості навчальних програм рівня магістратури.

4.4. СТРУКТУРА GRE ТЕСТУ

Письмова частина тесту складається з двох окремих завдань.

1.45-хвилинне завдання на тему «Analysis of an Issue» (Аналіз теми). У цьому завданні дається окрема тема. Ваше завдання - зайняти власну позицію і структуровано пояснити, чому ви так вважаєте, наводячи аргументи, приклади з життя.

2.30-хвилинне завдання на тему: «Analysis of an Argument» (Аналіз аргументу). У даній секції потрібно розглянути наданий аргумент і підкреслити його слабкі і спірні місця. Інакше кажучи, ви маєте написати критичний відгук про представлений аргумент.

Кожен твір у цій секції оцінюється за шкалою від 0 до 6. Обидва твори будуть оцінені одним балом, таким чином, неможливо побачити бали за кожен окремий твір.

ВАШ БАЛ

Система винесення оцінок може здатись досить заплутаною для новачків. Кожна з трьох секцій оцінюється незалежно, і ці бали можуть означати зовсім різні речі для різних шкіл і програм, до яких ви подаєтесь.

Ви отримаєте табличний бал від 200 до 800 за вербальну і математичну секції. Найбільший бал, що ви можете одержати у цих секціях, складає 800, найменший бал – 200. Крім того, ви отримаєте окремий бал за письмове завдання, що буде варіюватися від 0 до 6.

На додаток до табличного бала ви отримаєте так званий, процентний статус. Цей показник розмістить ваш результат з розрахунку залежності того, наскільки краще ви здали тест у порівнянні з усіма іншими особами, що здавали тест. З цього процентного порівняння школи зможуть більш точно визначити, чого насправді вартий ваш табличний бал у порівнянні з іншими претендентами. Таким чином, навіть якщо всі претенденти одержали високі бали, школи зможуть відокремити кандидатів за їхнім процентним статусом.

ТАК ЯКИЙ ЖЕ БАЛ ДОБРИЙ?

Деякі школи мають прохідні бали. У випадку, якщо ви наберете менше ніж прохідний бал, вашу кандидатуру навіть не будуть розглядати. Звичайно це практикують великі державні університети. Вам потрібно провести власне дослідження і довідатися, які бали тесту розглядає університет, до якого ви хочете потрапити. Після цього готуйтеся доти, поки не зможете набрати потрібний результат на тесті.

Бал, що вам буде потрібен, також залежить від галузі, у якій ви хочете навчатися. Наприклад, 600 балів у математичній секції буде цілком достатньо, якщо ви збираєтеся вивчати в університеті історію. Однак, цього результату може бути недостатньо, якщо ви збираєтеся вивчати комп'ютерні чи інженерні науки. 600 балів у математичній секції, імовірно, потраплять у 58 % у процентному статусі. Цього балу може бути недостатньо для вступу до найбільш престижних шкіл.

ТРЕБА ПАМ'ЯТАТИ...

Незважаючи на те, на скільки питань ви відповісте, ви все одно отримаєте певний бал. Однак ви повинні пам'ятати, що існує покарання за пропущені питання. У самому кінці іспиту у вас запитують, чи хочете ви побачити і зберегти ваш результат. Якщо ви відповісте «так», то побачите ваш бал, і він буде внесений у вашу історію здачі ETS тестів. Якщо ви відповісте «ні», то не одержите ваш результат і ніякий бал не буде зараховано.

Зазвичай, результати тесту висилаються через 10-15 днів після здачі іспиту. Усі ваші бали із зданих тестів будуть зберігатися у вашому файлі протягом п'яти років.

4.5. РЕЄСТРАЦІЯ НА ІСПИТ

Зареєструватися для здачі тесту можна трьома способами: по телефону, факсом або поштою.

При реєстрації за телефоном оплата відбувається за допомогою кредитних карток Visa, MasterCard, American Express. Для реєстрації необхідно зателефонувати в регіональний центр реєстрації RRC (розташований у Нідерландах) не пізніше, ніж за три дні до

передбачуваного дня тестування і повідомити інформацію про себе, попередньо внесени в International Test Scheduling Form (яку можна знайти в середині інформаційного бюлетня: <http://www.gre.org>). Після цього за телефоном вам вкажуть ідентифікаційний номер, дату і час іспиту, адресу центру тестування. При реєстрації за телефоном International Test Scheduling Form відправляти факсом чи поштою в RRC не потрібно.

При реєстрації факсом оплата відбувається за допомогою кредитних карток (Visa, MasterCard, American Express). Для реєстрації необхідно відправити по факсу заповнену International Test Scheduling Form і інформацію про кредитну карту до RRC не пізніше, ніж за 7 днів до передбачуваної дати тестування. Ідентифікаційний номер, дата і час іспиту, адреса центру тестування будуть вислані Вам факсом або поштою.

При реєстрації поштою оплата відбувається за допомогою чека, грошовим переказом або за допомогою кредитних карток (Visa, MasterCard, American Express). При заповненні Test Scheduling Form вказується бажана дата тестування, номер центру тестування і назва міста, у якому цей центр розташований. Заповнена International Test Scheduling Form і оплачений чек відправляються поштою в RRC. Форма повинна бути отримана не пізніше, ніж за 3 тижні до бажаної дати тестування. Ідентифікаційний номер, дата і час іспиту, адреса центру тестування будуть вислані вам факсом або поштою.

Додаткова інформація про процедуру реєстрації на іспит GRE доступна на офіційній веб-сторінці в мережі Інтернет: www.gre.org, а також у найближчому інформаційно-консультативному центрі.

4.6. ТЕСТ З ПРЕДМЕТА (SUBJECT TEST)

Тести з предмета оцінюють знання в специфічній галузі знань і припускають наявність відповідної першої освіти із даного предмета або інтенсивну самопідготовку. Вони визначають, чи маєте ви достатній фундамент знань для серйозного навчання на рівні магістратури.

Необхідність здачі тесту з предмета визначається тільки специфічними вимогами школи або програми, на яку ви подаєтеся. Однак, багато програм беруть до уваги бали предметного тесту одночасно з балами загального тесту і балом GPA (середнього балу академічної успішності апліканта в попередньому навчальному закладі).

Усього існує 16 предметів, з яких проводиться цей тест. Цей тест проводиться винятково в паперовому форматі.

Нижче наведений перелік предметних тестів:

- Biochemistry, Cell and Molecular Biology
- Biology
- Chemistry
- Computer Science
- Economics
- Revised Education
- Engineering
- Geology
- History
- Literature in English
- Mathematics
- Music
- Physics
- Revised Political Science
- Psychology
- Sociology

ЧИ ПОТРІБНО ЙОГО ЗДАВАТИ?

Не всі школи вимагають бали тесту з предмета. Тому, перш ніж почати підготовку, перевірте, чи вимагає ваша школа цей тест як один з обов'язкових критеріїв для розгляду документів. Крім того, навіть якщо ваша школа не вимагає здачі цього тесту, вам належить подумати про його здачу, якщо ви упевнені, що зможете набрати високий бал. Це може дати вам перевагу в порівнянні з іншими претендентами.

5. GMAT (GRADUATE MANAGEMENT ADMISSION TEST)

5.1. ЗАГАЛЬНИЙ ОГЛЯД

GMAT являє собою загальноосвітній тест, що виявляє математичні, вербальні й аналітичні здібності кандидатів у бізнес-школи. Тест проводиться англійською мовою і, відповідно, вимагає дуже гарного рівня

її знання. GMAT був створений з метою допомогти бізнес-школам оцінювати рівень знань і підготовки абітурієнтів. Більш того, проводяться цілі наукові дослідження, що дозволяють пов'язувати результат тесту з прогнозованою академічною успішністю майбутнього студента на першому році навчання.

Більше ніж 850 бізнес-шкіл вимагають від своїх абітурієнтів обов'язкової здачі цього тесту. За бажанням, GMAT можна здавати не більше п'яти разів у дванадцять місяців і не частіше ніж раз на місяць. В оплату за іспит входить направлення результатів тесту в будь-які 5 бізнес-шкіл, у які Ви плануєте вступати. Інформування більшої кількості шкіл про ваші тестові результати буде вимагати додаткової оплати. Назви 5 бізнес-шкіл вказуються під час здачі іспиту, інформацію до інших шкіл, що вас цікавлять, варто відправляти факсом в ETS (Educational Testing Service). У випадку, коли результат першої здачі вас не задовільнив, і ви бажаєте його поліпшити, пам'ятайте: школи одержують результати трьох останніх тестів. Різні школи дотримуються різної політики у виборі результатів для розгляду: одні розглядають останні результати, інші - кращі результати (таких більшість), треті - середній бал. Звичайно бізнес-школи надають інформацію про середній бал прийнятих студентів. Згідно з даними журналу "U.S. News and World Report", середній бал GMAT у кращих бізнес-школах такий: Stanford - 722, Chicago - 695, MIT - 690, Harvard - 689, Northwestern - 685, Wharton - 685, Darden - 685, Yale - 682, Michigan - 672, Texas - 660, Rochester - 637.

ЦІЛЬ ТЕСТУ GMAT

GMAT – Graduate Management Admission Test призначений для того, щоб приймальна комісія, консультанти та самі абітурієнти змогли оцінити свої знання, необхідні для вивчення менеджменту і ведення бізнесу на більш складному рівні. Варто врахувати, що, крім результату GMAT, приймальня комісія враховує також середній бал GPA, досвід роботи, рекомендаційні листи й есе абітурієнта.

ХТО СКЛАДАЄ ПИТАННЯ ДО GMAT?

Тест GMAT підготовлений Educational Test Service (ETS) разом з Graduate Management Admission Council (GMAC). ETS постійно проводить дослідження, спрямовані на поліпшення тесту. Розробкою основних принципів, стандартів і методики проведення тесту для бізнес-шкіл, а також наданням випускникам усієї необхідної інформації про вступ

займається GMAC. До складу GMAC входять представники більш ніж 100 бізнес-шкіл.

ЧИ НЕОБХІДНО ЗДАВАТИ GMAT ДЛЯ ВСТУПУ ДО БІЗНЕС-ШКОЛИ?

Приблизно в 850-ти бізнес-школах з усього світі для вступу необхідно здавати GMAT. Ще близько 450 шкіл розглядають (але не вимагають) результати GMAT при подачі документів. Умови вступу до таких американських шкіл не є складними. Це ж стосується і шкіл в інших англомовних країнах.

СТРУКТУРА ТЕСТУ GMAT CAT (COMPUTER ADAPTIVE TEST)

Вступна частина (перевірка комп'ютерної грамотності)

- Analytical Writing Assessment (написання есе) 60 хвилин
- Analysis of an Issue (1 тема, 30 хвилин)*
- Analysis of an Argument (1 тема, 30 хвилин)*

5-хвилинна перерва (за бажанням)

Quantitative Section (математична секція) 75 хвилин **

- Problem Solving (24 питання)
 - Data Sufficiency (13-14 питань)
- Всього 37 питань (за 28 з яких ви одержуєте бали, а 9 – є експериментальними і не оцінюються)***

5-хвилинна перерва (за бажанням)

Verbal Section (вербальна секція) 75 хвилин**

- Critical Reasoning (14-15 питань)
 - Sentence Correction (14-15 питань)
 - Reading Comprehension (4 частини, 12-14 питань)
- Всього 41 питання (30 з них оцінюються, а 11 – є експериментальними і не оцінюються)***

Час, відведений на тест, 3 години 20 хвилин

* Завдання секції Analytical Writing Assessment можуть йти в будь-якій послідовності.

** Математична і вербальна секції можуть йти в будь-якій послідовності, а питання на різні теми розподілені в кожній секції в довільному порядку.

*** Експериментальних питань може бути 9 у математичній секції і 11 у вербальній, чи по 10 у кожній із секцій, але в будь-якому випадку, загальна кількість таких питань – 20.

Під час іспиту дозволяється:

- Користуватися чернетками (після закінчення іспиту всі чернетки здаються)
- Користуватися олівцем
- Користуватися годинником (що не видає звуків). Однак під час виконання тесту GMAT CAT інтерфейс програми припускає відлік часу, що залишився до виконання кожної секції, і вам необов'язково приносити із собою годинник.
- Програма SAT створена таким чином, що буде неможливо повернутися до питання, на який ви уже відповіли.
- Якщо ви закінчили відповідати на питання однієї секції, а час, відведений на неї ще не минув, ви можете відразу ж приступати до наступної, вибравши NEXT SECTION.

ПЕРЕВІРКА КОМП'ЮТЕРНОЇ ГРАМОТНОСТІ

Перш ніж ви почнете виконувати тест на час, ви отримаєте всю необхідну інформацію про те, як користуватися комп'ютером для того, щоб виконати цей тест. Вас навчать:

- користуватися комп'ютерною мишкою,
- переміщати сторінку за допомогою лінійки прокручування,
- вибирати або змінювати відповідь на питання,
- підтверджувати відповідь на питання,
- переходити до наступного питання,
- використовувати текстовий редактор (для виконання Analytical Writing Assessment),
- користуватися допомогою online,
- знаходити інформацію для виконання тієї чи іншої частини тесту.

Під час роботи з комп'ютером ви зможете спробувати відповісти на пробні питання на ваш вибір. Також перш ніж вас допустять до тесту, вам потрібно буде продемонструвати, що ви цілком освоїли усі вищезгадані дії.

ДВІ СЕКЦІЇ ЕСЕ (30 ХВИЛИН КОЖНА)

У тесті GMAT секція Analytical Writing Assessment (два завдання по 30 хвилин) завжди йде перед математичною і вербальною секціями.

ANALYSIS OF AN ISSUE

У цій секції тесту перевіряється ваша грамотність, а також здатність переконливо висловлюватися у спірних питаннях, погодившись з однієї із сторін. Вам відводиться 30 хвилин для написання есе на задану тему, яка складається з 1-2 речень. Ви не зможете вибрати тему самостійно, за вас це зробить комп'ютер.

ANALYSIS OF AN ARGUMENT

Дана секція тесту розроблена з метою перевірки вашої грамотності, уміння логічно обґрунтовувати свою думку і робити висновки. У вас буде 30 хвилин для того, щоб дати оцінку наведеній ситуації. Висловіть вашу думку з приводу даного твердження з погляду логіки і переконливості наведеного приклада. Ви також не зможете вибирати питання самі.

ЯК ВИБИРАЮТЬСЯ ТЕМИ?

Комп'ютер довільно вибере два питання з 280 можливих (всього 140 питань у кожній із секцій - Analysis of an Issue і Analysis of an Argument). ETS опублікувала всі 280 питань на сайті **www.gmac.com**.

ПІДГОТОВКА ДО ВІДПОВІДІ І ВЕДЕННЯ ЗАПИСІВ

У вас будуть чернетки, де ви зможете накидати план і зробити позначки. Але відповідати на питання ви повинні за допомогою комп'ютера, використовуючи вбудований редактор GMAT CAT. Відповіді, написані від руки, не приймаються.

ЯК ОЦІНЮЮТЬСЯ ВАШІ ВІДПОВІДІ?

Оцінку вашим відповідям дають викладачі коледжів і університетів, більшість з яких спеціалізуються в англійській мові. Issue essay буде оцінювати один викладач, а Argument essay – інший. Ваші роботи будуть оцінюватися по чотирьох критеріях:

- Зміст (здатність наводити переконливі аргументи і робити обґрунтовані висновки на основі логіки і наведених фактів)
- Форма (здатність викладати свої думки зв'язно, чітко і логічно правильно)
- Мова (знання англійської мови: стиль мови, використання слів і словниковий запас)
- Граматика (знання правил Standard Written English, включаючи граматику і синтаксис, тобто уміння правильно побудувати речення)

Викладачі оцінюють ваші есе незалежно один від одного. На підставі вищевикладених критеріїв кожен викладач поставить вам оцінку від 0 до 6 балів. Критерії, використовувані викладачами, розроблені ETS. А ваша оцінка буде являти собою середнє арифметичне двох балів, отриманих за кожне есе. Якщо виходить дробове число (наприклад, 4.1 чи 4.4), то воно округляється.

Кожне ваше есе буде оцінюватися і комп'ютером (програма E-rater), включаючи граматичну перевірку, синтаксис, стиль мови, діалект, орфографію і пунктуацію – усі, крім змісту. Якщо різниця між оцінкою викладачів і оцінкою, зробленою комп'ютером, буде більша одного бала, то ваше есе буде перевірене ще раз іншим викладачем, і остаточна оцінка буде середнім арифметичним оцінок, зроблених усіма викладачами.

МАТЕМАТИЧНА СЕКЦІЯ (75 ХВИЛИН)

Метою даної секції є перевірка ваших математичних здібностей при розв'язанні арифметичних, алгебраїчних задач, а також ваші здібності розуміти й інтерпретувати графічні дані. Математична секція GMAT містить у собі і теми:

- арифметичні операції (arithmetical operations),
- числові прямі і розташування чисел у порядку зростання (the number line and ordering),

- цілі числа, множники і кратні числа (integers, factors and multiples),
- десяткові числа, відсотки і пропорції (decimals, percentages, and ratios),
- ступені і квадратні корені (exponents and square roots),
- середнє арифметичне, медіана, інтервал значень і середньоквадратичне відхилення (arithmetic mean, median, range, and standard deviation),
- операції з перемінними (operations on variables),
- алгебраїчні рівняння (algebraic equations),
- алгебраїчні нерівності (algebraic inequalities),
- геометрія (включаючи координатну геометрію) – geometry (including coordinate geometry).

У тест GMAT включений початковий курс алгебри і геометрії, які вивчаються в середній школі, а також комбінаторика і теорія імовірності.

Математична секція містить завдання двох типів – Problem Solving і Data Sufficiency.

На Problem Solving відведено 23-24 питання. У цьому завданні ви повинні вибрати правильну відповідь з 5 можливих, розв'язавши рівняння.

На Data Sufficiency приділяється 13-14 питань. У кожній задачі Data Sufficiency міститься питання і дві відповіді (під номером 1 і 2). Ви повинні проаналізувати обидві відповіді, щоб визначити, чи досить цих даних для відповіді на питання.

Задачі типу Data Sufficiency ідуть упереміш із задачами Problem Solving приблизно в такій послідовності (майте на увазі, що послідовність задач на іспиті може бути іншою):

- Питання 1-2, 8-13, 15, 17-21, 28-34, 36-37 - Problem Solving
- Питання з 3-7, 14, 16, 22-27, 35 – Data Sufficiency.

Перед тим, як почати виконання математичної секції на вашому екрані з'являться інструкції, які ви зможете прочитати в будь-який час, ще раз звернувшись до функції HELP. (Увага: час, відведений на математичну секцію, почне відраховуватися з того моменту, як з'явиться інструкція, тому як найшвидше приступайте до питань).

ВЕРБАЛЬНА СЕКЦІЯ (75 ХВИЛИН)

Вербальна секція містить у собі питання трьох типів:

Sentence correction (Виправлення помилок у реченнях) 14-15 питань. У цій секції перевіряється ваше володіння англійською мовою, зокрема граматики, стиль мови і синтаксис у рамках стандартної письмової англійської мови.

Reading Comprehension (Розуміння прочитаного тексту) 12-13 питань. У цій секції перевіряється ваше вміння уважно прочитати текст, визначити взаємозв'язок між прочитаними уривками і зробити правильні висновки на основі прочитаного. Питання представлені у вигляді чотирьох окремих блоків (по 3 чи 4 питання в кожному). Усі питання одного блоку стосуються окремої частини тексту. У кожному уривку від 150 до 300 слів. Тексти для тесту GMAT, як правило, беруть з різних галузей науки, культури, філософії і юриспруденції.

Critical Reasoning (Логічні висновки) 14-15 питань. У цій секції перевіряється ваше вміння зрозуміти, осмислити проблему і навести логічно обґрунтовані висновки з приводу запропонованої проблеми.

Питання даних трьох типів звичайно представлені в тесті в такій послідовності:

- Питання 1-3, 9, 12-14, 22-24, 27, 34-35, 41 відносяться до Sentence Correction
- Питання 4-5, 10-11, 18-21, 25-26, 31-33, 36, 40 відносяться до Critical Reasoning
- Питання 6-8, 15-17, 28-30, 37-39 відносяться до Reading Comprehension

Перед тим, як почати виконання вербальної секції на вашому екрані з'являться інструкції, які ви зможете прочитати в будь-який час, ще раз звернувшись до функції HELP. (Увага: час, відведений на вербальну секцію, почне відраховуватися з того моменту, як з'явиться інструкція, тому якомога швидше переходьте до питань). Як тільки ви приступите до відповіді на питання наступного типу, інструкція з виконання саме цього завдання з'явиться на вашому екрані знову.

Комп'ютерний тест GMAT CAT (Computer Adaptive Test) передбачає дві короткі (до 5 хвилин) перерви. Першу ви зможете зробити відразу ж після написання обох секцій AWA, а другу – після того, як виконаєте першу секцію multiple choice. Годинник буде продовжувати відраховувати час, відведений на тест, тому після закінчення 5 хвилин автоматично почнеться наступна секція. Якщо пауза між відповідями занадто затяглася, то після попередження програма буде закрита, не зберігши ні відповіді на питання, ні отримані вами бали.

5.2. СТРУКТУРА ТЕСТУ

Тест GMAT є computer-adaptive, що не тільки означає, що проводиться він за допомогою комп'ютера, але ще і те, що комп'ютер дійсно пристосовується під рівень ваших знань із запитаннями, що здає. Перше питання кожної із секцій GMAT є питанням середньої складності. Тобто, за статистикою, приблизно половина абітурієнтів дають відповідь на нього правильно. Вибір наступного питання визначається вашими відповідями на попередні питання. Якщо на попередній питання була дана правильна відповідь, то наступне питання буде складніше, якщо неправильне, то простіше. Ви повинні відповідати на питання в тому порядку, у якому вони з'являються на екрані. Повертатися до питань чи змінювати відповіді не можна. Цим нова комп'ютерна версія тесту відрізняється від колишньої (що існувала до минулого року), котра виконувалась на папері, й у якій була можливість переходу до наступного питання та повернення до попереднього.

GMAT складається з чотирьох частин, на кожен з яких приділяється певна кількість часу:

- Вступної частини
- Кількісної (Quantitative) і Вербальної (Verbal) секцій
- Двох секцій Analytical Writing Assessment (AWA)
- Двох 5-хвилинних перерв.

Перші дві секції складаються з 30-хвилинного письмового завдання кожна: дві інші тривають по 75 хвилин і являють собою альтернативні питання (multiple-choice test).

Таким чином, абітурієнт проводить за тестом приблизно 5 годин, більшу частину часу він не має можливості розслабитися. Тільки один цей

фактор ставить тест у розряд складних іспитів, перебороти яке без відповідної тривалої підготовки практично неможливо.

GMAT починається із секції AWA - Analytical Writing Assessment. Суть її полягає в написанні 2 есе, теми яких вибираються комп'ютером. Теми розбиваються на два великих підрозділи - Analysis of an Issue та Analysis of an Argument. На написання кожного есе відводиться 30 хвилин. Більшість тем іспиту опубліковано на офіційному сайті GMAT www.gmat.org(AWA topics).

Після необов'язкової 5-хвилинної перерви, починається кількісна секція GMAT (Quantitative Section). Вона представлена у вигляді альтернативних питань з 5 можливими відповідями на кожне. Секція містить 37 питань у двох форматах: Data Sufficiency та Problem Solving. У межах секції питання різних типів зустрічаються в довільному порядку. Математика практично не виходить за межі матеріалу середньої школи. Для виконання даної секції відводиться не більш 75 хвилин.

Після ще однієї необов'язкової перерви ви приступаєте до вербальної секції (Verbal Section). Дана секція містить 41 питання в 3 форматах: Reading Comprehension, Sentence Correction і Critical Reasoning. Для виконання завдання відводиться максимум 75 хвилин. Дана секція перевіряє Ваші здібності розуміти й оцінювати те, що прочитано, і вміти розпізнавати основні правила стандартної англійської мови.

СЕКЦІЯ	КІЛЬКІСТЬ ПИТАНЬ	ЧАС
ВСТУПНА ЧАСТИНА		40 хвилин
ANALYTICAL WRITING ASSESSMENT (AWA)		
ANALYSIS OF AN ISSUE	1 тема	30 хвилин
ANALYSIS OF AN ARGUMENTE	1 тема	30 хвилин
<i>ПЕРЕРВА</i>		5 хвилин
КІЛЬКІСНА СЕКЦІЯ	37	75 хвилин
<i>ПЕРЕРВА</i>		5 хвилин
ВЕРБАЛЬНА СЕКЦІЯ	41	75 хвилин
РАЗОМ		4 - 4,5 години

GMAT CAT – ОСОБЛИВОСТІ КОМП'ЮТЕРИЗОВАНОЇ ВЕРСІЇ ТЕСТУ

Тест GMAT, проведений на комп'ютері, дозволяє створювати неповторну послідовність питань для кожної людини, що здає тест. Система тестування задумана таким чином, що комп'ютер адаптується під рівень знань конкретного test-taker.

Кількісна (Quantitative) і вербальна (Verbal) секції тесту є так званими “multiple-choice sections”: після кожного питання йдуть 5 варіантів відповіді. Питання комп'ютер вибирає з величезного запасу. Причому, якщо ви правильно відповідаєте на запитання, то наступне буде складнішим, якщо ваша відповідь невірна, то наступне питання буде легшим. А починається GMAT з питання середньої складності.

Що стосується двох есе в розділі Analytical Writing Assessment, то тут комп'ютер не адаптується під рівень знань абітурієнта, що здає, а просто вибирає намання будь-яку тему.

Мимоволі виникає питання: як відбувається оцінювання знань, коли кожна людина виконує свій варіант тесту? Треба відзначити, що питання оцінюються по-різному в залежності від ступеня складності. Оцінки в кількісній (Quantitative) і вербальній (Verbal) секціях базуються на трьох факторах:

- Кількість питань, на які ви дали правильну відповідь
- Рівень складності питань, на які ви відповіли правильно.
- Тип питань, на які були дані правильні відповіді, і навички потрібні для того, щоб правильно відповісти на дані запитання.

Таким чином, може вийти, що один студент, відповівши на меншу кількість питань, ніж інший, набере в результаті більше балів (тому що його питання будуть більш складними і вимагатимуть більше часу на відповідь). У випадку, коли обидва студента дадуть правильну відповідь на рівну кількість однакових за складністю питань, більше балів одержить той, чиї відповіді рівномірно розподілені по всіх секціях GMAT.

Що необхідно знати про комп'ютерну версію тесту GMAT ?

По-перше, ви не зможете пропускати питання і переходити до наступного, не відповівши на попереднє. По-друге, неможливо буде повернутися до питання, на яке ви уже відповіли. Такі є особливості

програми GMAT CAT. Ступінь складності наступних питань буде залежати від того, чи правильно ви відповіли на попередні. Пам'ятайте: програма не розрахована на повторення.

ЧОТИРИ ШКАЛИ ОЦІНОК GMAT CAT

Ваші бали складуть чотири шкали оцінок:

1. Кількісна секція (від 0 до 60 балів)
2. Вербальна секція (від 0 до 60 балів)
3. Загальний бал за виконані завдання (від 200 до 800 балів)
4. Analytical Writing Assessment (від 0 до 6 балів)

Загальний бал підраховується за особливою шкалою на основі оцінок за кількісну і вербальну секції. Після двох секцій Analytical Writing Assessment ви одержуєте також загальний бал.

Есе оцінюються в такий спосіб:

1. Спочатку викладач, а потім комп'ютер (програма E-rater) виставляють оцінки за 6-бальною шкалою
2. Якщо оцінка, виставлена комп'ютером, відрізняється від даної викладачем більше, ніж на один бал, то есе перевіряється ще раз, але вже іншим викладачем
3. Оцінка за кожне есе являє собою середнє арифметичне двох оцінок (викладача і програми E-rater)
4. Загальний бал за два есе – середнє арифметичне отриманих оцінок – округлюється до цілого числа.

Викладачі оцінюють ваші есе, звертаючи увагу на:

- Зміст: вашу здатність логічно мислити і переконливо викладати факти
- Структуру: вашу здатність послідовно і логічно викладати свої думки
- Володіння мовою: правильне вживання слів і потрібних за змістом виразів
- Знання граматики англійської мови і структури речень у відповідності до стандартних норм

Пам'ятайте, що ваші есе перевіряють викладачі університетів і коледжів. Кожне есе буде перевірятися різними викладачами, жоден з яких не буде знати оцінку, виставлену іншим.

Комп'ютерна програма E-rater оцінює граматику, синтаксис, використання слів і виразів, стиль, орфографію і пунктуацію. Єдине, що не може оцінити E-rater, – це зміст вашого есе.

Програма CAT підраховує бал у кожній секції, що складається з multiple-choice questions, незалежно від кількості питань, на які ви відповіли. Якщо ви не відповіли на жодне питання, на екрані з'являться букви «NS» (no score). Якщо при написанні есе ви не надрукували жодного символу (букви), то ви одержите 0 балів.

Процентне вираження оцінки

Ви можете набрати від 0 до 99%. Таким чином, ви матимете можливість побачити, наскільки успішно ви склали тест у порівнянні з іншими претендентами останніх трьох років. Наприклад, якщо у вас 70%, то це значить, що ви склали тест краще, ніж 70% студентів, але гірше ніж 30 %.

5.3. РЕЗУЛЬТАТИ ТЕСТУ

Відразу ж після здачі тесту ви можете довідатися, скільки балів ви одержали за кількісну і вербальну секції, а також ваш загальний бал. Однак майте на увазі, довідавшись результати, анулювати їх буде вже не можна. Після того, як буде перевірена секція AWA, організація ETS (Educational Testing Service) , що контролює проведення міжнародних іспитів TOEFL та GMAT, надійшло вам результат, тобто всі чотири шкали оцінок та їхнє процентне вираження. Це відбудеться через два тижні після здачі тесту. Одночасно ETS безкоштовно відсилає результати тесту до п'яти обраних вами шкіл.

ЯК БІЗНЕС-ШКОЛИ ОЦІНЮЮТЬ БАЛИ GMAT?

ETS відсилає в бізнес-школи результати трьох останніх спроб здачі тесту GMAT. Потім у більшості шкіл підраховується середній бал трьох надісланих результатів: окремо за кількісну секцію, окремо за вербальну, загальний бал і секцію AWA.

Деякі бізнес-школи відразу відкидають найнижчий бал за будь-яку секцію, тому що, на їхню думку, він не є достовірним. Інші школи розглядають тільки вищі бали кожної з трьох спроб.

Якщо ви вирішили перездавати GMAT, спочатку довідайтеся, як бізнес-школа буде оцінювати результат. Це може вплинути на ваше рішення.

ЗМІНИ В ПРОЦЕСІ ЗДАЧІ ТЕСТУ GMAT

До того моменту, коли ви будете здавати тест, можуть з'явитися деякі нововведення, наприклад:

- Електронне повідомлення про результати тесту.
- Повідомлення результату секції AWA як школам, так і студентам.
- Повідомлення студентам питань кількісної і вербальної секцій. (Навряд чи це буде можливим у найближчому майбутньому, тому що кожен студент відповідає на питання, обрані комп'ютером саме для нього. У цьому випадку довелося б цілком розкрити всі питання тесту, що малоймовірно).
- Відображення результатів за запитом школи. Наприклад, якщо якась школа вирішила, що бали за Reading Comprehension важливіше, ніж за Critical Reasoning, те необхідна інформація буде повідомлятися автоматично.

5.4. РЕЄСТРАЦІЯ ДЛЯ ЗДАЧІ ТЕСТУ GMAT

ЩОБ ЗАРЕЄСТРУВАТИСЯ ДЛЯ ЗДАЧІ GMAT ВИ МОЖЕТЕ:

1. Скористатися сайтом **gmac.com** і зареєструватися online.
2. Зателефонувати до одного з центрів, що проводить реєстрацію (список центрів ви знайдете на сайті **gmac.com**).
3. Зателефонувати до центрального офісу за телефоном: 1-800-GMAT-NOW (1-800-462-8669).
4. Надіслати запит поштою. (Вам потрібно буде заповнити і відіслати форму Authorization Voucher Request Form. Через 4 тижні ви одержите Authorization Voucher і тільки після цього зможете зареєструватися).

Якщо ви вирішили використовувати 1, 2 чи 3 спосіб, то вам знадобиться кредитна картка Visa, MasterCard чи American Express, якщо

вам більше підходить четвертий спосіб, те потрібно буде послати чек або зробити грошовий переказ.

Якщо ви захочете скасувати призначену дату здачі тесту, вам повернуть лише частину грошей у залежності від обставин. Додаткову інформацію ви знайдете на сайті **gmac.com**.

ЯК АНУЛЮВАТИ РЕЗУЛЬТАТИ ТЕСТУ?

- *Під час тесту:* У будь-який момент здачі тесту ви можете вийти з програми GMAT CAT. У цьому випадку результати не будуть відіслані в жодну зі шкіл ;
- *Після здачі тесту:* Відразу ж після здачі тесту ви зможете анулювати результати, але в такому випадку ви не дізнаєтеся, скільки балів набрали. Не вибираючи опцію *unofficial score report*, ви можете відмовитися від результатів у будь-який час протягом тижня. (Додаткову інформацію ви знайдете в GMAT Bulletin).

Бізнес-школи одержують інформацію про анулювання результатів тесту, але не самі результати, і не розглядають цю інформацію негативно.

Пам'ятайте, ви не зможете скасувати результати тесту частково (наприклад за яку-небудь одну секцію GMAT). У тому випадку, якщо ви вирішили припинити здачу тесту, гроші повернуті не будуть.

ПОВТОРНА ЗДАЧА ТЕСТУ GMAT

Ви можете перездавати GMAT скільки завгодно, але за правилами не частіше одного разу на місяць, навіть якщо ви анулювали результати чи вирішили не продовжувати тест.

ПЕРШ НІЖ ЗДАВАТИ ТЕСТ GMAT, ПОДУМАЙТЕ:

- Наскільки об'єктивно ви оцінюєте свою підготовку до тесту?
- Чи встигнете ви переслати в бізнес-школу останні результати до встановленого терміну (deadline)?
- Як школа, до якої ви вступаєте, оцінює результати GMAT: розглядає середній бал чи тільки вищий?
- Чи можете ви дозволити собі заплатити за здачу тесту ще раз (сума залишиться такою ж самою)?

Ви усе ще не можете зважитися? Тоді знайте, що приблизно 90% людей, що здають тест повторно, поліпшують свої результати. Зробіть, принаймні, дві спроби, якщо дозволяють достаток і час.

5.5. ПИТАННЯ І ВІДПОВІДІ

1. ДЛЯ ЧОГО ПОТРІБНО ЗДАВАТИ GMAT?

GMAT (Graduate Management Admission Test) - загальноосвітній тест, що виявляє математичні, вербальні й аналітичні здібності, є обов'язковим для вступу в західні бізнес-школи і на економічні факультети деяких західних університетів.

2. ЯК ЗАРЕЄСТРУВАТИСЯ ДЛЯ ЗДАЧІ GMAT?

Зареєструватися для здачі тесту можна трьома способами: за телефоном, факсом або поштою.

При реєстрації за телефоном оплата відбувається за допомогою кредитних карт Visa, MasterCard, American Express. Для реєстрації необхідно зателефонувати до регіонального центру реєстрації RRC (розташованого у Нідерландах) не пізніше, ніж за три дні до передбачуваного дня тестування і повідомити інформацію про себе, попередньо внесenu в International Test Scheduling Form (який можна знайти в середині Інформаційного бюлетеня: <http://www.gmac.org>). Після цього по телефону Вам буде зазначений Ваш ідентифікаційний номер, дата і час іспиту, адреса центру тестування. При реєстрації за телефоном International Test Scheduling Form відправляти факсом чи поштою в RRC не потрібно.

При реєстрації факсом оплата відбувається за допомогою кредитних карток (Visa, MasterCard, American Express). Для реєстрації необхідно відправити по факсу заповнену International Test Scheduling Form і інформацію про кредитну картку в RRC не пізніше, ніж за 7 днів до передбачуваної дати тестування. Ідентифікаційний номер, дата і час іспиту, адреса центру тестування будуть вислані Вам по факсу чи поштою.

При реєстрації поштою оплата відбувається за допомогою чека, грошовим переказом або за допомогою кредитних карток (Visa,

MasterCard, American Express). При заповненні Test Scheduling Form указується бажана дата тестування, номер центру тестування і назва міста, у якому цей центр розташований. Заповнена International Test Scheduling Form і оплачений чек відправляються поштою в RRC. Форма повинна бути отримана не пізніше, ніж за 3 тижні до бажаної дати тестування. Ідентифікаційний номер, дата і час іспиту, адреса центру тестування будуть вислані Вам по факсу чи поштою.

3. GMAT ЗДАЄТЬСЯ НА КОМП'ЮТЕРІ?

Так. GMAT проводять за допомогою комп'ютера, тому він називається GMAT CAT - computer adaptive test. Але це не більше ніж комп'ютерна версія звичайного тесту.

4. ЩО ДОЗВОЛЯЄТЬСЯ БРАТИ ІЗ СОБОЮ НА ІСПИТ?

Ви можете взяти із собою на іспит ручку і папір для запису заміток для відповідей на питання, але користуватися словником і калькулятором забороняється.

5. ЯКА Є ШКАЛА ОЦІНОК ТЕСТУ?

Результат тесту оцінюється від 200 до 800 балів. Після закінчення тесту ви одержите 4 оцінки за GMAT CAT:

- Загальну оцінку - від 200 до 800 балів
- Оцінку з Quantitative Section - від 0 до 60 балів
- Оцінку з Verbal Section - від 0 до 60 балів
- Оцінку з Analytical Writing Assessment - від 0 до 6 балів

Крім того, кожний з цих балів також буде співвіднесений зі значенням, вираженим у відсотках. Оцінка, виражена в процентному відношенні, показує Ваш рівень у порівнянні з рівнем інших студентів, що здають тест. Чим вище відсоткове співвідношення, тим краще Ви впоралися з тестом. Наприклад, якщо у вас 56%, це означає, що ви "розумніші" за 56% абітурієнтів, що склали тест.

6. ЯК ОЦІНЮЄТЬСЯ СЕКЦІЯ ANALYTICAL WRITING ASSESSMENT ЕКЗАМЕНАТОРАМИ І БІЗНЕС-ШКОЛАМИ?

Есе оцінюється за шестибальною шкалою (1-6 балів). В основному екзаменатори звертають більшу увагу на структуру есе і на наявність граматичних помилок. Однією з особливостей оцінки є те, що есе оцінює людина і комп'ютер (так званий e-rater). Потім ці оцінки усереднюються. Якщо оцінки сильно не збігаються, то вдаються до допомоги третьої особи, що визначає остаточний результат.

7. ЧИ МОЖНА АНУЛЮВАТИ РЕЗУЛЬТАТ ТЕСТУ, ЯКЩО ВІН ПОГАНИЙ?

Так, але Ви повинні анулювати результат тесту перш, ніж переглянете його. Якщо ж Ви переглянете результат тесту, то вже не зможете анулювати його. Тому в більшості випадків анулювання результату - погана витівка.

8. КОЛИ ПРИЙДУТЬ РЕЗУЛЬТАТИ ТЕСТУВАННЯ?

Кінцевий результат тестування (загальний бал) Ви одержите поштою приблизно через 4 тижні після іспиту.

9. ЩО ОДЕРЖИТЬ ПОШТОЮ ШКОЛА АБО УНІВЕРСИТЕТ ВІД ETS?

ETS інформує бізнес-школи про 3 останні результати тестування і пересилає поштою копію есе, інформацію про отриманий за есе бал, оцінки за кількісну і вербальну секції, загальний бал, а також деякі анульовані результати тесту.

10. СКІЛЬКИ КОШТУЄ ЗДАЧА GMAT?

Здати іспит GMAT коштує \$225. Припустимі види платежу: кредитні картки (Visa, MasterCard, American Express), чек, грошовий переказ та ін.

11. ЯК ЧАСТО МОЖНА ЗДАВАТИ GMAT?

Ви можете здавати GMAT стільки разів, скільки побажаєте, але не частіше 1 разу на місяць.

12. ЯК ДОВГО ДІЙСНІ РЕЗУЛЬТАТИ ТЕСТУ?

Результати GMAT дійсні протягом 5 років.

13. ЯКІ ДОКУМЕНТИ НЕОБХІДНІ ДЛЯ ІДЕНТИФІКАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ?

Основним ідентифікаційним документом є - паспорт (закордонний паспорт).

14. ДЕ МОЖНА ОДЕРЖАТИ ДОДАТКОВУ ІНФОРМАЦІЮ ПРО GMAT?

Найповнішу інформацію про тест можна одержати на офіційному сайті GMAT <http://www.gmac.org>.

15. ЯКІ МАТЕРІАЛИ РЕКОМЕНДУЮТЬСЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ТЕСТУ?

Інформаційний бюлетень - це безкоштовне видання для тих, хто збирається здавати GMAT і вступати до бізнес-школ. Бюлетень включає загальну інформацію про тест, реєстрацію на тест, про зміст тесту, про підготовку до нього, про день тестування й оцінки.

Довідник "Official Guide" був створений співробітниками ETS (Educational Testing Service). Книга ілюструє різні типи питань GMAT, а саме, більш тисячі реальних питань тесту. Детально описуються найбільш ефективні стратегії для вирішення питань і успішної здачі GMAT. Також у цьому довіднику ви зможете знайти більше сотні тем Analytical Writing Assessment (від авторів ГмаТ'а).

Software POWERPREP - це інтерактивне програмне забезпечення, що містить 2 дійсних тести CAT, сотні питань ГмаТ'а з поясненнями авторів тесту, усебічний математичний огляд, порівняльні дані ваших оцінок і оцінок інших людей.

"The Princeton Review" містить у собі 2 "діагностичних" іспити GMAT CAT, докладні відповіді і пояснення всіх практичних питань тесту, ради експертів щодо задачі тесту, корисні розділи, присвячені есе, вербальній і кількісній секціям. Ціль даного видання - навчити техніці і стратегіям гарної задачі ГмаТ'а.

"GMAT Success" (Petersons)- теж може надати допомогу при підготовці до тесту. Ви навчитеся розумно використовувати свій час за допомогою трьох різних навчальних планів. За допомогою діагностичного тесту виявите свої сильні і слабкі сторони. Вивчивши книгу, будете краще розуміти, як варто відповідати на питання. Видання включає CD-ROM.

"GMAT CAT" від ARCO (Macmillan, USA) містить основні відомості про GMAT, допомагає діагностувати Ваші сильні і слабкі місця. Розглядаються всі секції тесту, особлива увага приділяється математиці. Наприкінці книги є додатки. Вони включають інформацію зі вступу до бізнес-шкіл, відповіді експертів на найбільш розповсюджені питання, що стосуються програми MBA. На CD-ROM'е великий "запас" питань, що дозволяє щораз створювати новий тест.

"GRE & GMAT Math Review" (від ARCO) корисний при підготовці до математичної секції. У цій секції перевіряються базові математичні знання, здатність розв'язувати quantitative problems, інакше кажучи, знання арифметики, алгебри і геометрії. Книга містить практичні тести, зауваження про вибір стратегій для розв'язання різного роду математичних задач.

"GMAT Verbal" (Princeton Review) концентрується винятково на verbal skills. Ви опануєте випробувані техніки у кожному з форматів вербальної секції (sentence correction, reading comprehension, critical reasoning). Наводяться приклади вправ і відповіді до них. Одна з глав присвячена есе. Видання містить граматичні додатки.

ЧАСТИНА V.

АПЛІКАЦІЙНИЙ ПАКЕТ ДОКУМЕНТІВ

СТАНДАРТНИЙ АПЛІКАЦІЙНИЙ ПАКЕТ СКЛАДАЄТЬСЯ З ТАКИХ ДОКУМЕНТІВ:

- Аплікаційна форма
- Рекомендаційні листи (2-3 залежно від вимог університету або програми)
- Офіційна копія документу про наявну освіту мовою оригіналу (атестат, диплом)
- Переклад копії документу про наявну освіту на англійську мову
- Академічний транскрипт мовою оригіналу (додаток до атестату/диплому)
- Переклад академічного транскрипту на англійську мову
- Аплікаційний твір (Application Essay, Statement of Purpose, Project Statement)
- Резюме (Resume, CV)
- Результати стандартизованих тестів (Official Score Reports - photocopies)

Офіційні копії документів про наявну освіту мають бути завірені за місцем навчання, або нотаріально. Переклади мають бути також офіційно завірені (напр. в бюро перекладів, у відділі міжнародних зв'язків вашого університету, на кафедрі англійської філології вашого університету).

Зверніть увагу, що кожний американський коледж/університет надає детальні інструкції щодо оформлення вступних документів, яких ви маєте чітко дотримуватись.

1. ЗРАЗОК ПЕРЕКЛАДУ ДИПЛОМА

UKRAINE

DIPLOMA OF SPECIALIST

ЛІВ НЕ № 010203429
(with Honors)

IGOR BORYSOVYCH USTYUZHYN

has graduated from Kharkov State University
with the major in *English Language and English Literature*.

By the decision of the State Examining Board, he is given qualification
of “*philologist, teacher of English and English Literature*”

Kharkiv, 3 June, 1997

2. ЗРАЗОК ПЕРЕКЛАДУ ДОДАТКА ДО ДИПЛОМА

STUDENT REPORT SUMMARY OF ACADEMIC RECORDS
(1991-1997)

Course Title	Hours/ Semester	Grade
Ukrainian History	170	excellent
Philosophy	140	excellent
Economics	140	good
Political Studies	80	excellent
History of Religion	24	excellent
History of Philosophy	24	passed
Foundations of Law	28	passed
Logic	40	excellent
Psychology	70	good
Pedagogy	110	good

Teaching Methods of English	70	passed
Introduction to Linguistics	34	excellent
Literary Theory	50	excellent
General Linguistics	50	good
Latin	120	good
Russian Literature	36	excellent
Foreign Literature	316	excellent
Country Studies (USA and GB)	80	passed
English	1734	good
English Phonetics	34	passed
English Lexicology	70	good
English Stylistics	34	excellent
Theoretical Grammar of English	70	excellent
History of English Language	88	excellent
German	280	good
Russian	36	passed
Modern Ukrainian	36	passed
Computers and Technical Supplies	18	passed
Foundations of Ukrainian Constitutional Law	32	passed
Term paper on English Language		excellent
Term paper on English Literature		excellent
Teaching practice		passed

Igor Borisovich Ustyuzhyn defended the diploma project “*Problems of Linguo-Stylistics and Translation of Shakespeare’s Sonnets*” and got an “excellent”.

PRE-THESIS (STATE) EXAMINATIONS:

Modern English excellent
Business Ukrainian excellent

Kharkiv, July 1, 1997

Registration № 158

3. ЯК НАПИСАТИ ВДАЛЕ РЕЗЮМЕ

3.1. ЩО ТАКЕ РЕЗЮМЕ

Упродовж останнього часу до ділового та академічного лексикону ввійшов та активно використовується такий термін, як "резюме (resume)". Словник іншомовних слів пояснює цей термін як короткий висновок з основними положеннями доповіді, промови, наукової праці, дискусії. Однак, обмеження лише таким визначенням було би помилковим.

Тепер цей термін зазвичай вживається в переліку обов'язкових документів, що подаються до конкурсних комісій при зарахуванні на навчання чи роботу, отримання стипендій чи грантів, тощо.

Резюме є своєрідним коротким життєписом з викладенням основних етапів академічного, професійного та особистісного розвитку людини. Важливість його складно переоцінити. Адже резюме є чи не найпершим документом, який потрапляє до рук членів експертної (конкурсної) комісії. На основі інформації, викладеної в резюме, робиться попередній висновок про можливість реалізувати те чи інше завдання (як-от навчання за певною програмою чи спеціальністю, реалізація наукового чи професійного проекту тощо) якоюсь особою.

З іншого боку, резюме є спробою викласти на одному аркуші все те, що претендент хотів би сказати членам експертної чи конкурсної комісії, щоб переконати їх у тому, що саме він, а не хто інший, достойний бути переможцем у конкурсі.

Специфіка резюме полягає в тому, що найкращий варіант його може написати лише сама особа, якої стосується цей документ. Адже ніхто не знає попереднього життєвого, наукового чи професійного досвіду претендента краще за нього самого. Проте при підготовці резюме (особливо перших варіантів) рекомендується проконсультуватися в досвідчених спеціалістів, які можуть порадити щодо оформлення тих чи інших розділів.

Добре резюме повинно привертати увагу до претендента, створювати позитивне враження про нього, чітко та стисло подавати його відповідні вміння та навички.

Метою резюме є поінформувати експертну чи конкурсну комісію про те, чому саме вас потрібно прийняти. Резюме слід розглядати як ваш особистий маркетинговий інструмент.

Існують два типи резюме: для працевлаштування та для академічних (навчальних, наукових) цілей. Резюме для працевлаштування є дещо коротшим. Якщо до нього додати кілька розділів, то ми отримаємо так зване академічне резюме.

Резюме для працевлаштування, зазвичай, складається з таких розділів, як професійний досвід, освіта, інтереси. До академічного резюме додаються такі розділи, як участь у конференціях та семінарах, наукові роботи, публікації, членство в професійних та наукових організаціях (товариствах).

3.2. КОРИСНІ ПОРАДИ ЩОДО НАПИСАННЯ РЕЗЮМЕ

При написанні резюме слід дотримуватись таких правил:

1. Висловлюйте інформацію стисло.
2. Мінімізуйте або уникайте будь-чого, що є невідповідним.
3. **Оберіть та впорядкуйте основні категорії таким чином, щоб найбільш відповідна інформація була розташована у верхній частині резюме, до якої буде звернено основну частину уваги читача.**
4. Резюме не повинно містити друкарських та граматичних помилок.
5. Дайте прочитати Ваше резюме досвідченій особі.
6. Друкуйте Ваше резюме на папері білого або кремового кольору достатньої цупкості (80-100 г/см²).
7. Ніколи не надсилайте резюме без супровідного листа.
8. Деякі компанії та установи використовують електронні сканери резюме. Через те при оформленні вашого резюме уникайте використання курсивів, рукописних шрифтів, підкреслень, горизонтальних чи вертикальних ліній. Користуйтеся стандартними шрифтами (напр. Times New Roman). Не користуйтеся зшивачами та не згинайте резюме.

3.3. РОЗДІЛИ РЕЗЮМЕ

КОНТАКТНА ІНФОРМАЦІЯ

1. **Ваше ім'я та прізвище, а також контактна інформація мають бути у верхній частині резюме.**
2. Ім'я та прізвище слід виділити дещо більшим шрифтом.
3. Наприклад, якщо Ви користуєтесь шрифтом з розміром 12 для написання резюме (загальноприйнятий розмір), то напишіть ім'я та прізвище шрифтом з розміром 14. Можна також скористатися великими літерами та/або жирним шрифтом.
4. Якщо є тимчасова та постійна адреси, то варто подати обидві. Також варто вказати адресу електронної пошти (якщо така є).
5. Під домашньою адресою або поруч із нею подайте ваш домашній номер телефону. Службовий номер телефону слід подавати лише в тому випадку, коли дзвінок від потенційного роботодавця не буде проблемою.

ПІДСУМОК

Цей розділ в академічному резюме є необов'язковим і може використовуватися для того, щоб підкреслити ваші найбільш важливі здобутки та навички. Цей розділ є особливо корисним для тих, хто хоче зробити наголос на давніших досягненнях, які можуть бути непомітними в завершальній частині резюме. Для написання цього розділу достатньо від двох до п'яти речень.

ОСВІТА

1. Вкажіть отримані наукові ступені у зворотному хронологічному порядку. Останній здобутий ступінь подайте на початку.

Приклад:

2001 - диплом спеціаліста. Українська академія друкарства (м. Львів); факультет поліграфічного устаткування

2000 - диплом бакалавра. Українська академія друкарства (м. Львів); факультет поліграфічного устаткування

2. Освітній розділ не слід обмежувати формальними навчальними програмами для отримання ступеня. У цьому розділі, наприклад, можна

також показати сертифікати, додаткові курси, чи інші спеціальні програми чи семінари, в яких ви брали участь.

Приклад:

1999 - участь у семінарі з проблем впровадження новітніх видавничих технологій. Черкаси, Україна.

1999 - участь у семінарі "Електронні видання: проблеми розвитку електронного видавництва в країнах Центральної та Східної Європи". Будапешт, Угорщина

1998 - участь у тренінгу "Створення веб-сторінок. Робота з HTML". Львів, Україна.

3. У цьому розділі можна також подати перелік курсових робіт, які пов'язані з тематикою, за якою ви подаєте академічне резюме. Це може виділити ваше резюме серед потенційних претендентів.

Приклад:

1999 - курсова робота "Проблеми кольороподілу та шляхи їх вирішення"

4. Якщо ви фінансували навчання завдяки тимчасовій чи постійній роботі, стипендіям, особистим заощадженням чи роботі влітку, про це також варто згадати.

НАГОРОДИ ТА ВІДЗНАКИ

Якщо у вас є три або більше нагороди або відзнаки, виділіть їх в окрему категорію. Якщо менше, то перерахуйте ці нагороди/відзнаки в розділі "Освіта".

ПРОФЕСІЙНИЙ ДОСВІД

1. Однією з найбільш критичних частин резюме є опис вашого професійного досвіду. Роботодавці хочуть знати щось про завдання та обов'язки, які ви виконували. Ви повинні подати цю інформацію так, щоб виглядати відмінним виконавцем. Це можна зробити шляхом подання інформації про ваші здобутки.

2. Пишучи про ваші досягнення, використовуйте активні дієслова на початку фраз чи речень, що описують ваші виконавські якості. Подайте себе як ініціативну та творчу особистість, лідера та новатора. Майте на увазі те, що ви хочете переконати читача, що ви можете досягати успіхів, а не лише відповідати мінімальним вимогам.

3. Намагайтеся подати кількісні показники ваших досягнень там, де це можливо. Використовуйте відсотки та інші статистичні виміри.

Приклад:

- брав участь у макетуванні 23 випусків "Студентського вісника УАД";
- відредагував 14 статей;
- підготував до друку 19 ілюстрацій до університетського каталогу

4. Професійний досвід не обов'язково повинен бути постійною оплачуваною роботою. Ви можете долучити сюди стажування, літню роботу чи значний волонтерський досвід. Інколи доцільно мати більше, як один розділ професійного досвіду. Для досвіду, що безпосередньо пов'язаний з вашою метою в кар'єрі можна мати секцію "Професійний досвід", а іншу роботу, що менше пов'язана з цим, можна подати в розділі "Досвід роботи".

Приклад:

червень-липень 2000 - допомагав центру "Освіта" у підготовці та друку рекламних проспектів;

грудень 1999 - брав участь у підготовці та проведенні семінару для директорів Центрів "Освіта" з розробки веб-сайтів

5. Цей розділ слід писати у зворотному хронологічному порядку. Кожен підпункт цього розділу повинен містити назву посади, організацію, місто, дати.

ГРОМАДСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ, УЧАСТЬ У ПРОФЕСІЙНИХ ОБ'ЄДНАННЯХ, ЧЛЕНСТВО В ОРГАНІЗАЦІЯХ

1. Це є додаткова категорія, яку ви можете назвати різним способом. Тут слід подавати інформацію про вашу громадську діяльність, а також членство в професійних організаціях. Переконайтесь, що ви подаєте повну назву чи опис організацій, в яких ви працювали. Керівні посади чи інші обов'язки мають бути зображені в поєднанні з діяльністю.

2. При використанні релігійної діяльності чи політичних функцій рекомендується не вказувати ці партії чи релігійні організації, щоб таким чином не зменшити потенціалу претендента. Загалом, рекомендується не залучити діяльність такого роду до резюме.

3. До цього розділу можна подавати цікавий життєвий досвід. Навіть якщо він має мізерне відношення до подальшої кар'єри, він може справити позитивне враження при розгляді ваших кандидатур. Сюди можуть входити міжнародні поїздки (до певних країн), посвідчення водія, чи володіння певним музичним інструментом. Проте, очевидно, не слід вказувати ваших захоплень, якщо вони не мають жодного відношення до вашої подальшої кар'єри.

НАВИЧКИ, ВМІННЯ

Цей розділ є корисним, якщо ви маєте додаткові вміння чи навички, які не є очевидними з попередніх розділів резюме. Зазвичай, у цьому розділі вказують володіння мовами, знання комп'ютерних програм та інші технічні навички.

Приклад:

Володіння іноземними мовами:

- англійська - вільно
- німецька - читаю та перекладаю зі словником
- російська - вільно
- італійська - добре
- польська - добре

РЕКОМЕНДАЦІЇ

1. Традиційно останній рядок у резюме свідчить про наявність рекомендацій. Однак, такий рядок є необов'язковим і його можна пропустити за умови браку місця.

2. Ніколи не вказуйте імен та контактної інформації осіб, що вас рекомендують, у резюме. Цю інформацію слід подавати на окремому аркуші або принести з собою на співбесіду.

3. Обов'язково спитайте дозволу в осіб, яких ви будете просити про рекомендацію. Дайте цим особам копію вашого резюме і повідомте про приблизну дату, коли з нею можуть сконтактуватися.

Сучасні інтернет-ресурси дають можливість знайти велику кількість веб-сайтів з порадами щодо написання та оформлення професійних та академічних резюме. Частина з них містить лише зразки та поради, інші

сайти подають це у формі багатокрокового оформлення. Нижче наведені адреси тих сайтів, які, на нашу думку, є одними з кращих джерел з цієї тематики:

- www.accent-resume-writing.com
- www.english.purdue.edu/handouts/pw/p_yresum.html
- www.free-resume-tips.com
- www.eastchance.com/howto/cv-index.asp
- www.montana.edu/careers/tips.html
- www.ccs.neu.edu/co-op/Manual/ResumeWriting.html

3.4. РЕКОМЕНДОВАНИЙ ФОРМАТ РЕЗЮМЕ

ВАШЕ ІМ'Я ТА ПРІЗВИЩЕ

Ваша адреса

Місто, країна

Номер Вашого телефону

ОСВІТА

Що потрібно:

- Назва та рік/місяць отриманого сертифіката/диплому
- Назва навчального закладу (місце розташування, якщо це не є зрозумілим із назви)
- Основні стипендії, нагороди та відзнаки, які Ви отримували
- Відсоток витрат на навчання, який Ви заробили протягом літніх канікул чи у вечірній час

ДОСВІД РОБОТИ

Що потрібно:

- Поточні посадові обов'язки в минулому
- Попередні посадові обов'язки в минулому
- Пункти, але не цілі речення
- Скорочені імена та аббревіатури мають бути розшифровані
- Використовуйте активні дієслова так, щоби вони не повторювалися

Що не потрібно: номер телефону роботодавця, прізвище керівника, фрази на зразок “відповідальний за” та “до обов'язків входили”, підзаголовки “посада” чи “обов'язки”, необгрунтоване використання великих літер, згадування про зарплатню, причини звільнення з попередніх посад.

ДОСЯГНЕННЯ

Що потрібно:

- Робота, часовий проміжок чи контекст, у якому це відбувалося
- Кількісні показники
- Специфіка
- Ґрунтовний аналіз результатів
- Приклади

ГРОМАДСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ (Додатково)

Що потрібно:

- Назва організації (якщо потрібно, подайте коротке пояснення)
- Короткий опис Вашої ролі в організації
- Дати участі
- Досягнення (з кількісними показниками)

ВМІННЯ (Додатково)

Що потрібно:

- Опишіть у двох-трьох словах Ваші вміння та їхній рівень
- Коректно вживайте назви програмного забезпечення, апаратних пристроїв чи обладнання

ІНТЕРЕСИ

Що потрібно:

- Короткий опис специфічної діяльності

4. ЯК НАПИСАТИ АПЛІКАЦІЙНИЙ ТВІР

4.1. ЩО TAKE STATEMENT

Statement не має аналогів серед звичних для нас документів. Однак більшість аплікантів все-таки намагається провести якісь паралелі, перш за все з автобіографією. Хоча це і не вірно, однак достатньо мотивовано, оскільки як і автобіографія, Statement – є річ унікальна.

Statement - це документ, що по суті своїй, не є документом, і в той самий час є невід'ємною частиною будь-якої анкети, надає аплікантам чудову можливість розповісти про себе, продемонструвати свою унікальність і довести, що саме він чи вона є найкращим кандидатом для обраної програми. *Statement не є автобіографією у тому сенсі, в якому ми до неї звикли, це, радше, твір про себе, своє минуле та майбутнє, свої досягнення та перспективи*, отже, і структура його подібна до структури твору, і прийоми його написання мало відрізняються від прийомів написання твору. Що ж до змісту, то у відповідності до цілі подання розрізнятиметься і зміст, і обсяг твору.

4.2. ЗМІСТ ТВОРУ

Перш ніж перейти до конкретних порад з приводу змісту твору, варто наголосити на тому факті, що докорінно слід змінити саме ставлення до його написання. На першому етапі будь-якого конкурсу відбіркова комісія звертатиме увагу не на ваші фотокартки (які, до речі, взагалі не мають жодного відношення до процесу відбору), а на те, які ви люди і спеціалісти. Що може краще допомогти пізнати людину, аніж дружня розмова? Отже, сприймати написання твору слід як шанс поговорити «по душах». Що ви розповісте в цій бесіді є набагато важливішим, ніж орфографія, хоча й вона досить красномовно промовлятиме за вас. Говорячи про те, що варто написати у творі, почнемо від протилежного, тобто, від того, чого писати не треба.

Ні в якому разі не слід переповідати ваші суто біографічні дані – де і коли народилися, де і як училися, скільки і ким працювали. Це все буде в інших місцях ваших анкет, і повторювати про це рецензентові ще раз, як дитині, не слід. Він взагалі й образитися може за те, що ви його серйозно не сприймаєте і своїми повторами марнуєте дорогоцінний час.

Не слід повністю переповідати історію свого життя та уподобань. Немає гарантії, що рецензент виявиться вдячним читачем саме через свої приватні проблеми. Лише уявіть: рецензенти читають інколи від 10 до 50

творів, причому потім ще й мають написати відгук на прочитане. Крім того, у багатьох з них виявиться наявність таких проблем, як переїзд, зміна роботи, хвора теща або нереалізована мрія поїхати на Багами чи хоча б вибратися на тенісний корт. Прочитавши 5 творів подібного змісту, навряд чи рецензент вважатиме свій час не витраченим марно, адже замість практичного вирішення своїх проблем він змушений займатися вашими.

Не пишть загальних речей (це, до речі, є типовим для представників колишнього Союзу), у тому числі про тяжке економічне становище у країнах колишнього Радянського Союзу, про кризу у вищій освіті, системі соціального забезпечення та медицині. Але ж мова йде про вашу поїздку до США! Не Україна, не Казахстан і не країна взагалі мають їхати до США, а ви – науковці, особистості. Корисною буде така загальна інформація? Звичайно, ні, тим більше, що її можна отримати через засоби масової інформації.

Не потрібно писати нічого негативного – ні про себе, ні про стан речей в цілому. Знову подумайте чи вам особисто приємно було б мати справу з людиною, що постійно виплескує на вас хвилю негативних емоцій, почуттів або вражень. Зрозуміло, що повністю уникнути негативного майже неможливо. Подумайте лише, наскільки мотивованим є написання негативних речей у ваших творах.

ГОЛОВНЕ, ЩО ТРЕБА ПАМ'ЯТАТИ:

1. Все, що ви пишете у своїх творах, повинно відповідати **певній меті подання твору**. Якась частина вашого життєвого досвіду виявиться абсолютно непотрібною для прийняття рішення щодо ваших кандидатур. Прекрасно мати посвідчення водія, різні захоплення, наприклад, теніс, або вишивання, а також велику дружню родину. Чи важливо це конкретно для дослідницького проекту? Навряд чи, хоча для апікаційного есе така інформація підійшла б просто чудово.
2. Писати треба про **власний** досвід. Конкретні приклади слід брати з власного життя, хоча інколи можна використовувати і офіційну інформацію.
3. Слід розкрити свої **особисті** та **професійні якості**. Професійні таланти згадуються у більшості творів, а якості особистісні чомусь відображення не знаходять, хоча саме вони є запорукою успіху індивідуума. В разі успіху ви потрапите в абсолютно нове

середовище, де стануть у пригоді здатність до швидкої адаптації, комунікативні здібності, працелюбність та наполегливість.

4. Не треба бути занадто **скромним**: якщо ви маєте визначні досягнення у чомусь, що має відношення до цілі подання, слід згадати про все.
5. Все написане повинно бути **правдою**. Не слід нічого вигадувати, аби справити вигідніше враження про себе. Неточності або неправдиві факти надалі з'ясуються.

Отже, певне уявлення про те, що має бути написане, ви вже маєте. Як це має бути написане? Однозначно можна відповісти – не так як у нашій постійній супутниці - автобіографії. Це повинен бути зв'язний твір, причому цікавий, здатний виділити вас з маси інших аплікантів.

4.3. ВИДИ STATEMENTS

Існують декілька типів академічних програм відповідно до рівня академічної підготовки апліката: програми рівня бакалаврата, програми для аспірантів, дослідницькі програми для науковців, програми професійного стажування в різних галузях, обмінні програми. Відповідно, випускники шкіл повинні будуть подати **Application Essay**, студенти - **Personal Statement**, аспіранти - **Statement of Purpose**, науковці - **Project Statement**. Структура та загальні правила написання є однакові для всіх видів творів. У цій книзі більш детально ми розглянемо Statement of Purpose, Project Statement та Application Essay.

STATEMENT OF PURPOSE

Statement of Purpose – це обґрунтування мети аплікатами на аспірантські програми. Основний акцент, що відрізняє цей твір від інших – це професійний досвід та обґрунтування того, яким чином отримана додаткова освіта допоможе у побудові кар'єри.

Чому саме професійна інформація буде цінною можна зрозуміти, якщо розглянути американську систему освіти в цілому. Для неї характерно декілька речей: по-перше, визначитися з певною галуззю на все життя, не вимагається у 17 років, тобто безпосередньо після школи.

Тому, отримавши ступінь бакалавра, випускники коледжів та університетів переважно працюють декілька років. За цей час, вже ставши дорослою, серйозною людиною, та набувши певних навичок, вони й намагаються визначити чим конкретно бажали б займатися далі. Саме тому, вступаючи до аспірантури американського навчального закладу, абітурієнти повинні пояснити, що привело їх до рішення обрати саме цю, а не іншу спеціальність, і як вони уявляють своє майбутнє.

По-друге, аспіранти та докторанти досить часто міняють свою галузь. Спираючись на професійний досвід їм простіше пояснити чому і навіщо було прийнято рішення змінити галузь. Оскільки аспірантські програми дозволяють змінити практично будь-яку галузь на іншу (крім занадто спеціалізованих, наприклад, права), незалежно від того, в якій країні була отримана вища освіта, то професійний досвід стане незамінним для обґрунтування такого рішення.

До речі, Statement of Purpose є дуже творчою роботою, оскільки дозволяє фантазувати і описувати свої мрії, говорячи про плани на майбутнє. Єдине, що слід пам'ятати, це те, що кожна мрія може здійснитися лише якщо докласти певних зусиль до її реалізації. Тому, мріючи у своєму Statement of Purpose, необхідно дати рецензентові можливість зрозуміти, що конкретно у вашій ситуації мрії – це реальність, що чекає на вас у майбутньому.

PROJECT STATEMENT

Суттєва відмінність Project Statement від Statement of Purpose полягає в тому, що він, по-перше, є складовою частиною подання на гранти для проведення наукових досліджень або читання лекцій. Відповідно, і мета написання цього твору інша: пишучи проект, Ви повинні не лише зацікавити рецензента в ньому, але й запропонувати **КОНКРЕТНИЙ** план Ваших дій під час перебування у США. ***Project Statement - це план конкретної діяльності для здійснення дослідницького або викладацького проекту в галузі, визначеній умовами програми і напрямку всередині цієї галузі, визначеному особисто конкурсантом.***

По-друге, проект більше подібний до реферету дисертації аніж до автобіографії. Особистісні моменти також повинні бути органічно вплетені в проект, але підхід до них має бути суто професійним. Це не означає, що в проекті варто перераховувати весь свій науковий доробок, але пояснити реальність виконання задумів можна лише базуючись на конкретних прикладах з попереднього наукового досвіду.

APPLICATION ESSAY

Найпростіша і найпідступніша форма творів! Найпростіша, тому що це фактично відповідь на конкретно поставлені питання. Найпідступніша, тому що викликає своєю удаваною простотою величезну спокусу написати декілька речень у відповідь і забути про питання назавжди. Насправді ж це повноцінний твір, щоправда, менший за обсягом (200-500 слів), ніж Statement of Purpose чи Project Statement, і з чітко визначеною тематикою.

Значення есе звичайно настільки ж велике, як і будь-якого іншого твору. Есе дозволяє рецензентам визначити, в першу чергу, рівень обізнаності апліката з темою, по-друге, його здатність аналітично мислити і логічно викладати свої думки, по-третє, рівень володіння іноземною мовою, і нарешті, про його особистий досвід. Ретельно продумавши відповіді на запитання, Ви зможете подати рецензентам надзвичайно корисну інформацію про себе.

ПРО ЩО СПИТАТИ СЕБЕ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ДО НАПИСАННЯ STATEMENT OF PURPOSE, ДОСЛІДНИЦЬКОГО ПРОЕКТУ, АБО ЕСЕ

- ◆ Що є особливого, унікального або вражаючого в історії вашого життя (професійного або особистого), що дозволить членам відбіркової комісії виділити вас з групи інших конкурсантів?
- ◆ Коли вас вперше зацікавила ця галузь і що ви дізналися з того часу про неї та про себе?
- ◆ Які ваші професійні цілі?
- ◆ Чи переборювали ви якісь проблеми та складнощі у житті – особистому та професійному?
- ◆ Чи є у вас якісь професійні якості чи навички завдяки яким, на вашу думку, ви зможете досягти успіху у кар'єрі?
- ◆ Чому ви вважаєте, що ви найкращі кандидати для участі у програмі?
- ◆ Які основні аргументи ви можете навести для того, щоб відбірковий комітет був у вас зацікавлений?

ПРО ЩО СПИТАТИ СЕБЕ ОЦІНЮЮЧИ СВІЙ STATEMENT OF PURPOSE, ДОСЛІДНИЦЬКОГО ПРОЕКТУ, АБО ЕСЕ

- ◆ Чи можете ви сказати, що добре уявляєте собі людину, що написала цей твір?
- ◆ Наскільки добре цій людині вдалося описати свої сильні сторони?
- ◆ Чи достатньо вона має професійної кваліфікації для успішної участі у програмі?
- ◆ Наскільки її професійна кваліфікація та особистість відповідає суті та меті програми?
- ◆ Чи вважаєте ви, що набутий в США досвід буде корисним для людини? Для її роботи? Для галузі? Для країни?
- ◆ Чи буде участь цієї особи у програмі корисною для інших учасників програми?
- ◆ Чи могли б ви вважати, що ця людина є одним з кращих представників вашої країни?
- ◆ Ці питання досить загальні і стосуються Personal Statements, а на додаток до них певні специфічні питання можуть бути поставлені безпосередньо до авторів проектів чи есе?
- ◆ Наскільки добре авторів вдалося розкрити тему?
- ◆ Чи ця тема буде зрозумілою рецензенту у запропонованій галузі, що не є обов'язково спеціалістом з даного питання?
- ◆ Наскільки оригінальні думки було закладено у твір?
- ◆ Чи запропонована тематика вже розглядалася кимось раніше? Чи знайомі Ви з іншими розробками в цій галузі?
- ◆ Наскільки актуальною є ця тематика для нашого часу? Для галузі в цілому?
- ◆ Чи виглядає автор як людина, здатна довести проект до успішного завершення?

- ◆ Чи достатньо переконливо свідчать про це приклади попередніх досягнень?
- ◆ Чи реально закінчити проект у запропонований час?
- ◆ Чи зрозуміло з твору, яким чином результати проведеного дослідження будуть втілюватися в життя після їхнього отримання?
- ◆ Чи зрозуміло, хто буде безпосереднім споживачем результатів запропонованого дослідження?

4.4. СТРАТЕГІЯ НАПИСАННЯ ТВОРУ

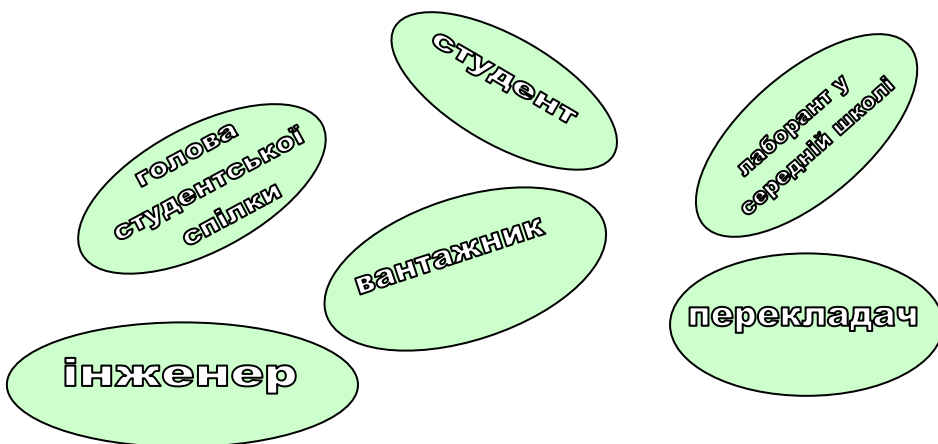
Яку інформацію ви вкложите у свої твори, наскільки ви розкриєтеся як професіонали та просто люди, залежить не від знання структури та грамотності, а від вашого підходу до написання цього твору. Для того щоб написати вдалий твір, головне – виробити свою стратегію написання твору. Взагалі люди, що мали багато досвіду з написанням Statements знають, що перший екземпляр твору ніколи не буває остаточним. Переписувати все одно доведеться декілька разів. Саме стратегія визначить те, наскільки успішно ви зможете написати свої твори.

Одна з можливих стратегій – це те, що англійською називається brain storming, що приблизно можна перекласти як “мозковий штурм”.

Узявши чистий аркуш паперу, спробуйте намалювати свою особистість, враховуючи свої слабкі та сильні сторони. Малюнки допоможуть наочно уявити зміст твору та логіку його написання. Писати про себе взагалі надзвичайно складно, а тим більше писати таким чином, щоб написане виділяло автора з групи багатьох інших аплікантів. Отже, спробуйте визначити спочатку ваші якості, про які ви вважаєте за потрібне розповісти членам комісії і намалювати таким чином, як зображено нижче. Відбирати основне поки що не потрібно, позначте всі свої якості, краще буде відкинути другорядне пізніше, аніж пропустити щось суттєве.

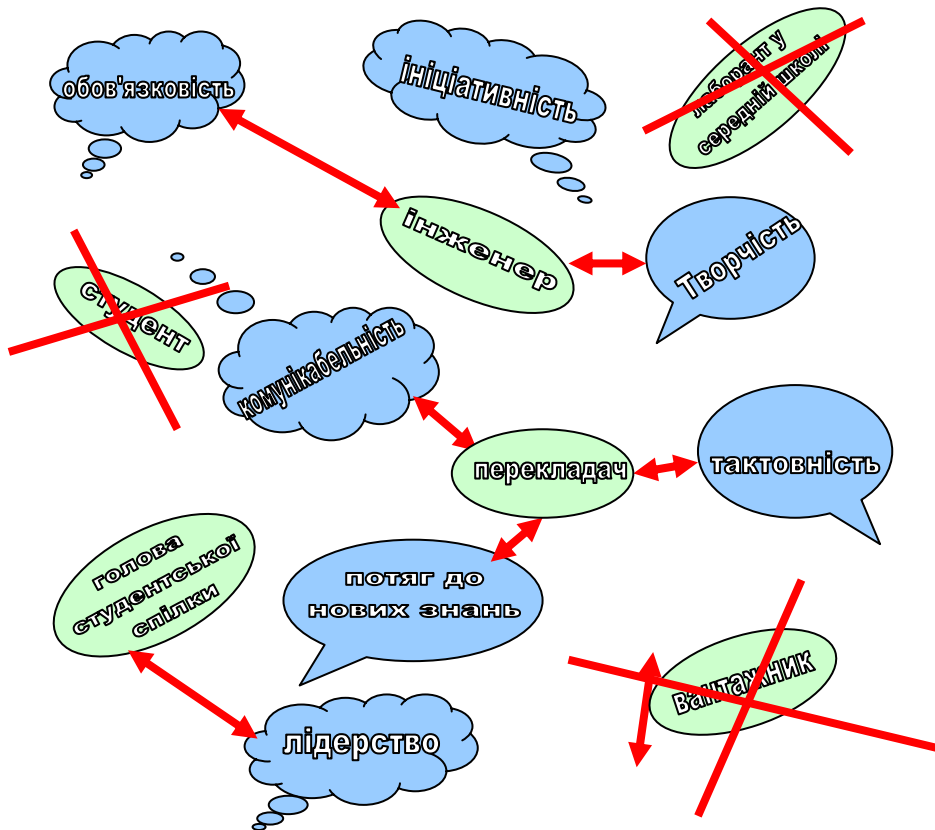

Потім пригадайте весь професійний досвід, громадську або наукову діяльність і теж намалюйте їх на аркуші паперу.

Тепер спробуйте визначити, що з вашого життєвого або професійного досвіду є найбільш важливим та цінним, а також співпадає з метою програми. До речі, типова помилка - це нездатність визначити пріоритетність професійного досвіду, коли він різноманітний і його багато. Звичайно в таких випадках перераховуються всі місця роботи та всі досягнення, не даючи достатньої корисної інформації про людину. Цього робити не слід, оскільки, по-перше, вся ця інформація вже є в інших документах, в тому числі в копіях документів про освіту або в Resume. По-друге, за кількістю перерахованого досвіду губиться інформація про професійні та загальнолюдські якості апліканта. По-третє, оскільки інформація має бути підкріплена конкретними прикладами, розмір твору суттєво збільшиться і, навіть дочитавши твір до кінця, рецензент навряд чи зможе пригадати потім якусь конкретику з твору. Взагалі надмір інформації може просто надати творові вигляд незакінченої мозаїки. Для того щоб цього не сталося, слід відкинути все, що не стосується програми або безпосередніх планів на майбутнє.

Після того, як пріоритетні якості характеру та досвід будуть визначені, спробуйте пригадати конкретні ситуації на ваших робочих місцях або в житті для того, щоб підвести читача до розуміння того, що ви за люди та спеціалісти. На малюнку схематично показано причинно-наслідкові зв'язки досвіду та рис характеру. По суті, цей малюнок може слугувати планом викладення інформації у Вашому творі.

Визначившись з тим, що є найбільш суттєвим та закресливши все другорядне, починайте працювати з відібраним матеріалом.

Пригадайте ситуації, що підтверджують, наприклад, твердження про те, що Ви зарекомендували себе лідером, коли очолювали студентську спілку. Пам'ятайте, що переобтяжувати твір надміром деталей не слід, наведення кожного прикладу повинно бути мотивованим і підкорюватися єдиній меті – розповісти про вас таким чином, щоб рецензент відзначив вас.

Фактично, ви повинні перетворитися на деякий час на митців, відточуючи свою майстерність у висловленні думок та ідей, залишаючи тільки необхідні доторки пензля до полотна для того, щоб воно почало жити і промовляти.

4.4.1. ЗАГАЛЬНІ ПРАВИЛА НАПИСАННЯ ТВОРУ, ЙОГО ОБСЯГ ТА СТРУКТУРА

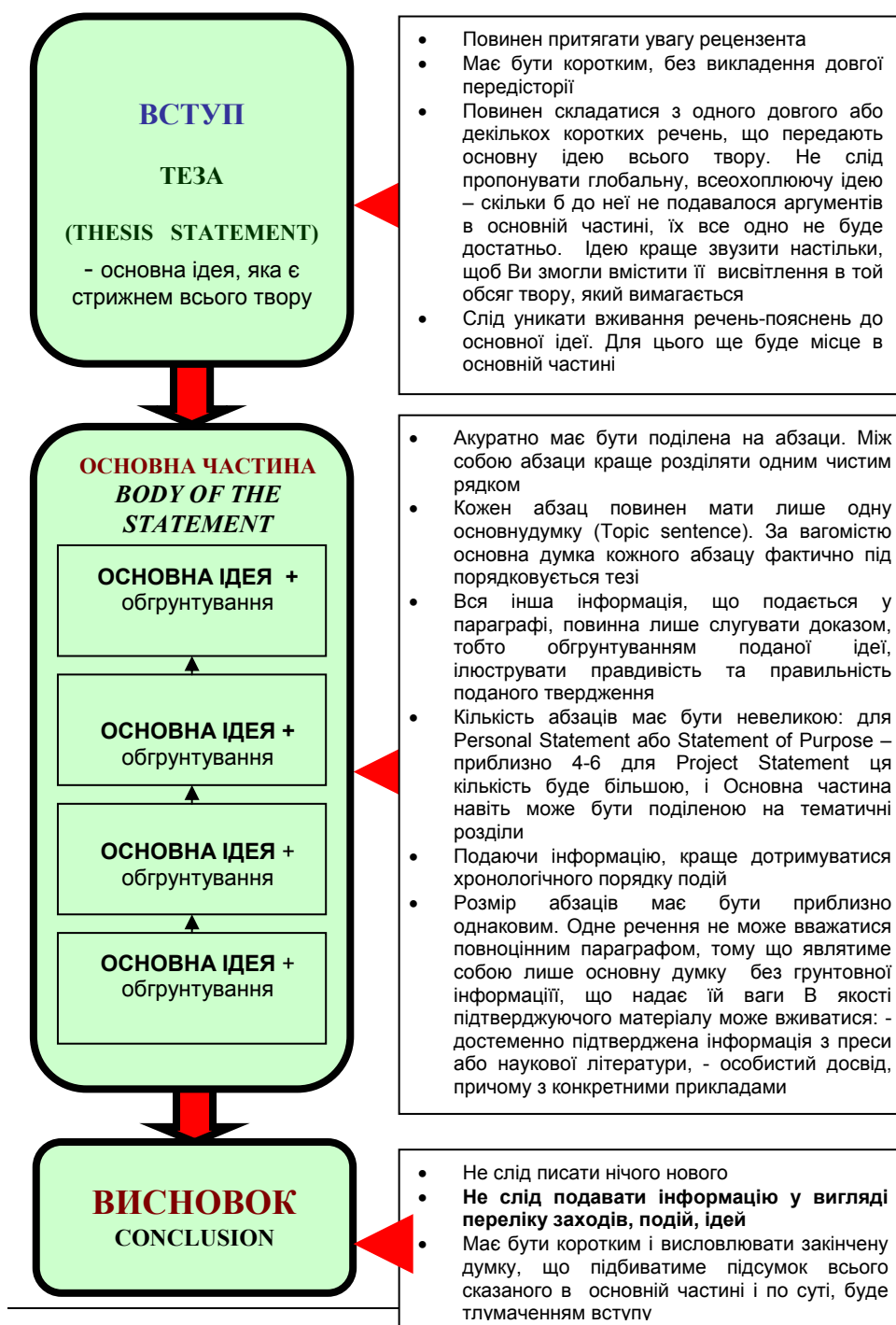
При написанні твору для подання на навчання, або стажування треба засвоїти основне правило: стислість – сестра таланту. Обсяг твору не має вирішального значення, іноді він задається, а іноді вважається, що апліканти самі його знають. Нормальним обсягом Statement of Purpose або Personal statement вважається 1500-1800 слів (що приблизно складає 1,5-2 сторінки друкованого тексту з інтервалом 1,5, літерами 12 кегля на комп'ютері). Для Essay звичайно нормальним об'ємом вважається 200-500 слів (іноді до 1000) з урахуванням службових частин мови й артиклів, для Project Statement – 1800-3500 слів. Спочатку може здаватись, що це замало або забагато, але коли ви дійсно почнете писати, то переконаєтесь, що такий обсяг точно відповідає кількості корисної інформації, яку ви захочете подати, а рецензент отримати.

Загальна порада щодо зовнішнього вигляду твору не є безпідставною, адже як вже наголошувалося, ваші твори – це шанс заявити про себе, і якщо ця заява виглядає неохайною чи недбайливо написаною, то відповідним буде і враження про автора. Про серйозність ваших намірів може свідчити не лише зміст твору, а й ваша турбота про людей, які будуть його читати. Надрукуйте, якщо можливо, або напишіть ваші твори друкованими літерами, щоб полегшити їм непросту справу оцінювання.

Написання твору є такою ж мірою наука, як і мистецтво, і щоб бути певним, що ваші есе будуть легко читатись і мати сенс, ви маєте створити чіткий план перед тим, як розпочати писати. Доки ви свідомо не розробите структуру для поєднання своїх ідей, ваші есе будуть безладними і неефектними. Структура повинна мати сенс сама по собі, ідеї мають бути висловлені логічно і послідовно. При змістовному наповненні деталі мають підтримувати і зміцнювати логіку структури. План має підтримуватись наскрізною думкою або образом.

Кожен твір повинен мати *вступ, загальну частину та висновки.*

СТРУКТУРА PERSONAL STATEMENT

ВСТУП

Вступ має бути коротким і водночас захопливим. Члени відіркованої комісії, напевно, витратять лічені хвилини на читання ваших есе. Ваш вступ має привернути їх увагу з самого початку.

Багато авторів визнають, що написати гарне есе, починаючи зі вступу, майже неможливо. Найкращі вступи часто формуються під час або після написання кінцевого варіанту есе.

Може статись, що фантастичний вступ або висновок спаде вам на думку десь у середині роботи над твором. Можливо, ви вирішите, що ваші есе взагалі не потребують вступу або висновку. Найбільш імовірно, однак, що саме наприкінці роботи ви відчуєте як формується структура ваших есе.

Точно так, як ви не повинні братись за вступ, поки не покладено на папір чорновий варіант ваших есе, ви також не повинні починати написання твору зі вступної фрази. Гарна вступна фраза не має бути шокуючою, щоб спричинити ефект.

Існують різні варіанти вступних фраз: *стандартна* (відповідає на одне чи декілька з шести основних питань: хто, що, коли, де, чому і як), *креативна* (суперечлива або смішна), *персональна або викривна* (викриває щось про автора, завжди від першої особи), *цитована* (пряма цитата або перефраза, але не прислів'я чи кліше), *діалогова* (у формі саме діалогу або уривку власної думки).

ОСНОВНА ЧАСТИНА

Гарний початок бесіди – це ще половина справи. Основна частина має підтримати цікаву і невимушену бесіду з людиною, котра оцінює ваші здібності і потенціал. Слід подбати про те, щоб вас зрозуміли, задля цього інформація має бути викладена в максимально простому і доступному вигляді.

Правильний розподіл на абзаци є першою запорукою успіху. Що ж є ознакою завершеного абзацу? В першу чергу – наявність певної головної думки, до якої додається конкретна інформація, що підтримує цю думку. Невміння визначити вагомість і пріоритетність ідей може призвести до серйозної помилки: коли в одному з абзаци висловлюється головна думка, яка за змістовим навантаженням настільки ж важлива, як і основна теза у

вступі. Слід постійно пам'ятати, що теза є основною ідеєю всього твору, а думки кожного абзацу їй підпорядковуються.

Отже, основна частина має містити інформацію про події, досвід, види діяльності, які ви можете організувати в хронологічному або в пріоритетному порядку. Варто продумати, чому один пункт іде слідом за іншим: кожен пункт ваших планів має бути пов'язаний з наступним, кожна думка має бути пов'язана з основною ідеєю твору, кожен приклад підтримувати висловлену думку.

ВИСНОВОК

Висновок – це ваш останній шанс переконати рецензента або справити на нього певне враження. Висновок – це останнє, з чим має справу член відбіркової комісії, читаючи ваші есе, тому ви маєте зробити ці слова і думки значущими. Ось декілька порад для роботи над висновком:

Це слід робити:

- узагальнити зміст викладеного
- узгодити висновок зі вступом
- закінчити на позитивній ноті

Цього не слід робити:

- резюмувати, підбивати підсумки
- вживати такі фрази, як “in conclusion,” “in summary,” “to conclude” (характерні для сухого наукового стилю)
- намагатись пояснити непоясниме

Ваші висновки не мають за мету дати відповідь на всі запитання, чи вирішити всі проблеми, вони безумовно мають бути захопливими і справити остаточне враження.

Подивившись на схему “Структура твору”, ви досить чітко зможете скласти уяву про особливості його написання.

4.4.2. ОСОБЛИВОСТІ СТРУКТУРИ *PROJECT STATEMENT*

Проект обов'язково повинен включати:

1. **Назву.**

Хотілося б ще раз наголосити на тому, що тематика, і відповідно назва не повинні містити в собі глобальну або неконкретну ідею. Практично неможливо зрозуміти про що йтиметься в проекті під назвою *Methods of Teaching English as a Foreign Language*. Набагато зрозуміліше виглядатиме *Communicative Approach to Teaching English as a Foreign Language*. Врешті-решт, просто неможливо уявити, що може бути оригінальне і реально розплановане на один семестр дослідження з таким глобальним розмахом.

2. **Опис змісту проекту**, в тому числі:

- коротку передісторію проекту
- пояснення актуальності тематики
- опис конкретних заходів щодо здійснення проекту та реальність повного завершення запланованого протягом зазначеного періоду часу
- необхідність проведення роботи над проектом саме в США та пояснення чому цей проект може бути цікавий колега-науковцям в США. Тут ви можете сміливо задіяти свою ерудованість у питаннях останніх досягнень американської науки та безпосередньо науковців. Однак, у деяких випадках ваші обґрунтування можуть здатися недостатньо серйозним, якщо наприклад, хтось пропонує дослідження поезії Шекспіра посилаючись на те, що в США є визначні фахівці в цій галузі. Шекспір народився в Британії, і це основна причина, чому рецензент залишиться незадоволеним такою аргументацією.
- конкретні пропозиції щодо практичного використання кінцевих результатів досліджень

Загальні поради щодо структури, формату та стилістики творів безпосередньо стосуються і проектів. Хочеться ще раз наголосити на факті, що проект повинен бути написаний простою мовою і не надмірно спеціалізованим. Ніхто не ставитиме під сумнів ваші знання в галузі, якщо ви уникатимете формул і надмірної кількості термінології. Наприклад, якщо це проект в галузі роззброєння або охорони навколишнього середовища, то зовсім необов'язково пояснювати всю ланцюгову реакцію та її вплив на оточуюче середовище у формулах. Краще просто запропонувати основну ідею, не переобтяжуючи проект деталями. Що простіше написаний проект – то краще.

Слід пам'ятати про те, що **висновки** для проекту не повинні містити фактичної інформації. Вони лише повинні підбивати підсумок усього сказаного вище і виражати ваше розуміння корисності проекту для установ, в яких ви працюєте, для галузі, і для країни.

4.4.3. ОСОБЛИВОСТІ НАПИСАННЯ *APPLICATION ESSAY*

ДЕКІЛЬКА ПОРАД З ПІДГОТОВКИ ДО НАПИСАННЯ:

1) Оцініть свою аудиторію

Коли ми пишемо, ми уявляємо собі аудиторію, і свідомо чи ні, ми пишемо для цієї аудиторії. Якщо ви уявляєте приймальну комісію як групу сухих, придирливих академіків, або похмурих середньовічних езекуторів, ваші власні есе стануть сухими, плутаними чи похмурими. Якщо ви зробите таку помилку, ви поступово, але неодмінно позбавите свої есе творчості. На відміну від поширеної думки, члени приймальної комісії не читають кожне есе з червоним олівцем в руках готові викинути чергового кандидата до кипи відмов за декілька граматичних помилок, або невдало обрану тему. Скоріше, вони сподіваються прочитати цікаві, яскраві есе, написані справжніми індивідуальностями.

2) Зробіть самоаналіз

По-перше, зробіть список усіх питань, на які ви маєте відповісти для кожного коледжу, залишаючи достатньо вільного місця поруч з кожним питанням. Коли ви обміркуєте приклад, який потенційно можна використати у відповідь на одне з питань, зробіть помітку напроти цього

питання і починайте спочатку. Якщо ви можете використати одну ситуацію/приклад у відповідь на декілька запитань, зробіть це, але на даному етапі написання чим більше, тим краще. Це буде підготовкою інформації для відповіді на запитання.

Допоміжні вправи:

- оцініть свої досягнення – запишіть свої уміння – проаналізуйте персональні риси – відмітьте головні впливи – визначте свої цілі

3) *Ознайомтеся із можливостями коледжу*

Знайомство з можливостями обраного коледжу передбачає більше, ніж поверховий перегляд університетського каталогу. Пильне вивчення дасть вам дуже гарне розуміння, чим пишається певний коледж, які цінності і принципи там вважають за важливі і що очікують від своїх студентів. Випишіть ці основні ідеї, потім перегляньте, що об'єднує вас з саме цим коледжем.

4) *Оберіть тему*

Обмірковуючи кожну з можливих тем, дайте відповідь на такі запитання:

1. Чи обрав/ла я тему, яка описує щось важливе для мого персонального життя?
2. Чи є моя тема поза інформацією, вказаною будь-де в моїй аплікації?
3. Чи зможу я проілюструвати мою тему конкретними прикладами?
4. Чи зможу я повно відповісти на поставлені запитання?
5. Чи викликає моя тема інтерес читача з перших слів?
6. Чи оригінальна моя тема?
7. Чи залишаюсь я самим собою?
8. Чи торкається моя тема речей, які можуть бути образливими для читача? (*не торкайтесь специфічних релігій, політичних доктрин чи суперечних точок зору*).
9. Чи правдиве моє есе?

10. Чи буде член приймальної комісії пам'ятати мою тему після читання сотень творів протягом дня?
11. Якщо ви пишете про якусь невдачу, спитайте чи зможете ви висвітлити свої вражаючі якості в тяжких обставинах так, щоб це не звучало патетично?
12. Чи добре узгоджується моє есе з усією моєю аплікацією?
13. Чи не згадуються в есе мої слабкі сторони?
14. Якщо ви гадаєте, що можете внести різноманітність в життя обраного коледжу, запитайте чи демонструють ваші есе як ваша унікальність збагатить академічне або соціальне середовище коледжу?

Якщо ви постійно відповідаєте “ні” при розгляді певної теми, обліште її і візьміть іншу.

ПРАЦЮЮЧИ З ДЕКІЛЬКОМА ЕСЕ

Деякі коледжі вимагають написати свої відповіді на серію запитань замість подачі одного есе (personal statement). Якщо ви подаєтесь до таких коледжів, ви маєте подбати про те, яке враження справить весь набір ваших творів цілком. Інакше кажучи, ви маєте продумати і спланувати структуру, баланс, і зміст ваших наборів есе, як ви це робите з кожним окремим твором.

Робота над декількома есе має багато переваг. По-перше, більша кількість есе означає більше можливостей представити себе приймальній комісії. По-друге, вам не треба турбуватись про те, щоб багато інформації вмістити в один твір, можна залишити частину для інших творів. По-третє, маючи шанс представити себе з багатьох різних боків, ви можете бути більш творчими.

СТРАТЕГІЯ НАПИСАННЯ НАБОРУ ТВОРІВ

Почніть зі створення двох списків. Ваш перший список має включати уміння та персональні риси, такі як стриманість, цілеспрямованість, ентузіазм. Другий складатиметься з подій або обставин, вартих згадування, таких як неакадемічна діяльність, міжнародний досвід, академічні інтереси.

Коли ви складете ці списки, подивіться на запитання і поміркуйте, які з них можна використати для висвітлення яких подій/рис. Уявіть свої

есе як пазл. Кожне есе представлятиме певну частину пазлу, і при читанні разом різні частини пазлу складатимуться в єдиний образ.

ПІДКАЗКИ ДЛЯ НАПИСАННЯ КОРОТКИХ ЕСЕ

Коли від вас вимагають відповіді на численні запитання, коледжі зазвичай накладають чітке обмеження на кількість слів у відповіді. Такі есе потребують такої самої уваги і старанності, як і довші твори.

Деякі з питань, що вимагають короткої відповіді, стосуються списку захоплень, роботи - постійної, або влітку, відзнак, книжок тощо. Ви можете вибрати один з двох підходів для відповіді: списком, або параграфами. При кожному з цих методів надайте вичерпну інформацію про кожен пункт вашого списку, притримуйтеся єдиного формату для відповіді на кожне запитання. Подбайте, щоб згадати неакадемічну діяльність, ступінь вашої активності, присвячений час. Поясніть, що ця діяльність потребує відповідальності і зусиль.

“ЗРОСТАННЯ І РОЗВИТОК”

Такі питання ставлять за мету дізнатись про те, як ви зростали і розвивалися протягом декількох останніх років. Деякі питання є прямі, інші більш креативні, що потребують описання себе самого і того, як ви дорослішали.

Якщо ви порівняєте себе на різних етапах життя, то буде розумний підхід до розкриття своєї індивідуальності. Хоча ви бажаєте показати себе сформованими особистістями, не перестарайтеся з тим, щоб показати, якими кошмарними людьми ви були раніше, щоб довести, якими гарними ви є зараз. Ніхто не може так радикально змінитися за п'ять років.

Зрештою, опишіть реальні події, щоб довести, що ваше зростання є результатом рішень, які ви приймали, та вчинків, які ви робили. Помітні події та люди, можливо, надихали вас, однак реальні зміни завжди є результатом власної роботи, зусиль та ініціативи.

“МАЙБУТНІ ЦІЛІ”

До прямих запитань стосовно ваших планів на майбутнє (Які твої кар'єрні цілі і чому ти обрав саме таку кар'єру? Як ти уявляєш себе через декілька років?) можна ставитись по-різному. Ви можете вже мати якісь

реалістичні і специфічні цілі, такі як стати соціальними працівниками або політиками. Якщо так, покажіть, що ви побудували ваші цілі навколо реальних інтересів і можливостей. Пов'яжіть їх з вшою теперішньою роботою і досягненнями.

Більшість студентів, однак, ще не мають впевненості щодо кар'єри. Якщо питання дозволяє, ви можете писати про більш особисті цілі. Визначте ціль у своїх термінах і обговоріть, як ви сподіваєтесь її досягти. Що б ви не обрали собі за мету, покажіть що вона є реалістична. Ви маєте довести, що вже зробили перші кроки до реалізації своєї мети.

Написання есе такого типу надає можливість показати приймальній комісії, що ви розглядаєте навчання в їх коледжі як невід'ємний крок на шляху досягнення вашої мети. Покажіть, що ви провели дослідження по різних коледжах і обрали саме цей з певних специфічних і персональних причин.

“ТВОЇ ДОСЯГНЕННЯ”

Відповідаючи на такі запитання, як ”Опиши ситуацію, розв'язання якої вимагало від тебе великих зусиль”, або “Опиши твоє найбільше досягнення”, розкажіть значно більше про себе, ніж про ваші досягнення. Це продемонструє приймальній комісії, які ваші цінності, чим ви пишаєтесь, чого ви здатні досягти. Типова помилка при відповіді на подібні запитання полягає в дублюванні інформації, яка представлена в інших документах ваших аплікаційних пакетів (пр. високий середній бал атестата, або результат тесту SAT).

Якщо ви все ж таки вирішили писати про досягнення, які згадуються в інших частинах ваших аплікацій, подбайте про наведення живих прикладів, що демонструють як вони вплинули на розвиток ваших особистостей.

Якщо не вказано іншого, досягнення можуть бути професійними, особистими або академічними. Якщо вам здається, що ви ще не досягли успіхів, гідних уваги, нагадайте собі, що успішні есе часто писались про досить скромні досягнення. Варто сфокусувати розповідь на тому, що персонально для вас означають ваші успіхи і як ви їх досягли.

“ТВОЇ ХОБІ ТА ІНТЕРЕСИ”

Питання про вашу неакадемічну діяльність та інтереси (“Опиши свої найголовніші інтереси та цінності”, “Як ти розважаєшся?”, “Напиши про

своє захоплення”) важливі для того, щоб показати себе як різнобічних, творчих особистостей. Покажіть наскільки ви наполегливі, веселі, незвичайні, зацікавлені, такі питання роблять людей та есе цікавішими. Розкажіть про свої почуття, захоплення, уподобання. Якщо можливо, підкресли лідерські якості, що ви розвинули завдяки своїм хобі. У відповідь на такі запитання, як і на всі інші, не існує неправильної відповіді. Не обмежуйте свою інформацію стандартними хобі, такими як спорт або стінгазета. Ви можете показати у своїх есе величезну різноманітність інтересів.

“ВИБІР КОЛЕДЖУ”

Вивчення можливостей коледжу є найважливішим кроком для написання вдалого аплікаційного есе на будь-яку подану тему, але деякі теми стосуються безпосередньо вибору коледжу. Коли доводиться відповідати на такі запитання, як “Чому ти бажаєш вступити саме в цей коледж?”, покажіть, що ви розумієте, які він має пропозиції у сфері ваших академічних та інших інтересів.

Згадайте конкретні можливості коледжу і пов’яжіть їх із своїми інтересами. Це дозволить вам уникнути невідвертого тону, що є небезпекою для такого типу есе. Вашим завданням є знайти збалансований і водночас правдивий тон. Не будьте надто самовпевнені чи, навпаки, непевні. Продемонструйте чітке, ґрунтоване на ретельному виборі розуміння можливостей обраного коледжу. Будьте відвертим і розважливим.

“ЕСЕ ПРО РОДИНУ”

Розповідь про життя своєї родини може бути природною і легкою для одних аплікантів, чи бентежливою для інших. Рідко коли тема твору стосується вашого родинного життя безпосередньо, тому більшість аплікантів такої розповіді уникають. Коли ж вибору нема, пам’ятайте, що жодна родина не є ідеальною. Не намагайтеся описати всю родинну історію в декількох параграфах. Просто згадайте одну чи дві характерні родинні риси і приведіть пару випадків, що їх ілюструють. Зробивши таким чином, ви побачите, що сфокусувавшись на частині, ви отримали повну картину.

Чого треба стерегтися, це здатись настільки відданими своїй родині, що переїзд на навчання може спричинити проблеми.

ЛИСТ АЛЬТЕРНАТИВНОГО КАНДИДАТА

Якщо вас буде обрано альтернативними кандидатми, у вас все ще є шанс вступити. Однак, більшість аплікантів думає так: щоб перейти з цього списку до списку зарахованих, треба лише чекати.

Але ж у списку альтернативних кандидатів разом з тими, хто прагне навчатись тільки в цьому коледжі, може бути багато людей, які вирішили піти до іншого. Члени приймальної комісії можуть відрізнити одних від інших тільки за рівнем інтересу, який виявлять альтернативні кандидати. Тому ви можете написати листа, в якому ви:

1) покажете своє прагнення навчатись саме в цьому коледжі 2) згадаєте останні досягнення 3) покажете розуміння наявності недоліків у своєму аплікаційному пакеті 4) продемонструєте серйозність намірів та надішлете додаткового рекомендаційного листа.

ЕСЕ ПРИ ПЕРЕВЕДЕННІ ДО ІНШОГО КОЛЕДЖУ

Переведення з одного навчального закладу до іншого є процесом складним і конкурсним. Як і абітурієнти, студенти що переводяться, претендують на обмежену кількість місць у коледжі чи університеті. Більшість з них вимагає надання есе, яке пояснює причини, що спонукали студента до переведення. Вдало підготовлене, воно може стати найпереконливішим документом аплікаційного пакету.

Без винятку всі студенти, що переводяться, мають певні специфічні причини, щоб лишити один коледж і перейти до іншого. Кожна приймальна комісія бажає пояснень такого рішення. Важливо, щоб аплікант зміг переконливо пояснити, чому саме він обрав перший коледж, чому він більше не вдовольняє його потреби, і чому другий коледж буде для нього кращим.

4.5. СТИЛЬ І ТОН ТВОРУ

Стиль написання – це те, що може зробити захоплюючу історію неймовірно нудною, або навпаки, трансформувати напрочуд суху тему в чудовий твір.

Стилістичні прийоми та засоби:

- Різноманітність речень
- Вибір лексики
- Різноманітність граматичних конструкцій
- Зв'язки / переходи
- Кліше

РІЗНОМАНІТНІСТЬ РЕЧЕНЬ

Багато студентів вважають, що чим довші речення вони пишуть, тим краще. Але це далеко від істини. Вам не потрібні довгі складні речення, щоб показати, як гарно ви можете писати. Фактично, короткі речення часто справляють найсильніше враження. Найкращі твори містять різноманітні речення в кожному окремому параграфі. Спробуйте прочитати свої есе вголос, прислухайтеся до ритму вашої прози. Чи всі речення однаково довгі? Якщо кожне ваше речення довжиною з цілий параграф, або вам не вистачає дихання, щоб дочитати його до кінця, то треба поділити такі речення на менші. Можна також взяти більш методичний підхід:

- коли есе закінчено, зроби помітки над кожним реченням - "коротке" (менш ніж 10 слів), "середнє" (до 20 слів), "довге" (20 та більше слів).
- Гарний параграф має читатись як С К С Д С К. Ваші есе вийшли сухими, якщо ви отримали К К К С Д Д.

ВИБІР ЛЕКСИКИ

Не обтяжуйте есе складною лексикою. Ще однією пасткою для багатьох студентів є думка, що складні слова є запорукою гарного есе. Ускладнений вокабуляр вживати доречно, якщо це є природньо для вашого образу мислення і якщо його використано коректно в певному контексті.

Не схильтеся до розмовного стилю. Використання сленгових слів, кліше, скорочень і надто неформального тону треба обмежувати навіть у найнеформальніших есе. У творі, де ви намагаєтесь показати, як серйозно Ви ставитеся до речей, лексика теж має бути серйозною. Тільки

нетрадиційні твори у формі розповіді або діалогу можуть залучати розмовні елементи.

Не починайте кожне речення зі слова “я”. Для першої чернетки твору характерно написання речень зі структурою “я”+ дієслово + додаток (напр.. “Я граю у футбол”). Якщо подібна проста структура використовується багато разів в есе, це призведе до двох можливих ефектів: ваша мова буде звучати сучасно і невишукано, або ви справите враження гордовитої людини – уявіть розмову з людиною, яка весь час каже тільки про себе. Спробуйте перефразувати такі вислови, не змінюючи змісту.

Не уникайте використання синонімів. Коли пишете есе, наприклад, про лідерство, не повторюйте весь час слово “лідерство”. Постійні повтори присудкових іменників призводять до того ж ефекту монотонності, як і повтор займенника “я”. Шукайте альтернативних фраз для своїх іменників-присудків.

РІЗНОМАНІТНІСТЬ ГРАМАТИЧНИХ КОНСТРУКЦІЙ

Вживання дієслів. Коли пишете есе, намагайтеся зосередитись на дієсловах і звести прикметники до мінімуму. Переповнення речень прикметниками і займенниками не є рівнозначним додаванню деталей або кольорів. Прикметники та займенники роблять опис лінивим, а дієслова вносять рух.

Вживання пасивних форм. Надмірне вживання пасивних форм дієслів - ще одна типова помилка для апікаційних есе. Вона може зробити вашу прозу неживою і нецікавою. Вислови з дієсловами в активних формах є більш лаконічні і точні. У таких реченнях підмет виконує дію, висловлену дієсловом, тобто речення є динамічним. Щоб змінити пасивну форму дієслова на активну, треба знайти особу або предмет, що виконує дію, зробити його підметом у реченні і відповідно змінити дієслово.

ЗВ'ЯЗКИ / ПЕРЕХОДИ

Гарне есе має містити зв'язки всередині параграфів і особливо між параграфами для забезпечення логіки розповіді. Есе, позбавлене таких зв'язок, схоже на ланцюг розрізнених островів, читачеві важко слідкувати

за зміною думок/подій. Використовуйте зв'язки як містки між вашими ідеями. При переході від одного параграфа до іншого, вам не потрібно пояснювати зв'язок між подіями, лише розповісти про них.

Якщо зв'язки між параграфами потребують пояснення, це означає, що есе або надто велике за об'ємом, або послідовність розповіді нелогічна.

Перехід до останнього параграфу є особливо критичний. Якщо не зрозуміло, як ви дійшли цієї фінальної ідеї, у ваших есе або висновок виглядає як вступ, або вступ не має чіткого фокусу.

Якщо ви впевнені в структурі ваших есе, але маєте сумніви щодо гарних зв'язок, спробуйте повторити ключові слова з попереднього параграфа і розвинути цю ідею. Якщо і це не допоможе, зверніться до наведеного списку типових зв'язок:

При поданні додаткових фактів або інформації:

as well, and, additionally, furthermore, also, too, in addition, another, besides, moreover

При позначенні порядку або послідовності подій:

first of all, meanwhile, followed by, then, next, before, after, last, finally, one month later, one year later, etc.

При переліку подій за їх важливістю:

first, second etc., next, last, finally, more importantly, more significantly, above all, primarily

При супроводі ідеї фактами або ілюстраціями:

for example, for instance, to illustrate, this can be seen

При зверненні уваги на ефект чи результат:

as a result, thus, consequently, eventually, therefore,

При протиставленні:

nonetheless, however, yet, but, though, on the other hand, although, even though, in contrast, unlike, differing from, on the contrary, instead, whereas, nevertheless, despite, regardless of

При порівнянні:

In a different sense, similarly, likewise, similar to, like, just as, conversely.

ПОШИРЕНІ КЛІШЕ

За словниковим визначенням терміну кліше – це є “вислів, який вживається надто часто, щоб представляти будь-який інтерес”, “щось, що стало надто пізнаваним або загальноживаним”. Напевне менш за все вам хотілося б таких фраз для ваших есе. Кліше роблять ваші ідеї ординарними, а ваш досвід типовим. Намагайтеся не використовувати ці та інші кліше при написанні твого твору:

1. I always learn from my mistakes
2. I know my dreams will come true
3. I can make a difference
4. _____ is my passion
5. I no longer take my loved ones for granted
6. These lessons are useful both on and off the field (or other sporting arena)
7. I realized the value of hard work and perseverance
8. _____ was the greatest lesson of all
9. I know what it is to triumph over adversity
10. _____ opened my eyes to a whole new world

Такі вислови є прийнятні, лише коли вживаються мінімально, наприклад як тема твору, але в найкращих есе не зустрічаються зовсім.

4.6. РЕДАГУВАННЯ ТА КОРЕКТУВАННЯ

Отже, твори написані. Чи маєте ви шанс на успіх з такими творами? Як оцінити, наскільки вони добре чи погано написані?

Порада перша: відкладіть їх на декілька днів, а потім подивіться новими очима вже сторонньої людини і спитайте себе:

ЗМІСТ

- Чи дано відповідь на поставлені питання?
- Чи підтверджена інформація прикладами? Чи є приклади конкретні та персональні?
- Чи є інформація специфічна і виразна, без узагальнень?
- Чи міг би хтось інший написати таке есе?
- Що моє есе розповідає про мене? Чи точно воно представляє мене?
- Чи є моє есе персональним і неформальним, чи вимушеним?
- Чи є вступ персональний, чи надто загальний?
- Чи відповідає він змісту всього есе?
- Що запам'яталось з мого есе?

СТРУКТУРА І СТИЛЬ

Розпочніть перевірку структури есе з перевірки першого речення кожного параграфа. Випишіть їх, прочитайте одне за одним і запитайте себе:

- Чи можна, читаючи тільки ці речення, зрозуміти, що я намагався/лась сказати?
- Чи виражають перші речення всі мої основні думки?
- Чи є послідовність думок логічною?
- Тепер поверніться до есе цілком і перевірте:

- Чи розвинена в кожному абзаці думка, висловлена в першому реченні?
- Чи підкріплена думка прикладами? Чи добре ці приклади ілюструють думку?
- Чи є всі параграфи приблизно одного розміру? Чи виглядають вони збалансовано на папері? *(якщо якийсь значно довший за інші, ти ймовірно втиснув/ла більше однієї думки в цей параграф)*
- Чи витікає висновок природно з попередніх параграфів?
- Чи є різноманітною довжина і структура речень?

Перечитайте ваші есе вголос: це дасть вам відчуття ритму і приверне увагу до фраз, які звучать різко, або вжиті не на своєму місці. Гарне письмо, як і гарна музика, має певний ритм.

ГРАМАТИКА

Коли ви задоволені змістом і структурою есе, настав час перевірки граматики і правопису. Тепер ви маєте виправити слова, що неправильно написані або вжиті, надто довгі речення, чи неправильну пунктуацію.

Важливим також є те, якою мовою ви писатимете свої твори з самого початку. Звичайно, писати рідною мовою набагато простіше, але при перекладі є ризик втратити змістовне навантаження.

5. РЕКОМЕНДАЦІЙНІ ЛИСТИ ДЛЯ ПОДАННЯ НА НАВЧАННЯ

Більшість коледжів та університетів вимагають в аплікаційному пакеті два або три рекомендаційні листи. Залежно від того, подаєтесь ви до академічної програми чи професійного навчання, ці листи мають надійти від ваших попередніх або теперішніх викладачів, роботодавців, керівників, знайомих з вашою роботою та здібностями.

Для академічних цілей взяти рекомендаційні листи від викладачів і професорів, як правило, краще, ніж від роботодавців. На додаток до інформації про ваші академічні показники та інтелектуальний потенціал, що відбиваються в заліковках і результатах стандартизованих тестів, члени приймальних комісій шукають підтвердження, що ви є ентузіастом і люди цілеспрямовані. Пам'ятайте, більшість шкіл сьогодні віддають належне динамічному і різноманітному студентському загалу, вони прагнуть бачити своїх студентів активно залученими як до навчання, так і до неакадемічної діяльності. Рекомендаційні листи мають відобразити не тільки ваші успіхи в навчанні, а також і ваші індивідуальні риси, що проявились, наприклад, у дослідницькому проекті, виконаному під керівництвом професора, через лідерську позицію в групі, через активну участь у навчальних дискусіях.

Якщо ви подаєтесь на програми докторського рівня, подбайте, щоб хоча б дві з трьох ваших рекомендацій були надані фахівцями з вашої галузі або галузі, що є тісно пов'язана зі сферою ваших майбутніх досліджень. (Наприклад, ви можете подати рекомендацію від політолога для PhD програми з соціології, але ж ви маєте поміркувати, чи варто подавати листа від професора з середньовічної поезії, якщо ви намагаєтесь взяти докторський курс з біохімії).

5.1. ПОРАДИ ДЛЯ ТИХ, ХТО ЗВЕРТАЄТЬСЯ ЗА РЕКОМЕНДАЦІЄЮ

Написання рекомендаційного листа вимагає значного часу і зусиль. Старанно поставтесь до вибору рекомендаційного автора, сплануйте ваші звертання і бесіду з можливими рекомендаційними авторами заздалегідь. Найважливіше правило – не відкладайте підготовку рекомендацій до останнього терміну. Ось деякі поради стосовно звертання за рекомендацією:

1. ЗВЕРТАЙТЕСЬ ДО ТИХ, ХТО ВАС ДОБРЕ ЗНАЄ

Обмірковуючи, до кого звернутись з проханням про написання рекомендації, не думайте лише про ті класи, де ви мали успіх: згадайте викладачів та керівників проектів, хто найближче знайомі з вашою роботою і досягненнями. Рекомендації мають містити підтвердження того,

наскільки добре вас знають рекомендатори. Без таких свідчень рекомендація втрачає довіру і силу.

Хоча рекомендаційні листи від видатних науковців або високих посадових осіб можуть справити краще враження, ніж від звичайних викладачів або асистентів, слід пам'ятати, що професори зазвичай отримують дуже велику кількість звертань за рекомендаціями. Вони, як правило, викладають багато різних курсів, і як результат, вони рідко мають тісні контакти зі студентами. Вражаючий підпис не зможе компенсувати невдалого листа, з цієї точки зору, краще взяти рекомендацію від того викладача, який може надати максимально позитивний і неформальний відгук про апліката.

Для подання до професійних шкіл (напр. школа бізнесу) у пригоді стане рекомендація з місця роботи.

2. ЗВЕРТАЙТЕСЬ ЗА РЕКОМЕНДАЦІЄЮ ЯКОМОГА РАНІШЕ

Не чекайте до останньої хвилини. Якщо ви звернетесь за рекомендаційними листами за кілька місяців до терміну подання, ви позбавите рекомендаторів необхідності працювати в умовах ліміту часу. Зовсім непогана ідея подбати про встановлення добрих стосунків з провідними викладачами ще на початку вашої академічної співпраці: беріть участь у дискусіях під час навчання, проявіть зацікавленість їх науковими проектами, звертайтеся за консультаціями тощо. Привернути до себе увагу професора не означає стати підлабузником, якщо ви дійсно зацікавлені в подальшій співпраці, а виділитись з-поміж своїх товаришів буде корисно, коли пізніше ви звертатиметесь за рекомендаціями.

До уваги абітурієнтів бізнес-шкіл та професійних шкіл: якщо автори академічних рекомендацій, як правило, мають великий досвід у написанні таких листів, роботодавці та керівники бізнес-структур, навіть з вищих ешелонів, не завжди добре обізнані у цій справі. Це є ще одна з причин, чому варто заздалегідь розпочати процес підготовки рекомендацій.

Ще одна гарна ідея – постійно готувати своє “рекомендаційне портфоліо”: завжди звертайтеся до роботодавця або керівника за рекомендацією, коли міняєте місце роботи, філіал або відділ, якщо ви зробили значний внесок до роботи компанії. Копії таких листів може стати у пригоді пізніше, коли ви замислитесь про здобуття MBA ступеня, або кар'єрний зріст.

3. ЗВЕРТАЙТЕСЬ ЗА РЕКОМЕНДАЦІЄЮ ОСОБИСТО

Персональне звертання до потенційних рекомендаційних листів з проханням написати листа надасть вам певні переваги: ви не тільки розвієте сумніви щодо їхньої згоди, це ще й автоматично переконає рекомендаційних листів в тому, наскільки важливим для вас є рекомендаційні листи саме від них.

4. НАДАЙТЕ ДОДАТКОВУ ІНФОРМАЦІЮ ПРО СЕБЕ ТА СВОЇ ПЛАНИ

Про себе: разом з формами для написання рекомендаційних листів, доцільно надати рекомендаційним листам матеріали про ваші досягнення, особливо про ті, з якими вони вже знайомі. Це можуть бути ваші резюме, варіанти personal statement, анотації відповідних дослідницьких робіт (бажано, щоб одна з них була написана для рекомендаційного листа, а інша та, що мала найкращий відгук фахівців).

Про ваші плани: зробіть так, щоб вашим рекомендаційним листам були зрозумілі ваші плани щодо навчання та професійного розвитку, детально поясніть їм, на яку саме програму і до якого саме коледжу чи університету ви подаєтесь. Якщо вони не розберуться з тим, приймальні комісії обраних вами навчальних закладів отримають неконкретні, заформалізовані, плутані, одним словом, невдалі рекомендаційні листи. Знову ж таки, у пригоді для рекомендаційних листів стануть ваші апікаційні твори (personal statements), особливо якщо там згадуються результати роботи, здійсненої під їх керівництвом, як ваші досягнення. Подумайте також про надання резюме, щоб нагадати рекомендаційному листу, що у вас є широкі інтереси, поруч з фаховою спеціалізацією.

5. ЗАБЕЗПЕЧТЕ РЕКОМЕНДАТОРА ВСІМА НЕОБХІДНИМИ МАТЕРІАЛАМИ

Більшість апікаційних форм містять спеціальні бланки для написання рекомендацій, на яких рекомендаційний лист має викласти свої враження про апіката, відповіді на короткі запитання та виконати оцінювальні таблиці. Якщо ви звертаєтесь з проханням написати рекомендаційні листи до декількох коледжів/університетів, додайте перелік цих шкіл і нагадайте, що треба зробити окремі версії для кожної.

Передайте вашим рекомендаційним листам спеціальні конверти для відправки рекомендацій. Якщо коледж/університет вимагає від

рекомендаторів повернути вам листи в заклеваних конвертах, нагадайте про необхідність підписати конверт поверх місця заклеювання.

6. ДОДЕРЖУЙТЕСЬ ПРАВИЛА КОНФЕДЕЦІЙНОСТІ РЕКОМЕНДАЦІЙНИХ ЛИСТІВ

Більшість навчальних закладів у США наполягають на дотриманні правила конфедційності при написанні рекомендаційних листів. Передбачається, що рекомендаційний лист, який ви надсилаєте до вказаного аплікантом коледжу/університету, або передаєте апліканту в заклеваному конверті. Якщо ви не певні, що рекомендації міститимуть об'єктивну і позитивну інформацію про ваші досягнення та здібності, це є вірний показник того, що вам не потрібно звертатись до цих людей за рекомендаційними листами. Оберіть собі інших рекомендаційних осіб.

7. НЕ ЗАБУДЬТЕ ПОДЯКУВАТИ РЕКОМЕНДАТОРАМ ЗА...

...витрачений час і поважне ставлення до ваших звернень про надання рекомендацій.

5.2. ПОРАДИ ДЛЯ ТИХ, ХТО ПИШЕ РЕКОМЕНДАЦІЙНОГО ЛИСТА

Коли апліканти подаються до вищих навчальних закладів Америки, їм необхідно надати щонайменше два рекомендаційних листи від викладачів або професорів, які правдиво оцінюють академічні здібності і творчий потенціал майбутніх студентів.

Ці листи відіграють велику роль у прийнятті рішення про зарахування абітурієнта. Ось чому так важливо надати до приймальної комісії будь-яку корисну інформацію. Ваші американські колеги цілком довіряють вашому погляду, так як він допоможе їм прийняти правильне рішення. Якщо ви можете написати позитивну рекомендацію, погоджуйтесь. Якщо ж ви знаєте, що ваша рекомендація лише зменшить шанси апліката на вступ, порадьте йому звернутись за рекомендаційним листом до іншого професора.

Перед написанням рекомендації з'ясуйте конкретні цілі майбутнього студента. Це необхідно для того, щоб урахувати навчальні та індивідуальні аспекти апліканта, що мають відношення до цих певних цілей і задач.

Рекомендаційний лист має містити таку інформацію:

1. Вашу посаду в університеті, установі чи фірмі. Зазначте, упродовж якого терміну Ви знаєте апліканта та яка Ваша позиція щодо нього (викладач, куратор, керівник дослідницької або наукової роботи).
2. Чим краще Ви знаєте студента, тим ефективніша буде рекомендація. У рекомендації важлива конкретика, а не узагальнення. Якщо Ви характеризуєте апліканта як організовану і працелюбну людину, то Вам необхідно підтвердити це конкретними прикладами. Наприклад, "... Юлія є працелюбною студенткою. Її дослідницький проект на тему про безробіття в академістечку виявився яскравою демонстрацією уміння працювати і аналізувати статистичні дані". Розкажіть, що студенту вдалося зробити і які його плани на майбутнє. Акцнтуйте увагу приймальної комісії на індивідуальних особливостях апліканта, які відрізняють його серед інших студентів. Вкажіть, чому, на Вашу думку, навчання в Америці принесе йому користь.
3. Оцініть апліканта у порівнянні з іншими студентами, за якими Ви спостерігали за час Вашої роботи. Для кожної категорії вкажіть рівень апліканта (відмінно, добре, середньо, посередньо). Орієнтовний список категорій оцінювання:

Інтелектуальні здібності, працьовитість, винахідливість, ініціативність, адаптація до нової ситуації, викладацькі здібності, підстави для продовження навчання в ВНЗ.	Можливості серйозного вкладу до обраної галузі знань у майбутньому, знання в цій галузі, серйозність намірів, емоційна стійкість, лідерський потенціал
---	--

4. Вкажіть, до якої категорії, на Вашу думку, належить аплікант (з числа студентів Вашого факультету за останні роки): кращі 5% студентів, кращі 10% студентів, 25%, 50% тощо.
5. Щодо обсягу роботи, то однієї сторінки буде достатньо. Пам'ятайте, що важливою є якість наданої інформації, а не

кількість рядків. Кожне речення має нести змістовну навантаженість. Не включайте до рекомендації того, що не має безпосереднього відношення до вступу студента на певну програму.

Передбачається, що студенти не можуть бачити рекомендаційного листа. Однак, недосконалість роботи пошти в країнах СНД зумовлює велику складність виконання цього правила. Більшість університетів вимагають, щоб особа, яка надає рекомендацію, поклала свій відгук про студента в заклеєний конверт і поставила свій підпис.

МЕТА НАПИСАННЯ, ЗМІСТ І ФОРМА РЕКОМЕНДАЦІЙНОГО ЛИСТА

Метою написання рекомендаційного листа є підтримати студента в процесі вступу до навчального закладу, довести до приймальної комісії, що саме цей студент є гідним бути зарахованим і вартим фінансової підтримки.

Щоб написати гарного рекомендаційного листа, необхідно:

- ***ГАРНО ЗНАТИ СТУДЕНТА З АКАДЕМІЧНОГО БОКУ***, і не тільки те, які оцінки він/вона отримує, але також і те, наскільки студент серйозно ставиться до предмета, чи використовує додаткову літературу для його вивчення, чи виявляє зацікавленість під час занять, чи багато складних питань ставить під час занять, чи мріє зробити цей предмет своєю спеціальністю
- ***ГАРНО ЗНАТИ СТУДЕНТА ЯК ОСОБИСТІСТЬ***, у тому числі якості його характеру та інтереси, чим він/вона займається у вільний від навчання час, у чому досяг успіхів або які перспективи їх досягнення
- ***ОБГОВОРТИ ЗІ СТУДЕНТОМ ЗМІСТ МАЙБУТНЬОЇ РЕКОМЕНДАЦІЇ***, а не тільки підписати те, що напише сам студент
- ***НАДАТИ КОНКРЕТНІ ПРИКЛАДИ***, підкріпити їх висновками
- ***НЕ ПИСАТИ НІЧОГО ПАГАНОВОГО***

ТИПОВІ ВИМОГИ ДО РЕКОМЕНДАЦІЙНОГО ЛИСТА ТА ВАРІАНТИ ВІДПОВІДЕЙ

Визначте за шкалою "відмінний-слабкий" такі якості студента:

	Відмінний excellent	Дуже Гарний very good	Гарний good	Середній average	Слабкий fair	Дуже слабкий poor
Мотивація	+					
Незалежність	+					
Комунікабельність		+				
Ініціативність	+					
Лідерський потенціал	+					
Творчі здібності		+				
Академічні здібності	+					
Трудові навички		+				

Визначте рейтинг студента в групі. Якщо рейтинг неможливо підрахувати, то до якої категорії Ви б віднесли цього студента: перші 95%, 90%, 75%, 50%, 25% тощо.

Будь ласка, прокоментуйте інтелектуальні здібності та інтереси цього студента. Будь-яка додаткова інформація, яку Ви можете надати, буде корисна. Дайте оцінку академічним здібностям студента, його персональним талантам, особливостям спілкування, працездатності і самодисципліні.

ПРИКЛАДИ

ЯК НЕ ТРЕБА ПИСАТИ

“Віка – непогана учениця і дуже багато працює. Завдання завжди виконує вчасно і старанно. Вона відповідальна, уважна, активно бере участь в роботі класу. Геометрія не є її улюбленим предметом, але незважаючи на це вона завжди активна на уроках. Я чула від інших вчителів, що вона – творча натура. Я знаю, що в плані спілкування вона має певний успіх – у неї з усіма дуже гарні стосунки.”

ЯК ТРЕБА ПИСАТИ

“Віка – одна з найцікавіших студентів, яким я викладала в цьому році. Хоча те, що вона надзвичайно цікавиться історією є очевидно, а геометрія – це не її улюблений предмет, вона підтримує рівень своїх знань на твердій "четвірці". Вона не боїться ставити запитання і ніколи не розгублюється перед серйозними проблемами. На мою думку, вона є тією іскрою, котра запалює клас з самого ранку. Її математичні здібності я б оцінила як середні, а її зацікавленість та активність – як надзвичайні.”

5.3. СЛОВНИК ДЛЯ НАПИСАННЯ РЕКОМЕНДАЦІЇ

1. active	1. активний	24. mature	24. дорослий, зрілий
2. adaptable	2. здатний до адаптації	25. motivated	25. мотивований
3. ambitious	3. амбітний	26. optimistic	26. оптимістичний
4. broadminded	4. з широкими поглядами	27. organized	27. організований
5. cheerful	5. привітний	28. original	28. оригінальний
6. competitive	6. конкурентноспроможний	29. outgoing personality	29. людина з легким характером
7. cooperative	7. здатний на співпрацю	30. patient	30. терплячий
8. creative	8. творчий	31. progressive	31. прогресивний
9. curious	9. допитливий	32. purposeful	32. цілеспрямований
10. determined	10. рішучий	33. quick	33. швидкий
11. eager	11. той, що прагне до...	34. reliable	34. надійний
12. easygoing	12. комунікабельний	35. resourceful	35. винахідливий
13. energetic	13. енергійний	36. self-confident	36. упевнений в собі
14. enthusiastic	14. ентузіаст	37. serious	37. серйозний
15. entrepreneurial	15. заповзятливий	38. sociable	38. товариський
16. flexible	16. гнучкий	39. successful	39. успішний
17. friendly	17. дружелюбний	40. supportive	40. здатний на підтримку
18. generous	18. щедрий	41. tactful	41. тактовний
19. goodnatured	19. приємний	42. thorough	42. сумлінний
20. hardworking	20. працелюбний	43. trustworthy	43. гідний довіри
21. helpful	21. здатний на допомогу	44. independent	44. незалежний
22. honest	22. чесний	45. intellectual	45. інтелектуальний
23. imaginative	23. з прекрасною уявою	46. leader	46. лідер

5.4. ЗРАЗКИ ВДАЛИХ РЕКОМЕНДАЦІЙНИХ ЛИСТІВ

SAMPLE: FELLOWSHIP RECOMMENDATION

To Whom It May Concern:

I am proud to recommend a beloved student, Kaya Stone, for your fellowship program. I was asked to write as one who has functioned in the capacity of an employer of Kaya, but I would first like to say a few words about him as a student.

Kaya is a highly intelligent, perceptive young man. He came to our institution committed to capitalizing on the opportunity of a third year of study in Israel, and he left with the satisfaction of having accomplished that goal. Kaya grew in learning, in character, in depth of understanding. He seeks truth in each and every area of his life, whether in learning, discussing philosophy, or relating to his fellow students and his teachers. Because of his positive disposition, his reflective way of operating, and all of the character traits that make him so special, Kaya's questions never go unanswered, and his searches always bring him to exciting new discoveries. As a student, Kaya is outstanding. As an educator, I have watched him grow, seen his talents and abilities not only in the classroom but outside its walls, when interacting with all types of people, as well.

During his time at our institution, Kaya, who as I'm sure you know is an excellent writer and publicist, also has done a good deal of work for the yeshiva. This has included the text for many public relations brochures and packets, letters to parents, potential donors, and alumni, and essentially any correspondence which I have requested that he compose. The feedback is always overwhelmingly positive, and he has done so much in that way for our yeshiva. Even today, while he studies elsewhere, he continues to do a great deal of this work for our institution, in addition to the recruiting and other services he performs for the yeshiva.

Always, in his work, Kaya is consistent, dedicated and passionate, enthusiastic, cheerful, and a pleasure to work with. He has incredible creative energies and a refreshing idealism tempered only enough to accomplish what needs to be done. I highly recommend him for any position of work, leadership, education, or any other capacity in which he can spread his excitement and share his talents with others. At our institution, we are expecting big things from Kaya in the way of educational and communal leadership in the years to come. And knowing Kaya, he will not disappoint, and probably will exceed our expectations.

Thank you once again for the opportunity to recommend such a special and impressive young man.

Sincerely Yours,

Steven Rudenstein

Dean, Yeshiva Lorentzen Chainani

SAMPLE: COLLEGE RECOMMENDATION

Students and faculty often remark that Ezra is blessed with considerable talent. What many of them overlook is how hard Ezra works to cultivate his talent, whether it be the development of his beautiful voice for an operatic performance or of his writing skills as he works through an essay. I know of the effort that he put into book reviews of *_1984_* and *_Animal Farm_* because he shared early drafts with me. I also appreciate the time that he put into his analysis of "The Guest" because he stopped by periodically to share his enthusiasm for the project and his progress with it.

In over twenty-five years of teaching, I have known other students with talent equivalent to Ezra's. Many of them lacked his good nature and humility, and few demonstrated the genuine intellectual curiosity that Ezra has exhibited over and over -- a curiosity that is often accompanied by his excitement or enthusiasm for an idea, an author, a literary work or the lead role in a challenging operatic performance.

When I decided to set up a debate on Henry David Thoreau's "Civil Disobedience," regarding the role of government in our lives today, in an effort to have the class appreciate more fully the contemporary implications of Thoreau's sophisticated essay, it was Ezra who was most helpful in creating a resolution that would lead to that appreciation. Ezra, to no one's surprise, then agreed to argue on any side of the debate.

Ezra is a motivated young man of numerous talents and considerable self-discipline. He is fun-loving, likable, enthusiastic, trusting and trustworthy.

Gary Youstis

ЧАСТИНА VI.

АПЛІКАЦІЙНЕ ІНТЕРВ'Ю

...Ви виходите спустошений, але щасливий, що все позаду, а з усіх боків до Вас кидаються люди, з'юрмлені у передпокої в очікуванні. “Що питали?”, “Скільки там осіб?”, “А що Ви їм відповіли на питання про...?”... А потім, як реакція на Ваші відповіді -- “Ой Боже, а я не перечитав/перечитала мою анкету!!!”, “Я не пам'ятаю, що я писала у своєму Statement, треба повторити!”, “А коли будуть результати?” І далі – лихоманкові пошуки чогось у паперах, папках, портфелях і навіть у кишнях, причому очевидно, що всі ці дії спричинені панікою і до плідних результатів точно не ведуть. А потім знову відчиняються двері, і наступна “жертва” майже прожогом кидається в аудиторію, на ходу стягаючи шарф. Знайома ситуація, правда? Схоже на іспит, або ... на інтерв'ю.

Якщо ви коли-небудь проходили співбесіду для участі у програмі або для влаштування на роботу, то подібні картини напевне збереглися у вашій пам'яті. Ті, хто перемагав у конкурсах, можливо, ніколи не намагаються аналізувати інтерв'ю як процес та поведінку учасників з різних боків барикади під час нього. І загалом стандартний висновок переможця може бути таким: “Якщо Ви цікава людина, то Вас точно відберуть, якщо ні – то жодна порада не допоможе!” В певному сенсі, думка вірна. Але чи зможуть ваші співбесідники зрозуміти, що ви люди цікаві, поговоривши з вами лише 20-30 хвилин, – це вже залежить тільки від вас.

1. ЩО ТАКЕ ІНТЕРВ'Ю?

Точно не іспит! Отже і підходити до нього потрібно інакше, ніж до іспиту – навряд чи варто намагатися запам'ятати слово у слово зміст власного Statement чи резюме. Ті, кого ви зустрінете, уже їх читали і не очікують від вас переказу тієї самої інформації. Сприймайте інтерв'ю як можливість поспілкуватися з цікавими людьми. Інтерв'юери звичайно професіонали у своїй галузі і дійсно зацікавлені у вас, адже вони повинні зробити свій вибір безпомилково. Інтерв'ю досить часто відіграє вирішальну роль при прийнятті рішень. Сприймайте інтерв'юерів не як ворогів, які підступно намагаються перемогти вас, а як людей, які хочуть і можуть допомогти вам досягти вашої мети. Спробуйте розслабитися

перед інтерв'ю і бути самими собою під час нього. Це допоможе вам отримати підтримку і необхідні голоси “за”.

1.1. ТИПИ ІНТЕРВ'Ю

Існує три типи інтерв'ю для навчання або стажування відповідно до мети:

1. Для участі у програмі, фінансованій з певного джерела (наприклад, урядом США). Ці інтерв'ю є обов'язковими для всіх півфіналістів конкурсів.
2. Для індивідуального вступу до закордонного навчального закладу. Університети звичайно не вимагають від іноземних студентів його проходити. Деякі університети можуть надіслати список питань, відповіді на які потрібно записати на касету і відіслати до університету. Інколи, якщо представник університету знаходиться в Україні, може відбутися звичайне інтерв'ю.
3. Для вступу до медичної резидентури США інтерв'ю є обов'язковими для кожного претендента на позицію резидента, і означають, що доведеться домовитися про дату і, відповідно, спланувати свою поїздку до США.

Інтерв'ю для влаштування на роботу в усьому світі виглядають приблизно однаково і так само, як і інтерв'ю для участі у програмах, є результатом попереднього відбору кандидатів на основі інформації, поданої у їхніх резюме та супровідних листах.

Рекомендації, які подаються нижче, є загальними, і можуть незначною мірою відрізнитися для кожного з типів інтерв'ю, а терміни “аплікант”, “конкурсант”, “претендент”, “кандидат” вживаються як взаємозамінні.

1.2. МЕТА ПРОВЕДЕННЯ ІНТЕРВ'Ю

Досить часто можна почути питання: “Що є найважливішим у конкурсному відборі?” Однозначно відповісти не можна, оскільки необхідно виграно представити себе на першому етапі – при заповненні анкети (для влаштування на роботу – резюме та супровідного листа) для того, щоб пройти у другий тур. Важливо успішно скласти іспит, який

вимагається програмою. Не менш, а, може, й більш необхідно справити гарне враження при особистому спілкуванні на інтерв'ю.

На першому етапі відбору звичайно конкурсанта ніхто не бачить, і може судити про нього/неї лише на підставі інформації, поданої в анкеті та рекомендаційних листах, які описують апліканта з точки зору інших людей. Досить часто ця інформація може викликати певні застереження або запитання, і тому дуже важливим є особисте спілкування з конкурсантом. Зрозуміти, наскільки вільно він/вона володіє розмовною мовою, чи є ця особа цілеспрямованою людиною, який має лідерський та професійний потенціал, наскільки необхідно та корисною буде поїздка до США, і чи готова людина до потенційних труднощів у чужій країні, – все це можна зрозуміти тільки під час особистого спілкування на інтерв'ю. Звичайно, можна вважати, що всі висновки будуть суб'єктивними, – це дійсно так, однак це будуть неупереджені думки декількох професіоналів, які складають відбіркову комісію і керуються певними критеріями відбору, своїм життєвим досвідом та інтересами програми або організації. Тому інтерв'ю завжди є невід'ємною частиною будь-якого конкурсного відбору і, фактично, є його кульмінацією і часто – вирішальним моментом.

1.3. ХТО ПРОВОДИТЬ ІНТЕРВ'Ю?

Знати це завжди корисно, тоді і загальну стратегію поведінки планувати можна, і подумати, як продемонструвати свою ерудицію. Отже, звичайно інтерв'ю для участі у програмах для навчання чи стажування проводяться або тільки американськими громадянами – представниками організацій, які адмініструють програму (з головного офісу у США) та представниками навчальних закладів, які беруть до себе учасників програми, або україно-американськими комісіями, якщо йдеться про програми наукових досліджень у США. Крім того, коли проводяться конкурси, фінансовані урядом США, на інтерв'ю може бути присутнім представник Посольства США.

До речі, програми, які проводяться на засадах відкритого конкурсу, інколи викликають питання щодо чесності відбору з боку учасників, які конкурс програли. Інтерв'ю ніколи не проводиться однією людиною. Наявність комісії абсолютно виключає можливість корупції – рішення приймаються колегіально, після детального обговорення кожного з претендентів, і голос однієї особи у комісії хоч і є важливим, але рідко стає вирішальним.

2. ПІДГОТОВКА ДО ІНТЕРВ'Ю

Спочатку подбайте про те, щоб зібрати якомога більше інформації про програму, американську освіту, університети, культуру або організацію, куди ви хочете влаштуватися на роботу. Гарна поінформованість – запорука успіху.

Подумайте про ваш зовнішній вигляд – мало ймовірно, що комусь спаде на думку, що капці та невипрасувана сорочка є тим, що потрібно, але намагайтеся також уникати надміру у спробі виглядати відповідно події. Забагато косметики або прикрас у стилі “різдвяна ялинка” та демонстрація частин тіла, які не мають відношення до тематики інтерв'ю (навіть якщо ви фотомодель і маєте що продемонструвати) викликають звичайно не інтерес, а питання щодо пріоритетів та серйозності намірів. Ваш одяг повинен підкреслювати вашу професійність. Костюм буде доречним, краватка також, але бажано ще й підібрати краватку відповідно, уникаючи дратівливих кольорів або занадто грайливих та крикливих малюнків. Інтерв'ю звичайно призначається на певну годину, тому бажано, щоб на момент, коли вас запросять до кімнати, весь зайвий одяг – пальто, шапка, шарф, - уже знаходилися у гардеробі, а не на вас.

На початку інтерв'ю вам доведеться привітатися за руку з інтерв'юером або всіма членами комісії. Якщо ваші руки пітніють, корисно буде вимити їх та насухо витерти носовичком або серветкою. В українській культурі потиск руки в основному практикується між чоловіками, а жінки часто не мають уявлення, що і від них очікується подібний жест. У багатьох випадках можна спостерігати, як руку вони подають кволо, ніби з останніх сил, або для поцілунку (подібний жест можна побачити і в чоловіків!). Основна рекомендація може бути лише трохи попрактикуватися у потиску руки – він повинен бути коротким і енергійним. Пам'ятайте: ви від початку можете продемонструвати свою енергійність через потиск, а це дуже важливо!

2.1. ПОЧАТОК ІНТЕРВ'Ю

Отже, ви вже у кімнаті, де проводиться інтерв'ю. Не важливо, скільки осіб знаходиться там – вітаючись з вами, всі вони представлятимуть себе. Навіть якщо хтось вам здався більш впливовою особою, не варто демонструвати свою незацікавленість в інших членах комісії. Рішення приймаються колегіально, і є певні критерії оцінки кожного кандидата, якими керується кожен член комісії. Потиск руки,

запрошення сідати є стандартним ритуалом. Є досить багато книжок, які описують мову тіла. Звичайно схрещені руки означають, що людина готується захищатися. Пам'ятайте про те, що ви не в обороні, а на бесіді з професіоналами. Важливо також дивитися людям в очі – ви нічого не приховуєте, і це продемонструє вашу відкритість і готовність до співпраці. Поводьтеся спокійно, з відчуттям власної гідності, але не занадто розслаблено, все ж таки це не дружня вечірка.

Якщо у вас є гарне почуття гумору (не плутайте з сарказмом!), і ви досконало володієте мовою, якою проводиться інтерв'ю, загальнозрозумілий жарт може задати приємний дружній тон для бесіди.

Першим питанням стане “Що Ви хотіли б розказати нам про себе?” Зазвичай можна вислухати приблизно однакові відповіді від більшості конкурсантів – на якому факультеті навчається або навчався, який диплом отримав, де працює, ким, сімейний стан. Це все фактична інформація, яка уже передавалася в анкеті, і тому багато часу приділяти їй не потрібно. Краще залишити час для того, щоб дати більше інформації, яка є важливою для оцінювання вас як перспективного учасника програми або працівника, і яка не ввійшла до анкети, або якої ви торкнулися поспіль. Тому загалом на привітання та загальну розповідь про себе (не плутайте з доповіддю!) варто відвести не більше 5 хвилин. Взагалі найбільш успішними в інтерв'ю бувають ті, хто вміють слухати і спостерігати, а не майстри доповідати. Найбільшої шкоди завжди заподіює невміння вчасно зупинитись, розповідаючи про себе, та нездатність зрозуміти, що інтерв'юер вже готовий поставити наступне питання, і тільки з ввічливості чекає, поки ви закінчите розповідь.

2.2. ОСНОВНА ЧАСТИНА ІНТЕРВ'Ю ТА СТАНДАРТНІ ПИТАННЯ

Отже, ви зробили вступ і перейшли до основної частини інтерв'ю. Всі наступні питання вимагатимуть специфічної та деталізованої інформації про вас як особистостей і професіоналів. Ось деякі приклади стандартних питань, які можуть виникати як на інтерв'ю для вступу до навчального закладу, так і для влаштування на роботу:

1. Розкажіть про себе.
2. Які хобі Ви маєте?
3. Чому Ви вважаєте, що саме Вас ми повинні відібрати?
4. Що Ви вважаєте Вашими сильними сторонами?
5. Що Ви вважаєте Вашими слабкими сторонами?

6. Чи робили Ви колись серйозні прорахунки? Які Ви зробили висновки?
7. Що Ви вважаєте своєю найбільшою перемогою?
8. Хто з відомих історичних осіб є Вашим ідеалом?
9. Як Ви бачите своє майбутнє через 5-10 років?
10. Що Ви плануєте робити після закінчення навчання або стажування?
11. Чому Ви обрали цю галузь?
12. Як Ви вважаєте, Ви отримали гарну освіту чи ні?
13. Що приваблює вас у США?
14. У яких видах суспільного життя Ви брали участь, коли навчалися в інституті?
15. Від яких предметів Ви отримували найбільше/ найменше задоволення і чому?
16. Ви вважаєте, що Ваші оцінки відповідають Вашим здібностям чи ні? Чому?
17. Хто оплачував Ваше навчання?
18. Наведіть приклад ситуації коли Ви виявили себе лідером.
19. Чи робили Ви колись волонтерську (неоплачувану) роботу? Де і коли?
20. Який тип організацій або навчальних закладів Вам подобається більше – маленькі чи великі? Чому?
21. Чи можете Ви працювати над кількома завданнями одночасно?
22. Наскільки добре Ви плануєте свій час?
23. Якби Ви мали можливість, що б Ви змінили у своєму навчальному закладі/ організації?
24. Яким чином на Вас вплинуло Ваше повсякденне оточення?
25. Чи берете Ви участь у громадському житті?
26. Який художній твір Вам подобається найбільше і чому?
27. Чи маєте Ви які-небудь особливі здібності?
28. Розкажіть про Вашу сім'ю.
29. Які найважливіші рішення Вам довелося нещодавно прийняти?

30. Що Вас найбільше турбує у повсякденному житті Вашої країни? Світу? Що Ви про це думаете?

А ЦЕ ЗРАЗКИ ПИТАНЬ СУТО ПРИ ВЛАШТУВАННІ НА РОБОТУ:

1. Які професійні навички Ви здобули на вашому місці роботи?
2. Чому Ви вирішили змінити місце роботи?
3. Що Вам подобалося Вас не влаштувало на попередньому місці роботи?
4. Опишіть ідеальне, на Вашу думку, місце роботи.
5. Чи доводилося Вам працювати в організації з чітко вираженою ієрархією? Як Ви ставитеся до такої роботи?
6. Наведіть приклад найбільш стресової ситуації на Вашій роботі.
7. Як би Ваші колеги/ваш начальник описали Вас та вашу роботу?
8. Як Ви собі уявляєте ідеального начальника?
9. Наведіть приклад Вашої роботи у команді.

Взагалі питання можуть бути дотичними до вищевказаних або похідними від них, а можуть бути й абсолютно іншими – у залежності від мети інтерв'ю. Якщо говорити про такий вид інтерв'ю, який проводиться для влаштування на програму у резидентурі для лікарів, то таке інтерв'ю взагалі продовжується 6-8 годин (!) і включає в себе дуже багато професійних компонентів.

2.3. ЗАГАЛЬНІ ПОРАДИ ЩОДО ВІДПОВІДЕЙ НА ІНТЕРВ'Ю

Готового рецепту про те, що говорити і як, немає і бути не може. Інтерв'ю – справа дуже особиста, і всі відповіді повинні стосуватися вас, і тільки вас особисто. Всі питання, вимагатимуть специфічної та деталізованої інформації про вас як особистостей і професіоналів. Ось деякі приклади стандартних питань та деякі рекомендації щодо того, про що не варто говорити і що ви можете включити до своєї відповіді.

1. ЧОМУ ВИ ВИРІШИЛИ ПОДАВАТИСЯ НА УЧАСТЬ У ПРОГРАМІ?

Не варто розповідати про сумну долю України, яка потерпає від бідності інформаційних ресурсів, поганої освіти, і в цілому, тяжкого економічного становища. Подібна інформація, по-перше, є в ЗМІ, по-друге, не так уже все й погано, а по-третє, це не є особиста інформація. Розраховувати на те, що розчулений член комісії буде підтримувати вашу кандидатуру, не потрібно, особливо через те, що більшість людей непередготованих використовуватимуть саме цей аргумент.

Краще розкажіть, як ви дізналися про програму, і що вас особисто найбільше приваблює у ній.

2. ЧОГО ВИ ОЧІКУЄТЕ ВІД ПОЇЗДКИ ДО США (ІНШОЇ КРАЇНИ)?

Не варто казати “покращити мову, завести нових друзів, дізнатися більше про країну та її традиції”. Це є загальнозрозумілим, а йдеться про ваші особливі інтереси. Придумати відповідь експромтом не вдасться, краще поцікавитися, що пропонують університети студентам у вашій галузі і які ще принади має студентське життя в США.

3. ЯК ВИ БАЧИТЕ СВОЄ МАЙБУТНЄ ЗА 5 РОКІВ?

«Я планую створити свою неурядову неприбуткову організацію, яка опікуватиметься інвалідами». В певному сенсі, це може бути для вас мрією, але питання не про мрії, а фактично про ваші особисті програмі-максимум на наступні 5 років. Мета прекрасна, однак реальність здійснення викликає питання, особливо якщо ви до цього ніколи не працювали у неурядовому секторі і не маєте жодних досягнень на ниві суспільного служіння. Подібна відповідь викличе низку інших питань, причому стосуватимуться вони як вашої відданості соціальній роботі та ймовірності фінансування уявної організації, так і відповідності обраної вами галузі до ваших планів на майбутнє. Останнім питанням, яке може повністю зруйнувати ваше інтерв'ю, стане питання про те, яким чином ви будете застосовувати свій досвід, набутий в США, після повернення. Слід пам'ятати, що американці (як і взагалі всі представники країн з розвиненою ринковою економікою) є людьми, орієнтованими на результат. Отже, якщо ви хочете поїхати навчатися, але не можете собі

чітко уявити, навіщо, то вони будуть шукати людину, яка буде це чітко знати. Порада одна – будьте чесним, і реалістичним у своїх відповідях.

4. В ЯКИЙ ЧАС ВИ ХОТІЛИ Б НАРОДИТИСЯ?

Якщо вам раптом здалося, що ви неправильно зрозуміли питання – перепитайте в особи, яка це питання поставила, що вона/він має на увазі. Перепитати – це набагато краще, аніж гаяти час на відповідь, яку від вас не очікують. Подібні питання неможливо передбачити, але вони також можуть бути поставлені з метою з'ясування того, наскільки аплікант готовий до стресових ситуацій, і як він поводитиметься. У відповідь ви можете подумати вголос, наприклад, “я займаюся бальними танцями і отримую насолоду від французької мови. Мабуть, 19 сторіччя було б найкраще” і т.ін. До речі, непогана нагода розповісти про якісь інші риси вашої особистості, про які взагалі ви ні в анкеті, ні в інших паперах не згадували.

5. У ЧОМУ ПОЛЯГАЄ ОСНОВНА МЕТА ВАШОГО ПРОЕКТУ?

На інтерв'ю з науковцями це питання є основним, і типово, науковці починають досить детально переповідати зміст проекту. Насправді питання означає, що члени комісії хочуть краще зрозуміти що конкурсант збирається робити і які остаточні результати очікує. У деяких випадках, захопившись розповіддю, науковці втрачають почуття часу або починають заходити в дуже дрібні деталі. Варто пам'ятати, що хоча інтерв'ю намагаються проводити залучивши вузьких спеціалістів (наприклад, професорів з економіки, охорони навколишнього середовища і т. ін.), набір галузей, пропонованих програмою, є ширшим, ніж нормальна кількість членів комісії. Отже, це означає, що серед членів комісії може не бути спеціаліста у вашій галузі, і вас просто не зрозуміють, коли ви почнете сипати термінологією.

6. ЧОМУ ВИ ВВАЖАЄТЕ, ЩО МИ ПОВИННІ ВАС ВІДБРАТИ?

Інша модифікація цього питання – “в чому полягають Ваші сильні сторони?” Не треба бути занадто скромними, можете просто перерахувати ваші сильні сторони, а також аргументовано пояснити, яким чином інші

студенти, з якими ви спілкуватиметеся в США, отримують щось для себе. Краще продумати це питання перед інтерв'ю.

Досить часто конкурсанти, невпенені у своєму знанні мови, якою проводиться інтерв'ю, починають за це вибачатися. Ні в якому разі не вибачайтесь! Не варто наголошувати на тому, що ви погано знаєте мову, це і так видно. Краще скористуватися іншою порадою: намагайтеся знайти позитивне у негативному. Наприклад: ви не вивчали англійської мови взагалі до того часу, коли дізналися про програми навчання в США. Це стало настільки сильним стимулом, що ви відвідували дворічні курси з англійської мови, і зараз вже прекрасно розумієте та перекладаєте (ну просто молодці!) На жаль, ви ще робите багато помилок, спілкуючися з носіями мови (ну це виправно, при наявності такої мотивації!).

Отже, говорячи будь-що на інтерв'ю, будьте позитивно налаштовані, і вживайте тільки ті приклади, які є найбільш близькими до тематики програми.

2.4. ПИТАННЯ ДО ІНТЕРВ'ЮЕРІВ

Пам'ятаєте описану на початку ситуацію очікування своєї черги на інтерв'ю? Ніхто не спитав, які питання ви ставили інтерв'юерам. Ставити питання є аспектом, нетиповим для української культури, і досить багато конкурсантів просто до цього не готові. Невміння або страх поставити питання може повністю зруйнувати гарне враження від спілкування з вами. Підготовка питань для інтерв'ю є не менш важливою домашньою роботою. Експромтом звичайно вдається придумати щось на зразок:

1. НІ, МЕНІ ВСЕ ЗРОЗУМІЛО.

Це не вимагає коментарів – цієї фрази достатньо, щоб зруйнувати враження про вас, як про людину зацікавлену і мотивовану.

2. А ЯКИЙ РОЗМІР СТИПЕНДІЇ?

Ті, хто проводять інтерв'ю, є в основному представниками різних організацій, не пов'язаних з організацією, яка адмініструє програму, і не мають жодного уявлення про розмір стипендії. І до того ж питання звучить взагалі некоректно – програма розрахована на те, що ви отримуєте знання, а не заробляєте гроші.

3. А КОЛИ БУДУТЬ РЕЗУЛЬТАТИ ІНТЕРВ'Ю (ПРОГРАМИ)?

Орієнтовні дати відомі організації, яка адмініструє програму, і не обов'язково це відомо вашим інтерв'юерам.

4. СКІЛЬКИ ОСІБ ВИ МАЄТЕ ВІДІБРАТИ?

У багатьох ситуаціях навіть організація, яка адмініструє програму, не зможе дати чіткої відповіді. Отже, порада загальна: не питайте про специфіку вашої програми, з'ясуйте все в координатора програми, і краще за все, до інтерв'ю.

Не варто ставити дуже особливих питань, наприклад:

1. ДО ЯКОЇ ЦЕРКВИ ВИ ХОДИТЕ?

Релігія – приватна справа кожної особи, і обговорення цієї тематики на інтерв'ю абсолютно не прийнятне.

2. ЧИ ПІДТРИМУЄТЕ ВИ ПОЛІТИКУ УРЯДУ США?

Люди, які проводять інтерв'ю для участі у програмах, фінансованих урядом США, у певному сенсі самі є представниками уряду. Крім того, навіть якщо сам інтерв'юер є приємною людиною, під час інтерв'ю він є офіційною особою. Отже, не варто ставити таких питань, а також робити коментарі, які є політично некоректними і стосуються фемінізму, питань раси та національності, сексуальних меншин і т. ін. Взагалі, інтернет є потужним джерелом інформації, і там можна знайти практично все щодо культури іншої країни. Варто цю інформацію також переглянути перед інтерв'ю.

Не питайте також нічого, що є загальновідомим або про що говорилося під час інтерв'ю.

Про що варто питати? При наявності зацікавленості в американській освіті дуже просто як зрозуміти її загальну структуру, так і, відповідно, згенерувати розумні питання щодо деталей. Наприклад, вам цікаво було б дізнатися, яким чином виглядає система оцінювання знань? Або вимоги для отримання ступеню магістра? Або пошук місця практичного стажування (internship)? Або позакласна діяльність студентів?

Приклади питань – тих, які ставити не варто, і тих, які прийнятні, - стосувалися в основному інтерв'ю, які проводяться для певних програм обміну. Оскільки в більшості випадків конкурсант не знають, до якого університету вони потраплять, то і питання носять більш загальний характер. У ситуаціях, коли інтерв'ю стосується кандидата на вступ до конкретного університету/програми клінічної резидентури, питання повинні бути конкретними, і в основному стосуватися саме цього закладу та програми, на яку подається аплікант.

Деякі поради стосуються і інтерв'ю для влаштування на роботу. В цій ситуації варто поцікавитися безпосередніми вимогами до посади, на яку ви подаєтесь. У тому числі можуть бути питання:

1. Щодо організаційної ієрархії стосунків – якщо вас відберуть, хто буде ашими безпосередніми керівниками, і як далі виглядатиме підпорядкування?
2. Чи вимагають від вас самостійно прийняти рішення, чи всі ваші дії повинні обговорюватися з керівництвом?
3. Чи маєте ви звітувати про виконану роботу письмово, і як часто?
4. Чи передбачений тренінг перед початком виконання вами ваших обов'язків?
5. Як часто працівники проходять тренінги для підвищення кваліфікації?
6. Які є перспективи кар'єрного росту?
7. Чи вимагає ця посада спілкування з владними структурами, і якщо так, з якими саме?
8. Чи передбачені відрядження, і якщо так, як часто?
9. Який кандидат є ідеальним на цю посаду?

2.5. ЗАВЕРШЕННЯ ІНТЕРВ'Ю

Іноколи через нервові напруження конкурсант не помічають плину часу. Тому, коли інтерв'юер говорить, що все закінчено, вони просто не розуміють, що настав час прощатися. Дехто намагається додати ще трохи якоїсь інформації про себе чи про свій проект.

Навіть якщо вам здається, що час інтерв'ю минув занадто швидко, і ви не сказали чогось суттєвого, говорити це практично на порозі немає

сенсу. Розклад інтерв'ю звичайно жорсткий, і затримувати комісію, вимагаючи додаткової уваги до себе, є некоректним. Крім того, комісія вже готова до заповнення оціночних форм, і, можливо, короткого обговорення вашої кандидатури. Залиште приємне враження про себе, подякувавши і вчасно залишивши кімнату інтерв'ю.

3. ОЦІНКА ІНТЕРВ'Ю

Вам цікаво знати, наскільки успішними були ваші інтерв'ю? Звичайно, що так! Спробуйте самі оцінити, спитавши себе:

1. Чи не виглядали члени комісії знудженими?
2. Чи мої навички спілкування були на вищому рівні?
3. Чи залишив/ла я враження професіонала?
4. Чи зрозуміло я розповів про свої плани на час перебування в США?
5. Чи виглядали реальними мої плани на наступні 5 років?
6. Чи був я переконливим в тому, що маю лідерські якості?
7. Чи достатньо яскравими були конкретні приклади з мого професійного життя, які я наводив?
8. Чи зрозумілий зв'язок мого бажання взяти участь у програмі і планів на наступні 5 років?
9. Чи мої питання здалися комісії цікавими?
10. Чи є в мене шанси бути визнаним кращим?

Оцінивши себе самостійно, ви зрозумієте, як непросто це зробити, і краще зрозумієте процедуру інтерв'ю. І навіть якщо ви переможете, цей досвід завжди залишиться для вас корисним.

ЧАСТИНА VII. ФІНАНСОВА ДОПОМОГА

1. ФІНАНСОВА ДОПОМОГА ДЛЯ НАВЧАННЯ В СПОЛУЧЕНИХ ШТАТАХ

Можливість навчатися в університеті чи коледжі в Сполучених Штатах завжди була привабливою для іноземних студентів завдяки багатьом чинникам, таким як якість викладання, відмінні можливості для освіти чи проведення наукових досліджень, досконала матеріально-технічна база університетів та коледжів, існування спеціальних служб та офісів, що допомагають іноземним студентам різноманітними консультаціями, порадами тощо. Загальна кількість іноземних студентів, що здобувають вищу освіту в університетах чи коледжах США, сягає 45 000. Присутність іноземних студентів сприяє міжнародному порозумінню, збагаченню академічного та культурного середовища в тих навчальних закладах, які приймають іноземних студентів.

Однак, слід пам'ятати, що вища освіта в Сполучених Штатах є платною. Одним із чинників, що впливають на зарахування студента до університету чи коледжу, є його фінансова спроможність. Адже програми навчання іноземних студентів у США, як, зрештою, і в багатьох інших країнах, є свого роду великим комерційним проектом. Звісно, що навчання в американському університеті чи коледжі є доволі коштовним з огляду на економічний стан пересічного українця. Адже вартість одного року навчання складає від 15 000 до 40 000 доларів США. Якщо до цього додати ще й кошти, пов'язані з видатками на житло, харчування, транспортні видатки тощо, то здобуття вищої освіти в США виглядає цілком недоступним для наших громадян.

Справді, вища освіта в США є коштовною. Вартість залежить від багатьох чинників – регіону, рейтингу навчального закладу, навчальної програми тощо. Навчальні заклади також поділяються в США на державні та приватні. Вартість навчання в державних університетах чи коледжах є нижчою, оскільки ці навчальні заклади отримують фінансові та податкові пільги з федерального чи місцевого бюджетів. Однак, цими програмами зазвичай не можуть скористатися іноземні студенти. Тому вони сплачують за навчання дещо більше, ніж громадяни чи постійні мешканці США.

Приватні навчальні заклади пропонують освіту за вищими тарифами. Однак, такі навчальні заклади здобувають кошти від приватних пожертвувань та грантів від федерального уряду, міжнародних чи

приватних фондаций. Таким чином, вони володіють більшими стипендійними фондами і, як правило, не мають значних обмежень для надання фінансової допомоги іноземним студентам.

2. ДЖЕРЕЛА ТА ФОРМИ ФІНАНСОВОЇ ДОПОМОГИ

Іноземні студенти можуть отримувати фінансову допомогу на здобуття вищої освіти та проведення наукових досліджень у Сполучених Штатах у різноманітних формах із різних джерел. Такі джерела можна об'єднати в п'ять категорій:

- коледжі та університети США;
- фундації та приватні джерела в США;
- уряд США та міжурядові агенції;
- міжнародні організації;
- уряди та приватні організації в рідних країнах студента.

Розподіл коштів, якими користуються іноземні студенти, що навчаються в університеті чи коледжі в Сполучених Штатах, є доволі різноманітним. До того ж він залежить від того, який науковий ступінь хоче здобуватиме студент – бакалавра, магістра чи доктора.

Нижче подано таблицю, що демонструє джерела фінансування іноземних студентів у США за академічними рівнями у 2001-2002 навчальному році.²

Джерело фінансування	Переддипломний рівень (%)	Дипломний рівень (%)	Інші (%)
Особисті та сімейні кошти	80,4	51,5	70,6
Навчальний заклад США	9,2	37,9	7,0
Уряд / навчальний заклад своєї країни	3,5	3,9	3,6
Уряд США	0,5	0,9	0,5
Приватні спонсори	7,7	3,7	3,7

² Open Doors 2002. Report on International Educational Exchange. Institute of International Education

Поточна робота	0,2	1,5	13,7
Міжнародні фонди	0,2	0,5	0,5
Інші джерела	0,2	0,2	0,4

УНІВЕРСИТЕТИ ТА КОЛЕДЖІ США

Американські університети та коледжі можуть надавати фінансову допомогу в різноманітних формах. Це можуть бути гранти, стипендії, часткове чи повне звільнення від сплати вартості навчання, позики, часткове працевлаштування в університетському містечку або довільне поєднання вищезгаданих форм. Форми такої допомоги можуть залежати від багатьох чинників, однак загальний розмір пакету фінансової допомоги зазвичай залежить від того рівня, на якому навчається студент – переддипломного (undergraduate level) чи дипломного (graduate level). Шанси отримати фінансову допомогу в тих, хто навчається на дипломному рівні та здобуває ступінь магістра, є вищими, ніж у тих, хто на переддипломному рівні здобуває ступінь бакалавра.

ЗВІЛЬНЕННЯ ЧИ ЗМЕНШЕННЯ ОПЛАТИ ЗА ВСТУП (APPLICATION FEE WAIVER)

Переважна більшість університетів та коледжів у Сполучених Штатах беруть оплату за вступ чи розгляд документів абітурієнта. Така оплата зазвичай коливається від 50 до 250 доларів США і визначається кожним навчальним закладом. Як правило, ці кошти не є депозитом і не повертаються студентові незалежно від того, чи зарахований він на навчання до університету.

Однак, усвідомлюючи те, що в багатьох країнах економічна ситуація не є сприятливою, деякі навчальні заклади передбачають можливість зменшення розміру чи звільнення від такої сплати для іноземних студентів.

Щоб скористатися такою можливістю, слід написати листа до приймальної комісії коледжу чи університету за поданим нижче зразком.

Dear Admission Officer,

Hereby, I am asking, if it is possible to waive the application fee for me or in case that it is not acceptable, delay the payment until I arrive in United States.

So, I would like to mention current situation in Ukraine. The deep economic crisis and high inflation rates caused significant shortage of personal incomes. The application fee,

which is requested to process my documents, is a big problem for me. My stipend paid by the university is equal to 10 USD. That is why, I ask you to postpone the application fee payment until my arrival to United States.

Sincerely,

Ivan Petrenko <Signature>

СТИПЕНДІЇ

Стипендії, що пропонуються іноземним студентам для навчання в університеті чи коледжі в США, можна об'єднати в кілька категорій:

- стипендії на основі потреби (need-based scholarships);
- стипендії за досягнення (merit-based scholarships);
- спортивні стипендії (athletic scholarships);
- повні стипендії (fellowships).

Стипендії на основі потреби (need-based scholarships) надаються студентам, що демонструють високі академічні досягнення, однак не можуть забезпечити фінансування свого навчання. Студенти, які претендують на здобуття такої стипендії, повинні попросити приймальну комісію університету або коледжу надіслати їм аплікаційну форму на здобуття фінансової допомоги. Якщо відомо, що університет або коледж надає стипендії на основі потреби, але не надсилає форм на отримання стипендій на основі потреби в загальному аплікаційному пакеті, студент може скористатися стандартною Формою фінансової допомоги для іноземних студентів (Foreign Student Financial Aid Application), яку можна отримати від College Board. Податкова служба США (IRS) вимагає від усіх навчальних закладів отримати засвідчення наявності фінансових ресурсів студента до надсилання йому форми I-20, що є підставою для отримання студентської візи. Для цього студенти можуть використати Форму засвідчення фінансового стану (Certification of Finances), яку також можна отримати від College Board, або подібними формами, які надсилають окремі навчальні заклади. Це є документ, у якому спонсор засвідчує суму фінансової допомоги, яку він погоджується надавати на кожний рік навчання.

Коли фінансовий офіс університету чи коледжу переглядатиме фінансову аплікацію іноземного студента, використовуючи певні формули, буде визначено фінансовий внесок сім'ї на основі доходів та майна. До цієї суми буде додана допомога з інших джерел (інших родичів

студента чи стипендій, які студент вже здобув). Різниця між внеском сім'ї плюс приватною підтримкою та вартістю навчання в університеті чи коледжі складає фінансову потребу.

Оскільки фінансова документація є різною в кожній із країн, університетові чи коледжу доволі складно прийняти чітке рішення щодо надання стипендії на основі потреби. Деякі навчальні заклади спочатку приймають рішення про зарахування на основі академічних показників студента та результатів тестів, а після цього надають стипендії за потребою. Для інших навчальних закладів фінансова потреба студента є вирішальним чинником, що впливає на статус його аплікації. Однак, у більшості випадків такі рішення приймаються в поєднанні з іншими показниками студента, в першу чергу – з академічними успіхами та рекомендаціями.

Окрім того, слід зауважити, що стипендії на основі потреби ніколи не надаються у формі повного гранта, а покривають лише частину витрат студента.

Стипендії за досягнення (*merit-based scholarships*) є грантами, що ґрунтуються на академічних, особистих чи інших талантах або досягненнях студента без огляду на його фінансовий стан. Такі стипендії надаються університетами та коледжами задля того, щоб привабити студентів, які демонструють високі досягнення в різноманітних ділянках.

Особливістю цього виду фінансової допомоги є те, що такі стипендії надаються зазвичай після того, як студенти закінчили (та сплатили за) перший рік навчання.

Для здобуття такої стипендії студент повинен не лише займати найвищі місця в академічному рейтингу групи, але й мати добрі рекомендації від викладачів чи наукових керівників, а також (що є особливо важливим в американському суспільстві) активно займатися громадською діяльністю.

Спортивні стипендії (*athletic scholarships*) надаються у формі повних або часткових грантів від університету чи коледжу для тих студентів, що мають високі досягнення у певному виді спорту. Такі студенти виступатимуть за спортивні команди університету чи коледжу та сприятимуть підвищенню репутації університету під час свого навчання. Деякі університети вимагають, щоб студенти, які здобули спортивні стипендії, згадували про свій університет чи коледж протягом кількох років по закінченні свого навчання, рекламуючи таким чином свій навчальний заклад. Іноземні студенти повинні чітко відповідати вимогам, встановленим Національною асоціацією атлетів коледжів (National

Collegiate Athletic Association), яка, окрім іншого, визначає кількість стипендій у кожному виді спорту, яку може надати навчальний заклад.

Особливу увагу слід звернути на те, що не у всіх видах спорту надаються стипендії. Американські коледжі та університети культивують лише певні види спорту, серед яких легка атлетика, баскетбол, американський футбол, хокей, плавання, теніс, волейбол. Тому перш ніж звертатися до коледжу чи університету з проханням про надання спортивної стипендії, слід поцікавитися, чи культивується такий вид спорту в цьому навчальному закладі.

До того ж спортивні досягнення претендента на здобуття спортивної стипендії повинні бути на доволі високому рівні. Претендент на таку стипендію повинен засвідчити свої досягнення копіями дипломів переможця національних чи міжнародних змагань, свідоцтвами про встановлення рекордів у певному виді спорту тощо.

Для студентів, які навчаються на дипломному рівні (*graduate level*) та здобувають ступінь магістра, обсяг стипендійного пакету є значно більшим. Фінансова допомога для таких студентів може мати кілька форм: стипендії на навчання (*scholarships*), повні стипендії (*fellowships*), а також стипендії за асистентство (*assistantships*). Така фінансова допомога може мати різний розмір – від часткових стипендій до повного покриття всіх видатків. На наявність таких стипендій впливають багато чинників: академічні досягнення та потенціал студента в обраній ділянці навчання, його фінансові потреби, політика окремих факультетів та шкіл у межах одного університету, характер та обсяг дослідницьких проєктів, що виконуються протягом певного часу, зацікавленість окремих викладачів у студентові, наявність коштів. Нижче подається огляд кожної з форм фінансової допомоги, яку пропонують американські університети студентам, що навчаються на дипломному рівні.

СТИПЕНДІЇ НА НАВЧАННЯ (SCHOLARSHIPS)

Як і на переддипломному рівні, студенти, що здобувають ступінь магістра, можуть претендувати на здобуття стипендій на основі академічних показників (*merit-based scholarships*). Як правило, вищі навчальні заклади в США оголошують кількість та розміри стипендій, які будуть надані кращим студентам за результатами їхнього навчання за попередній семестр чи академічний рік. Здобуття таких стипендій не тягне за собою жодних зобов'язань щодо додаткової роботи чи фінансових

відшкодувань, окрім навчання у закладі, що надає стипендію. Такі стипендії можуть частково чи повністю покривати вартість навчання.

ПОВНІ СТИПЕНДІЇ (FELLOWSHIPS)

Повні стипендії надаються на основі академічної успішності студента і, як правило, не мають зобов'язань щодо викладання чи здійснення наукових досліджень. Повні стипендії можуть покривати вартість навчання та пов'язаних із ним затрат (придбання книжок, кошти на копіювання, користування бібліотекою, комп'ютерними ресурсами університету тощо), але в рідкісних випадках можуть покривати видатки на житло та харчування.

АСИСТЕНТСТВО (ASSISTANTSHIPS)

Більшість коштів для підтримки студентів на дипломному рівні надається у формі асистентства. Асистентство може мати щонайменше два типи фінансової допомоги:

- грошові виплати (стипендії)
- зменшення вартості навчання або звільнення від її сплати

У більшості випадків студенти отримують стипендії у формі грошових чеків з фіксованою сумою кожного семестру. Інколи це можуть бути щотижневі або щомісячні оплати.

Асистентство має певні переваги над повною стипендією, і студентам не слід стати на хибний шлях, думаючи, що завжди краще мати „вільні” гроші, тобто просту стипендію. Якщо студенти не є членами „групи” професора (тобто дослідницькими асистентами), вони не мають доступу до факультету чи відділення в такий спосіб, як це мають ті, хто є асистентами. Контакти та досвід, які отримують дослідницькі асистенти, можуть в кінцевому результаті бути значно ціннішими, ніж будь-яка сума стипендійного забезпечення. Це особливо виправдовує себе в тих випадках, коли студенти мають намір продовжувати свої дослідження на рівні докторантури та навчаються в ділянці точних чи природничих наук.

Асистентство не перевищує 20 годин на тиждень. Розмір оплати за асистентство може бути різноманітним – від 500 до 17 000 доларів США (або значно вищим, якщо врахувати зменшення розміру чи звільнення від оплати за навчання) протягом навчального року. Однак, слід врахувати, що законодавство США вимагає сплати прибуткового податку зі всіх

форм фінансової допомоги, в тому числі й асистентства. Іноземні студенти беруть участь у конкурсі на здобуття асистентства на рівні з американськими студентами. Оскільки кількість асистентських посад є обмеженою, то конкурс є доволі жорстким. Хоча при розгляді питання про надання асистентства фінансова потреба претендента береться до уваги, однак вирішальну роль відіграють його академічні досягнення та перспективність у певній галузі науки. Конкурс на асистентські посади оголошується один раз на рік. Поновлення асистентство не є автоматичним і залежить від якості роботи асистента протягом попереднього року та наявності коштів. Існує кілька типів асистентства:

ВИКЛАДАЦЬКЕ АСИСТЕНТСТВО (TEACHING ASSISTANTSHIPS)

Більшість університетів з великим обсягом програм переддипломного рівня залучає до роботи асистентів викладачів. Студенти, які здобувають вищий науковий ступінь за спеціальністю, що викладається на переддипломному рівні, мають непоганий шанс здобути посаду асистента викладача. При цьому вони зобов'язані відмінно володіти англійською мовою. Тому часто університети вимагають, щоб претенденти на посаду асистента викладача склали іспит TSE (Test of Spoken English). Окрім того, університети можуть вимагати, щоб асистенти викладачів брали участь у семінарах, які готують їх до викладання в освітньому середовищі США.

Посада асистента викладача може передбачати читання лекцій, перевірку класних робіт, оцінку рефератів та статей, консультування студентів, нагляд за роботою груп у лабораторії. Зазвичай асистент викладача працює 20 годин на тиждень. Часто викладацьке асистентство поєднується з додатковими пільгами – зменшенням розміру або звільненням від оплати за навчання, а також страхуванням здоров'я.

Викладацьке асистентство надає відмінний освітній довід та фінансову підтримку. Призначення на посади асистентів викладачів здійснюються на основі академічної кваліфікації та можуть залежати від наявності коштів у межах факультету. Студенти, зацікавлені в отриманні такої посади, повинні звертатися до відділу, відповідального за такі призначення. Як правило, студенти не отримують таких посад до того, як вони зараховані на навчання на дипломному рівні.

ДОСЛІДНИЦЬКЕ АСИСТЕНТСТВО (RESEARCH ASSISTANTSHIPS)

Як і у випадку з викладацьким асистентством, дослідницьке асистентство надає виняткову академічну підготовку, практичний досвід та фінансову підтримку. Дослідницькі асистенти одержують фінансову підтримку в обмін на допомогу викладачам у дослідницьких проектах. Додатковою перевагою є те, що студенти доволі часто мають нагоду працювати над дослідженнями, які пов'язані з темою їхньої дипломної роботи, особливо коли вони працюють дослідницьким асистентом у свого професора чи наукового керівника.

Дослідницьке асистентство надається на основі академічних кваліфікацій та дослідницьких інтересів. Воно доволі рідко пропонується студентам першого року навчання, оскільки агенції, що надають підтримку на здійснення таких досліджень, доволі неохоче фінансують роботу недосвідчених студентів першого року, які ще не зарекомендували себе на дипломному рівні. Студенти, що працюють дослідницькими асистентами, як правило, отримують зарплатню чи стипендію.

Дослідницьке асистентство дуже часто фінансується за кошти грантів, отриманих професорами на здійснення їхніх власних досліджень. Дослідницьке асистентство лише трохи відрізняється від повної стипендії тим, що студенти дещо обмежені у виборі теми своєї дисертації та більш залежні від свого наукового керівника. Студенти також ризикують позбутися свого дослідницького асистентства, якщо їхня робота не співпадає з тим, чим займається їхній науковий керівник, якщо вона відходить від загальної схеми досліджень, або якщо дослідницький грант на підтримку такої роботи не був поновлений.

Посади деяких дослідницьких асистентів фінансуються за гроші, що надходять від пожертв чи за кошти штату, призначені для сприяння дослідницькій роботі викладачів. Інші дослідницькі асистенти пишуть свої власні дослідницькі гранти, що фінансуються безпосередньо. Як і у випадку з викладацьким асистентством, дослідницькі асистенти працюють лише половину 40-годинного робочого тижня. Однак, дослідницькі асистенти, які працюють над темою власної дипломної роботи, зазвичай приділяють мало уваги обсягу оплачуваного часу та тривалий час працюють над тим, щоб завершити проект до визначеного терміну.

Як правило, дослідницьке асистентство триває один навчальний рік. Студенти, які хочуть отримати дослідницьке асистентство, повинні звертатися до академічного відділу факультету, на якому вони навчаються, та подати опис своїх дослідницьких інтересів.

АДМІНІСТРАТИВНЕ АСИСТЕНТСТВО (ADMINISTRATIVE ASSISTANTSHIPS)

У деяких навчальних закладах існують форми асистентства, що не підлягають юрисдикції магістратури. Інколи студенти, що отримують посади адміністративних асистентів, виконують адміністративні чи допоміжні функції. Доволі часто їхні завдання пов'язані зі спеціальністю, за якою вони навчаються. Наприклад ті, що здобувають ступінь магістра в ділянці освіти, можуть займатися розробкою та виготовленням аудіовізуальних матеріалів; ті, що навчаються за комп'ютерними спеціальностями, можуть працювати над розробкою програмного забезпечення для університету; студенти музичного відділення можуть допомагати в розробці дитячих підготовчих програм тощо. Студенти з інших країн доволі часто отримують посади адміністративних асистентів у відділі консульства для іноземних студентів.

Такі посади надаються на основі потреби та академічних інтересів, Тривалість робочого тижня адміністративних асистентів складає від 10 до 20 годин.

Як і у випадку з викладацьким та дослідницьким асистентствами, адміністративні асистенти отримують знижку або звільнення від оплати за навчання, а також стипендію чи зарплатню.

Проблеми, що можуть виникати в адміністративних асистентів, пов'язані з тим, що у випадку якщо адміністративний асистент працює не на академічному відділенні, де він навчається, а в якомусь іншому підрозділі університету, його доволі часто розглядають як члена персоналу. Його керівник інколи може забувати про вимоги, які ставляться до студентів, і дозволить чи заохочуватиме його працювати надто багато.

Ще однією особливістю цього асистентства є те, що інформація про такі вакансії широко не рекламується. Інколи такі посади можуть бути надані малокваліфікованим студентам переддипломного рівня, якщо на них вчасно не претендуватимуть кваліфіковані студенти дипломного рівня. Тому слід подавати заяви на такі посади через відділ дипломного навчання, а не через деканат факультету.

ЖИТЛОВЕ АСИСТЕНТСТВО (RESIDENCE ASSISTANTSHIPS)

Житлові асистенти допомагають керівнику житлового комплексу в гуртожитках для студентів переддипломного рівня і доволі часто працюють у вечірні години та вихідні дні, забезпечуючи порядок та життєдіяльність у гуртожитках. Загальною практикою в університетах, які мають гуртожитки, є те, що студентам дипломного рівня пропонуються різноманітні форми асистентства, у тому числі й посада директора по житлу в університетських житлових комплексах. У додаток до стипендії, житлові асистенти та директори отримують інші форми фінансової допомоги – наприклад, безкоштовне житло та харчування.

СТАЖУВАННЯ (INTERNSHIPS)

Стажування поза межами університетів стають невід'ємною частиною багатьох дипломних програм. Вони надають неоціненний практичний досвід роботи під спільним керівництвом представників навчального закладу та компанії чи організації. Студенти можуть бути залученими до незалежних досліджень як частини їхнього стажування та подаватимуть письмові звіти та оцінки свого досвіду. Загальною практикою є те, що студенти отримують грошову компенсацію під час стажування від компанії чи організації, а університет нараховує їм кредитні години на час стажування.

Стажування тривалий час використовуються професійними програмами для того, щоб фінансово підтримувати студентів дипломного рівня і водночас надавати їм практичний досвід. Щоразу все більше дисциплін шукають можливості стажування студентів в установах громадського та приватного секторів поза межами університетів і розглядають це як шлях до збільшення досвіду своїх студентів, надаючи їм дослідницькі матеріали та можливість одержувати фінансову підтримку.

Додатковою перевагою стажувань є те, що в деяких випадках вони є шляхом до постійного працевлаштування випускників дипломних програм. Однак іноземним студентам слід звертати увагу на ті обмеження, які пов'язані зі статусом їхніх студентських віз. Не всі університети

пропонують можливість стажування, а деякі навчальні заклади не нараховують кредитних годин за термін стажування.

КООПЕРАТИВНА ОСВІТА (COOPERATIVE EDUCATION)

Ця програма поєднує досвід роботи з академічним навчанням. У деяких навчальних закладах студенти можуть заробляти академічні кредити за роботу під наглядом викладачів на посадах із повною чи частковою зайнятістю, пов'язаних із їхніми інтересами в освіті чи кар'єрі. У цьому випадку студенти сплачують за курсові кредити в ділянці, де вони працюють під наглядом наукового керівника. Водночас студенти є оплачуваними працівниками. Розміри зарплатні можуть бути різними в залежності від рішення адміністрації програми. Навчальні заклади, що використовують програми кооперативної освіти для свої студентів дипломного рівня, часто мають офіси та відділи, чия робота безпосередньо пов'язана з програмами кооперативної освіти.

ДОДАТКОВІ МОЖЛИВОСТІ ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ

У додаток до вищезгаданих типів посад, багато навчальних закладів пропонують працевлаштування в межах університетських містечок (*on-campus employment*). У більшості таких містечок працюють відділи працевлаштування студентів, допомагаючи їм у пошуку роботи як в самому містечку, так і за його межами. Таке працевлаштування студентів допомагає їм у зароблянні коштів, необхідних для покриття видатків на транспорт, придбання підручників, кишенькові витрати тощо.

ПОЗИКИ ТА КРЕДИТИ

Багато університетів та коледжів США пропонують своїм студентам ще одну форму фінансової допомоги – позики. Кошти на позики надходять від приватних, контрольованих коледжами чи університетами фондів, або, що буває рідше, від фінансових установ. Деякі схеми позик вимагають, щоб громадянин чи постійний мешканець США був співгарантом повернення позики. Відсотки за позику можуть бути предметом обговорення. Часто термін повернення позики може розпочинатися після завершення навчання студента в університеті або коледжі.

Більшість університетів та коледжів доволі обережно ставляться до питання позик, щоби не перевантажувати іноземних студентів необгрунтованими позиками. Коли отримувач позики звертається за студентською візою, представник консульської служби буде уважно перевіряти спроможність сім'ї студента щодо повернення позики. Студенти повинні довести, що задля повернення позики їм не доведеться працювати в США нелегально.

Американські фінансові установи, як правило, не надають кредитів особам, що не є громадянами або постійними мешканцями США. Однак, у зв'язку з деяким покращенням фінансової ситуації в нашій державі все більше українських банків та кредитних спілок пропонують різноманітні схеми кредитів для навчання. За інформацією щодо кредитів для навчання за кордоном слід звертатися до банківських установ чи кредитних спілок в Україні.

ФОНДИ ТА ПРИВАТНІ ДЖЕРЕЛА В США

Багато американських фондів, професійних асоціацій та інших приватних організацій надають гранти та стипендії для іноземців. Критеріями придатності для їх отримання можуть бути потреба, академічні досягнення, особливі таланти, плани щодо кар'єри, галузі та рівня навчання, етнічної спадщини, або ж довільне поєднання вищезгаданого. Більшість грантів та стипендій надається для дипломного навчання чи післядипломної роботи, однак існують певні стипендії для переддипломного рівня або ж для недипломних програм, тренінгів чи досліджень.

Кількість грантів та стипендій, їхній розмір та тривалість змінюються щороку. Розміри нагород сягають від 1 000 до 40 000 доларів США на рік.

УРЯД США ТА ДВОСТОРОННІ ДЖЕРЕЛА

Уряд США пропонує різноманітні стипендії через програми обмінів у співпраці з урядами інших країн чи двосторонніми комісіями. Такі стипендії можуть покривати всі витрати за навчальною чи дослідницькою програмою кандидата в Сполучених Штатах, а також можуть містити додаткові виплати. Двома найбільш популярними програмами в багатьох країнах є стипендії Фулбрайта та програма Агенції з міжнародного розвитку США.

СТИПЕНДІЇ ФУЛБРАЙТА (FULBRIGHT AWARDS)

Програма стипендій для академічних обмінів на дипломному рівні, дослідницької роботи на рівні докторантури, читання лекцій чи викладання, освітніх поїздок. Існують інші форми допомоги для ознайомлювальних візитів, проведення консультацій, обміну професійним досвідом.

АГЕНЦІЯ З МІЖНАРОДНОГО РОЗВИТКУ США (U.S. AGENCY FOR INTERNATIONAL DEVELOPMENT)

Стипендії та гранти надаються, як правило, для навчання чи тренінгів, пов'язаних із проектами з розвитку в домашніх країнах претендентів.

У додаток до цього, **Інститут міжнародної освіти (Institute of International Education)** у Нью-Йорку адмініструє кілька програм, спонсорованих урядами та приватними організаціями.

Усі ці стипендії та гранти надаються, як правило, за результатами відкритого конкурсу, оголошеного в країнах-учасниках, або за номінаціями двосторонніх комісій, відповідних міністерств чи Посольства США. Інформацію про такі конкурси можна отримати через інформаційно-консультативні центри, уповноважені Державним Департаментом США, відділи освіти Посольства США та відповідні представництва агенцій, що координують конкурси. Кандидати на здобуття таких стипендій повинні подавати документи у своїй країні. Певні програми можуть мати обмеження щодо участі в них студентів, які вже навчалися в Сполучених Штатах.

МІЖНАРОДНІ ОРГАНІЗАЦІЇ

Гранти та стипендії від міжнародних організацій можна умовно поділити на дві категорії:

Організації, що приймають прямі заявки. Такі організації надають гранти чи стипендії, заявку на які можна надсилати безпосередньо або через визначену місцеву агенцію в домашній країні претендента. До цієї категорії входять міжнародні професійні організації, організації з підтримки міжнародного порозуміння чи товариства з підтримки певних галузей знань та інші подібні установи.

Організації, що вимагають номінацій. Існує багато організацій на зразок системи агенції ООН та деякі міжурядові організації, що

вимагають номінування урядом чи урядовою агенцією кандидата на здобуття гранту чи стипендії.

ЗВЕРНЕННЯ ДО ПРИВАТНИХ ФОНДІВ ЧИ АГЕНЦІЙ ІЗ ЗАПИТОМ ПРО ФІНАНСОВУ ДОПОМОГУ

При пошуку джерел фінансової допомоги інколи слід письмово звертатися до фондів чи агенцій із запитом про можливість отримання такої допомоги. Особливо це стосується тих випадків, коли слід звернутися до фондів чи організацій, котрі не оголошують відкритих конкурсів на здобуття стипендій чи грантів. Для цього можна скористатися запропонованою формою листа-запиту:

**Ivan Petrenko
vul. Korotka 11
Kyiv, 04054 Ukraine**

09.26.2003

NAME OF FOUNDATION/ORGANIZATION

Address of foundation/organization

To whom it may concern:

I am writing this letter to you to inquire about any scholarships (*претенденти на навчання на дипломному рівні повинні також зазначити: fellowships*) **or other forms of financial assistance that may be offered by your organization to international students expecting to continue their education in the United States.**

I am a Ukrainian citizen currently in my рік навчання year of study at назва вашого університету and plan to further my studies at назва університету в США, якщо відомо in the U.S. Unfortunately, due to current economic situation in Ukraine, I am unable to pay for such an education personally.

(Якщо вас ще не зарахували до університету в США, а ви просто цікавитесь можливістю отримання допомоги, продовжуйте з наступної фрази:)

I plan to apply / have applied for financial assistance from the University, but am not sure of the amount of aid the University can offer me.

(Якщо ви знаєте розмір допомоги, який отримуєте, але потребуєте більше, продовжуйте з наступної фрази:)

I have been awarded розмір отриманої допомоги, which will cover що саме покриває отримана допомога, and am still in need of скільки ще потрібно.

For this reason, I would ask that you send me any information and, if applicable, application forms for any type of financial assistance your institution offers.

Thank you for your time and assistance.

Yours truly,

Ivan Petrenko <Підпис>

Претенденти на навчання на переддипломному рівні (undergraduates): ви повинні також пояснити, що ви плануєте робити з вашою освітою в майбутньому, коротко пояснюючи як це може принести користь суспільству.

Претенденти на навчання на дипломному рівні (undergraduates): Ви можете подати деякі деталі вашої спеціалізації, особливо будь-яких досліджень, які неможливо зробити в Україні.

3. ЯК НЕ ОТРИМАТИ ФІНАНСОВУ ДОПОМОГУ

Звертаючись із проханням про надання фінансової допомоги, слід уникати типових помилок, які гарантовано вилучать вас із переліку успішних претендентів.

1. Допустіть помилку в назві чи імені спонсора.
2. Надайте вашим проханням недбалого вигляду.
3. Сформулюйте ваші прохання так, ніби спонсор зобов'язаний надати вам фінансування.
4. Виставляйте необґрунтовані часові рамки.
5. Сфокусуйтеся лише на отриманні грошей, а не на розвитку ресурсів.
6. Спробуйте залякати потенційного донора, якщо він відмовить вам у допомозі.
7. Спробуйте змусити потенційного донора почуватися винним.
8. Думайте, що потенційні донори не знають, чим ви насправді займаєтеся.
9. Не знайте своїх власних фактів та показників.
10. Забудьте попросити грошей.
11. Жалісливо випрошуйте грошей.
12. Запізніться з поданням документів до визначеного терміну.
13. Вийдіть за визначені межі документів.
14. Просіть після того, як прийнято рішення про відмову.
15. Просіть грошей на те, що не підлягає фінансуванню.
16. Запізніться на співбесіду.
17. Жуйте гумку на співбесіді з потенційним донором.

4. СПЕЦІАЛІЗОВАНІ ВЕБСАЙТИ

1. Спеціалізовані вебсайти, призначені для пошуку інформації про гранти для іноземних студентів або науковців. (**lefa.org, Finaid.org, Fastweb.com etc**)
2. Вебсайти, призначені для пошуку інформації про грантові винагороди у специфічних галузях знань, для відібраних/спеціальних груп претендентів (жінок, претендентів з вадами у здоров'ї і т.ін.);
3. Відсилки до фондів та приватних джерел, а також міжнародні організації, що пропонують фінансову допомогу студентам-іноземцям (Сорос, Євразія, Світовий Банк, Ротарі и т.ін.);
4. Вебсайти окремих європейських незалежних консалтингових центрів, що вміщують сторінки з анонсами нових програм та грантів.

WWW.COLLEGEBOARD.COM

Це представник College Board в інтернеті. College Board – неприбуткова членська асоціація із сторічним досвідом роботи. Місією цієї організації є підготувати, надихнути і пов'язати коледжі та можливості абітурієнтів. Серед її членів понад 3 800 шкіл, коледжів, університетів та інших освітніх асоціацій.

College Board надає не тільки освітню інформацію, але й засоби, що знадобляться студентам та їх батькам для планування переходу із старшої школи до коледжу. Це єдине місце, де студенти можуть зареєструватися на SAT та практикуватися у відповідях на реальні питання SAT у режимі online. Студенти та їх батьки користуються collegeboard.com для пошуку коледжів, відповідних до їх критеріїв відбору, для подання документів у режимі online, усвідомити кар'єрні можливості, дізнатися про вартість навчального курсу та зорієнтуватися у складному світі фінансової допомоги.

На першій сторінці сайту вам необхідно натиснути на позначку активного меню, знайти і вибрати зноску “Scholarship Search” (“Пошук стипендій”). Після цього ви потрапите до сторінки “Scholarship Search”, де ви зможете (як пояснює невеличка інструкція нагорі): “Знайти стипендії, позички, стажування та інші програми фінансові допомоги, що не

належать до ресурсів коледжів та відповідають вашому рівню освіти, обдарованості (особливим талантам) та досвіду”.

Ви повинні відповісти на питання внизу, і “Scholarship Search” надасть потенційні можливості, користуючись базою даних, що нараховує понад 2 000 стипендій, стажувань, позичок для студентів молодших курсів.

Серед цих питань більшість таких, що стосуються виключно громадян Сполучених Штатів. Найважливішими із тих, на які повинні відповідати претенденти-іноземці, є громадянство (вибирай – international student), освітній статус, спеціальність, що студент буде опановувати в майбутньому. Будь ласка, зверніть увагу на те, що ця сторінка стосується тільки студентів молодших курсів.

WWW.IEFA.ORG

“IEFA – це новий Інтернет-ресурс стосовно фінансової допомоги для іноземних студентів, які мають бажання навчатися закордоном. На цьому сайті ви маєте можливість знайти найбільш повну інформацію про гранти, стипендії, програми позичок та іншу інформацію, що допоможе студентам отримати освіту закордоном. Місією IEFA є сприяння розвитку міжнародної освіти за допомогою створення та публікації сучасних баз даних про міжнародну фінансову допомогу у межах інтернет”.

Насправді, це найбільш популярний та повний сайт про різноманітні види фондових можливостей для іноземних студентів. За словами господарів сайту, щороку їх відвідує понад 900 000 студентів зі всього світу.

Розпочати пошук треба з натискання на зноску “Find a Scholarship” (“Знайди стипендію”). Після цього ви потрапляєте на головну пошукову сторінку, де потрібно вибрати рядок Field of Study (галузь навчання), натиснути на кнопку пошуку для роботи з базою даних стипендій. Ви також можете ввести назву країни, щоб розглянути всі можливі винагороди в цій країні.

Існує також і список розсилок. Вам необхідно ввести свою електронну адресу, щоб регулярно отримувати найновішу інформацію та новини від IEFA. Слід приділити особливу увагу частині сайту під назвою “Hi/Tech Scholarships/Graduate Internships” (Стипендії для студентів, що вивчають високотехнологічні спеціальності/післядипломні стажування).

Місією HTIR є створення фондів, що пропонують повне фінансування іноземним студентам, що вивчають інформаційні технології

на післядипломному рівні та є учасниками програм післядипломних стажувань у Сполучених Штатах. Студенту необхідно заповнити електронну аплікаційну форму, щоб його почали розглядати як претендента на стипендію.

WWW.EDUPASS.ORG

Цей сайт забезпечує інформацією тих іноземних студентів, що мають у своїх освітніх планах навчання в Сполучених Штатах на рівні коледжу, післядипломному або професійному рівні. Він також є цікавим й для тих, хто вже навчається в Сполучених Штатах. Тут можливо знайти дані про освіту в інших країнах, хоч головна увага приділяється США.

Цей довідник надає будь-яку інформацію про навчання та життя в США, що може знадобиться студентам. Він охоплює всі теми від процесу вступу до коледжу та фінансової допомоги до культурного шоку та розмірів одягу.

EduPASS починалась як розділ для міжнародних студентів у межах “FinAid! The Smart Student Guide to Financial Aid” (“Фінансова допомога для обдарованих студентів”). Позитивні відгуки від студентів та викладачів були приголомшуючими. Восени 1998 року FinAid вирішив перетворити цей розділ в окремий сайт, що буде охоплювати будь-яку тему, яка викликає інтерес у студентів з іноземних країн, а не лише фінансову допомогу.

EduPASS була створена Марком Кантровіцем, відомим автором та дослідником, що освітлює питання фінансової допомоги та планування коледжів. Щоб потрапити до частини сайту, яка інформує про стипендії, необхідно натиснути зноску “Financing College” (“Фінансування коледжів”). Звідси ми маємо можливість проглянути таку інформацію:

- Розрахунок коштів на навчання у коледжі
- Схема фінансового плану
- Джерела фінансової допомоги
- Навчальні заклади, що надають фінансову допомогу міжнародним студента молодших курсів
- Доречні публікації
- Організації
- Стипендії для іноземних студентів
- Позички для іноземних студентів

- Податки на прибуток
- Міжнародні студенти та FAFSA?
- Фінансова допомога для канадських студентів
- Фінансова допомога для європейських студентів

НАЙБІЛЬШ ЦІКАВІ РОЗДІЛИ:

“Sources of Financial Aid ” (“Джерела фінансової допомоги”) надає пораду щодо існуючих джерел фінансування (допомога з боку батьківщини, міжнародних організацій, уряду Сполучених Штатів).

До вашої уваги перелік американських навчальних закладів, що з найбільшою вірогідністю можуть надати підтримку іноземним студентам молодших курсів. Щоб потрапити до цього списку, школа повинна надавати винагороду більш ніж 1/5 вартості навчання. Фінансова допомога може охоплювати гранти, позички, роботи, а також винагороди, що надаються за особливі таланти (merit based) або при наявній необхідності (needed based awards). Навчальні заклади перелічені в кожній групі за алфавітом.

“Scholarships for International Students” (“Стипендії для іноземних студентів”) інформує про бази даних, що дають перелік стипендій, що надаються іноземним студентам у певних країнах. Доцільно переглянути безкоштовні бази даних стипендій на сайті FinAid, бо деякі з них містять стипендії для іноземців. База FastWeb, наприклад, дуже добре охоплює винагороди іноземним студентам.

Якщо повернутися до першої сторінки та натиснути кнопку “FastWeb’s free scholarships search” (“Безкоштовний швидкий пошук стипендій”), ми потрапимо до пошукової сторінки “FastWeb”. Щоб розпочати пошук серед 600 000 стипендій, необхідно зареєструватися та заповнити інформаційну сторінку студента, сторінку про свій академічний досвід і плани і т.ін. Необхідно ввести свою електронну адресу та загальну особисту інформацію.

Після реєстрації кожного разу, коли б ви не відкрили свої персональні папки на сайті, ви знайдете інформацію стосовно стипендій можливих для вас.

Безперечно не можна не згадати нашу улюблену веб-сторінку NAFSA. На ній також є адреси, присвячені грантам та стипендіям: <http://www.nafsa.org/ProfessionallandEducationalResources/Grantsandscholarship/GrantsAndScholarships.htm>. Ця сторінка особливо цікава тим, що вміщує не тільки інформацію про студентські та професійні грантові можливості, але робить доступними дані про “Sponsored Training Program Professional Development Opportunities” (“Можливості спонсованих тренінгових програм фахового розвитку”), що є надзвичайно цікавим для нас (освітніх консультантів).

Наприклад, тут ви можете побачити анонс “ETS Excellence Awards for Overseas Advising Centers” (“Винагороди за відмінну роботу для іноземних консультаційних центрів від ETS”) або “U.S.-Based Training Program (USBT)” (“програма професійного тренінгу в США”).

Наступна рекомендація стосується відвідування старого сайту NAFSA, що має дуже корисний розділ під назвою “Financial Aid for Foreign Nationals Studying in the United States” (“Фінансова допомога іноземцям, що навчаються в Сполучених Штатах”). Сторінка надає поглиблену статтю про “планування” свого навчання в США, “Funding Sources” (“Джерела фінансування”) – джерела фінансування можливі і доступні для навчання в США, а також “Sources of Information” (“Джерела інформації”) з переліком книжок та сайтів, що описують процес вступу можливості фінансування для іноземних студентів.

Їх адреса:

- www.oldsite.nafsa.org/students/funding.htm#fund
- www.iefc.com

За умов, що тисячі студентів перетинають кордони, щоб отримати освіту закордоном, виникли декілька можливих фінансових ресурсів. Міжнародна корпорація фінансування освіти (The International Educational Finance Corporation - IEFС) була заснована для того, щоб заповнити вакуум у програмах фінансування освіти для іноземних студентів. Такі програми надавали низьковідсоткові позички на навчання студентам з усього світу. IEFС співпрацюють із агенціями та позиковими компаніями, до переліку яких входять First Union Bank, the TERI Corporation, Fleet Bank та USAGroup, що саме і робить ці інноваційні програми можливими.

Натиснувши “Our Programs” (“Наші програми”), ми побачимо три кнопки, що дають доступ до трьох секцій. Одна з них призначена для

студентів-іноземців - International students. Цей розділ присвячено програмам позичок та ресурсам для студентів не американського або канадського походження, що є зараховані до визнаних на міжнародному рівні коледжів та університетів.

Програма пропонує фінансування, що забезпечує покриття повної вартості навчання в американських доларах, гнучкі схеми повернення коштів та відшкодування позичок протягом 20 років. Студенту необхідно знайти особу, що має статус громадянина США або статус постійного мешканця і що стане гарантом позички. На жаль, в більшості випадків це стає серйозною перешкодою, бо небагато студентів мають таких гарантів. При наявності родичів, друзів і т.ін. ми звертаємося до цієї програми з проханням про фінансову допомогу. Першим кроком цього процесу є заповнення та відправка “Request for Application” (“Заявка на отримання аплікаційної форми”).

WWW.ISOA.ORG

Варто приділити увагу сайту “The international student organization in America” /ISO/ (“Організація для іноземних студентів в Америці”).

На першій сторінці вас зустрічає дуже привабливий девіз, що заохочує саме іноземних студентів “Призначено до послуг іноземних студентів”.

ISO передбачає членство студентів-іноземців, що в даний період навчаються в Сполучених Штатах. Це єдина сервісна організація заснована й упорядкована теперішніми та колишніми іноземними студентами. Міжнародний академічний досвід її членів дозволяє сфокусуватися на специфічних потребах іноземної навчальної спільноти. Організація забезпечує програми повного медичного страхування, а також послуги, що пов’язані з існуванням студентської та наукової спільноти. Журнал ISO є головним каналом спілкування між іноземними студентами. Він надає релевантну інформацію щодо студентського досвіду навчання закордоном. Він безкоштовно розповсюджується по всіх університетах у межах США.

Перша сторінка має кнопки, що забезпечують доступ до таких розділів, як телефонні картки, медичне страхування, лікування у дантиста та ФІНАНСОВА ДОМОГА (найбільш цікава для нас). У ній пропонуються загальні рекомендації щодо пошуку фінансової допомоги, перелік публікацій спеціально присвячений фінансовій підтримці іноземних студентів, що бажають навчатися в США.

Найбільш цікавою є частина “Sources of Scholarships Available for International Students ” (“Джерела фінансування можливі для іноземних студентів”). Вона вміщує перелік величезної кількості грантів та інших джерел фінансової допомоги, а також їх опис.

5. ФІНАНСОВА ПІДТРИМКА ДЛЯ ЗДОБУТТЯ СТУПЕНЯ MBA

Не буде великою несподіванкою зауваження про те, що найбільш популярною серед претендентів на навчання в США є програма магістр з бізнес-управління, так звана MBA. За статистикою, поданою в літньому звіті NIS, 22% апліканти, що звернулися до них за консультацією, виявили інтерес саме до цієї спеціальності. Люди, чий фах вимагає подальшого навчання, хто бажає змінити кар’єру та покращити свої шанси щодо пошуку перспективної роботи, хто зацікавлений в підвищенні своєї конкурентно спроможності і зарплатні або бажає присвятити себе науці, - у більшості розмірковують про надбання ступеня MBA.

Але, напевно, у вас з’явиться питання: “Як я буду фінансувати своє навчання?” . Небагато закладів пропонують фінансову допомогу іноземним студентам. Можливі стипендії, гранти надзвичайно обмежені, і їх дуже нелегко отримати. Більшість студентів повинна розраховувати на власні кошти (персональні збереження) або на підтримку своєї держави (що є дуже низькою в країнах NIS). На жаль, дуже багато обдарованих студентів не в змозі потрапити до шкіл MBA через відсутність коштів.

Але нарешті є світло в кінці тунелю! Ті, хто постійно цікавиться новинами та змінами в політиці провідних бізнес-шкіл, можливо, помітили цікаву тенденцію. З’явилася комерційна альтернатива грантовим та стипендіальним фондам, що дають можливість фінансування навчання в галузі менеджменту. За умовами цих програм, студентів заохочують робити інвестиції в їх майбутнє шляхом придбання першокласної менеджерської освіти, за яку вони мають розраховатися із майбутніх прибутків. Тобто тепер ви можете отримати позичку, навіть якщо ви іноземний студент і не маєте американського гаранта. Раніше приватні позички були можливими тільки для громадян або постійних мешканців США із бездоганною кредитною історією. Нові умови долають обмеження щодо громадянства та кредитоспроможності, які відвертали численних потенційних кандидатів від цієї програми.

Нова програма позичок, запропонована провідними бізнес-школами, призначена допомогти зарахованим студентам знайти фінансову підтримку. Ви можете спитати: “Чому ці школи так впевнені, що після закінчення і отримання ступеня я поверну свій борг? ”. Відповідь проста – школи, що пропонують ці програми, – найкращі з найкращих у світі і, якщо ви настільки обдаровані, що вступили таки до однієї з таких шкіл, вони впевнені, що згодом ви зможете повернути їм борг. За статистикою та рейтингом (U.S. News & World Report, <http://www.usnews.com>), середня стартова зарплатня та бонуси студентів, що є випускниками цих шкіл, нараховує приблизно \$85 000-\$105 000 на рік. Цього напевне вистачить, щоб повернути позику за 20 років.

Зазвичай зараховані студенти можуть позичати гроші в розмірі повного студентського бюджету, якщо він перевищує отриману фінансову допомогу. Проценти можуть змінюватись у різних школах. Наприклад, програма позичок у Вортон передбачає основну річну ставку 9.2% на поточний момент, у Келгон – 9.0% (додатково включені 4% за відкриття позики). Відшкодування позичок починається через 4-6 місяців після закінчення університету. Виплата розрахована на 15-20 років. Студенти можуть розпочати виплати до початку терміну відшкодування без штрафів. Фінансові зобов'язання можуть змінюватися у різних школах.

На поточний момент бізнес-школами, що пропонують програми позичок іноземним студентам, є:

- **Harvard University** - www.hbs.edu
- **University of Pennsylvania (Wharton)** - www.wharton.upenn.edu
- **Northwestern University (Kellogg)** - www.kellogg.nwu.edu
- **Stanford University** - www.gsb.stanford.edu
- **University of California-Berkeley (Haas)** – haas.berkeley.edu
- **University of Michigan** - www.bus.umich.edu

Декілька університетів пропонують часткову позику на оплату тільки навчання:

- **New York University (Stern)** - www.stern.nyu.edu

..., або потребують підтвердити, що ви маєте прибуток в еквіваленті сумі позику:

- **Columbia University** - www.columbia.edu/cu/business/
- **University of Chicago** – www.gsb.uchicago.edu

Подібна програма позичок для студентів “Investing in an International MBA” (“Інвестування в міжнародну MBA”) (www.mbafinancing.com) пропонує оплату тільки навчання студентам, що зараховані до провідних європейських бізнес-кіл. Ця програма з’явилася завдяки зусиль двох фінансових установ ABN AMRO BANK та Європейського банку реконструкції та розвитку.

Бізнес школи – учасники проекту:

- **IESE Business School (Spain)** - www.iese.edu
- **London Business School (UK)** - www.london.edu
- **The Rotterdam School of Management (The Netherlands)** - www.rsm.nl

ДОДАТКИ

ДОДАТОК № 1

ПЕРЕЛІК ТИПОВИХ АКАДЕМІЧНИХ КУРСІВ

ACADEMIC COURSES/FIELDS OF STUDY

AGRICULTURAL SCIENCES (common)

Agricultural Sciences
Agronomy and Soil Sciences
Animal Sciences
Food Science and Technology
Horticulture

ALLIED HEALTH PROFESSIONS (common)

Dental Hygiene
Medical Physics
Medical Technology
Occupational Therapy
Physical Therapy
Speech-Language Pathology and Audiology

ARCHITECTURE (common)

Architecture
Landscape Architecture
Urban Design

AREA AND CULTURAL STUDIES (common)

African Studies
Afro-American Studies
Asian Studies
East European and Soviet Studies
Jewish Studies
Latin American Studies
Near and Middle Eastern Studies
North American Studies

ART (common)

Applied Arts and Design
Art/Fine Arts
Art History
Arts Administration
Art Therapy

Environmental Design
Graphic Design
Illustration
Industrial Design
Interior Design
Photography
Textile Design

ASTRONOMY AND METEOROLOGY (common)

Astronomy
Astrophysics
Meteorology and Atmospheric Sciences
Planetary Sciences

BIOLOGY AND BIOMEDICAL SCIENCES (common)

Anatomy
Biochemistry
Biology and Biomedical Sciences
Biophysics
Biotechnology
Cell Biology
Evolutionary Biology
Molecular Biology
Radiation Biology

BOTANY (common)

Botany and Plant Sciences
Plant Pathology

BUSINESS (common)

Accounting
Advertising and Public Relations
Business Administration and Management
Finance and Banking
Health Services Management and Hospital Administration
Hospitality Administration
Human Resources Management and Personnel
Industrial Administration
Insurance and Actuarial Science
International Business
Management Information Systems
Marketing
Organizational Behavior
Quantitative Analysis
Real Estate

Taxation

CHEMISTRY (common)

Analytical Chemistry
Chemistry
Inorganic Chemistry
Organic Chemistry
Physical Chemistry

CHIROPRACTIC (common)

COMMUNICATION (common)

Communication
Journalism
Mass and Organizational Communication
Radio, Television, and Film
Speech and Interpersonal Communication

COMPUTER AND INFORMATION SCIENCES (common)

Computer Science
Information Science
Software Engineering

DENTISTRY AND ORAL SCIENCES (common)

Dentistry
Oral and Dental Sciences

ECOLOGY (common)

Ecology
Environmental Biology

EDUCATION (common)

Adult Education
Agricultural Education
Art Education
Bilingual and Bicultural Education
Business Education
Community College Education
Computer Education
Counselor Education
Curriculum and Instruction
Early Childhood Education
Educational Administration
Educational Measurement and Evaluation
Educational Media/Instructional Technology
Educational Psychology
Education of the Gifted

Education of the Multiply Handicapped
Elementary Education
English Education
Foreign Languages Education
Foundations and Philosophy of Education
Higher Education
Home Economics Education
Mathematics Education
Middle School Education
Music Education
Reading
Rehabilitation Counseling
Religious Education
Science Education
Secondary Education
Social Sciences Education
Special Education
Teaching English as a Second Language
Urban Education
Vocational and Technical Education

ENGINEERING (common)

Aerospace/Aeronautical Engineering
Agricultural Engineering
Architectural Engineering
Biomedical Engineering
Ceramic Sciences and Engineering
Chemical Engineering
Civil Engineering
Computer Engineering
Electrical Engineering
Engineering Design
Engineering Physics
Environmental Engineering
Fire Protection Engineering
Food Engineering
Geological Engineering
Geotechnical Engineering
Industrial/Management Engineering
Materials Engineering
Materials Sciences
Mechanical Engineering
Mechanics

Metallurgical Engineering
Metallurgy
Mineral/Mining Engineering
Nuclear Engineering
Ocean Engineering
Operations Engineering
Petroleum Engineering
Polymer Science/Plastics Engineering
Power Engineering
Safety Engineering
Solar Engineering
Structural Engineering
Systems Engineering
Textile Sciences and Engineering
Transportation and Highway Engineering

ENTOMOLOGY (common)

GENETICS (common)

Developmental Biology
Genetics

GEOLOGY (common)

Earth Sciences
Geochemistry
Geodetic Sciences
Geology
Geophysics

HUMAN DEVELOPMENT AND SOCIAL WORK (common)

Child and Family Studies
Clothing and Textiles
Consumer Economics
Home Economics and Human Development
Social Work

LANGUAGES, LITERATURES, AND LINGUISTICS (common)

Asian Languages
Celtic Languages
Classics
Comparative Literature
English
French
German
Italian
Linguistics

Near and Middle Eastern Languages
Portuguese
Romance Languages
Russian
Scandinavian Languages
Slavic Languages
Spanish
Translation and Interpretation
Writing

LIBRARY SCIENCE (common)

MARINE SCIENCES/OCEANOGRAPHY (common)

Marine Biology
Marine Sciences/Oceanography

MATHEMATICAL SCIENCES (common)

Applied Mathematics
Biometrics
Biostatistics
Mathematics
Statistics

MEDICINE (common)

Allopathic Medicine
Naturopathic Medicine
Osteopathic Medicine

MICROBIOLOGICAL SCIENCES (common)

Bacteriology
Immunology
Medical Microbiology
Microbiology
Parasitology
Virology

NATURAL RESOURCE SCIENCES (common)

Environmental Sciences
Fish, Game, and Wildlife Management
Forestry
Natural Resources
Range Science
Water Resources

NEUROBIOLOGY AND BIOPSYCHOLOGY (common)

Biopsychology

Neurobiology

NURSING (common)

Child-Care Nursing
Gerontological Nursing
Maternity Nursing
Medical-Surgical Nursing
Nurse Anesthesia
Nurse Midwifery
Nurse Practitioner Studies
Nursing
Nursing Administration
Nursing Education
Oncology Nursing
Psychiatric Nursing
Public Health Nursing
Rehabilitation Nursing

NUTRITION (common)

OPTOMETRY AND VISION SCIENCES (common)

Optometry
Vision Sciences

PATHOLOGY (common)

PERFORMING ARTS (common)

Dance
Dance, Drama, and Music Therapy
Drama/Theater Arts
Music

PHARMACOLOGY AND TOXICOLOGY (common)

Pharmacology
Toxicology

PHARMACY AND PHARMACEUTICAL SCIENCES (common)

Pharmaceutical Sciences
Pharmacy

PHILOSOPHY AND RELIGION (common)

Missions and Missiology
Pastoral Ministry and Counseling
Philosophy
Religion
Theology

PHYSICS (common)

Acoustics
Applied Physics
Mathematical Physics
Optical Sciences
Physics
Plasma Physics

PHYSIOLOGY (common)

PODIATRIC MEDICINE (common)

PSYCHOLOGY (common)

Clinical Psychology
Counseling Psychology
Developmental Psychology
Experimental Psychology
Industrial and Organizational Psychology
Psychology
School Psychology
Social Psychology

PUBLIC AND COMMUNITY HEALTH (common)

Environmental and Occupational Health
Epidemiology
Health Physics/Radiological Health
Public and Community Health

SOCIAL SCIENCES (common)

Agricultural Economics and Agribusiness
Anthropology
Archaeology
City and Regional Planning
Criminal Justice/Criminology
Demography and Population Studies
Economics
Environmental Policy and Resource Management
Folklore
Geography
Gerontology
Government/Political Science
Historic Preservation
History
History of Science

Liberal Studies
Industrial and Labor Relations
Interdisciplinary Programs in the Humanities and
Social Sciences
International Affairs
Law
Medieval and Renaissance Studies
Mineral Economics
Museum Studies
Public History
Public Policy and Administration
Sociology
Urban Studies
Women's Studies

TECHNOLOGY MANAGEMENT AND POLICY (common)

Energy Management and Policy
Engineering Management
Technology and Public Policy

VETERINARY MEDICINE AND SCIENCES (common)

Veterinary Medicine
Veterinary Sciences

ZOOLOGY (common)

ДОДАТОК № 2

НАЙЧАСТІШЕ ВЖИВАНІ ТЕРМІНИ

ADMISSION REQUIREMENTS	*	вимоги до вступників
APPLICANT	*	вступник, абітурієнт
APPLICATION FEE	*	плата за розгляд документів при вступі до навчального закладу
APPLICATION FEE WAIVER	*	дозвіл не платити внесок за розгляд документів при вступі до навчального закладу
APPLICATION FORM	*	стандартна форма (анкета), що заповнюється абітурієнтом при вступі. Кожний навчальний заклад має свої форми.
APPLY	*	звертатись до навчального закладу з приводу вступу або надання фінансової допомоги
ASSISTANTSHIP	*	тип фінансової підтримки, при якому студенти повинні виконувати певні види робіт, наприклад, допомагати викладати або проводити дослідження. Надається в основному вже на рівні аспірантури.
ASSOCIATE	*	ступінь, що надається при закінченні навчання за дворічною програмою
AWARD	*	надається навчальним закладом: 1) академічний ступінь, 2) фінансова підтримка, 3) нагорода
BACHELOR	*	ступінь бакалавра, що надається після успішного закінчення чотирирічного курсу навчання у вищому навчальному закладі
CAMPUS	*	студентське містечко

CLASS RANK	*	рейтинг студента в класі (або в академічній групі). Рейтингова позиція найкращого учня –1. В українській системі такого ранжування не існує, тому викладачі можуть вживати такі поняття, як TOP 10%, TOP 25% і т.ін., що означає, що учень входить до 10 або 25 процентів найкращих учнів у групі
COED	*	змішані навчальні заклади, в яких разом навчаються студенти чоловічої та жіночої статі
CORE CALENDAR: <i>semester, quarter</i>	*	поділ академічного року на семестри або чверті
COST	*	вартість
COURSE	*	систематичні заняття за розкладом, що потребують від 1 до 5 (або більше) академічних годин на тиждень протягом одного семестру. Будь-яка програма, що надає ступінь, складається із певної кількості обов'язкових курсів та курсів, що можна отримати за бажанням. Програми можуть відрізнятися в залежності від конкретного навчального закладу. Пропоновані закладом курси мають назву та номер для їх ідентифікації (наприклад, математика 101).
CREDITS	*	залікові години - одиниці, які використовуються навчальними закладами для обліку завершених навчальних курсів (з відміткою "зараховано" або оцінкою). Отримання певної кількості таких залікових годин є необхідною для отримання ступеню. Кожен університет або коледж визначає кількість та типи таких одиниць для отримання ступеню в цьому навчальному закладі, а також встановлює цінність кожного курсу в

		“залікових годинах”, або “заалікових балах”.
CCURRICULUM	*	сукупність курсів, що викладається в школі, коледжі, університеті, або певний курс одного предмета
DEADLINE	*	останній день, коли приймаються вступні документи, або заяви на участь у різних конкурсних програмах
APPLICATION DEADLINE	*	останній день прийому аплікаційних форм навчальними закладами
DEGREE	*	академічний ступінь, що надається після успішного закінчення курсу навчання
DEPARTMENT	*	факультет, при вступі до аспірантури всі контакти здійснюються безпосередньо з обраним факультетом
DOCTOR (<i>Ph.D.</i>)	*	найвищий академічний ступінь – доктор філософії
ELECTIVES	*	курси, що студенти можуть вільно обирати, отримуючи за них залікові години чи бали для здобуття бажаного ступеня, крім тих курсів, що вимагаються обов’язково
FOREIGN STUDENT ADVISER	*	особа, яка представляє школу, коледж або університет та відповідає за розповсюдження інформації та консультування іноземних студентів з таких питань, як положення уряду Сполучених Штатів щодо таких студентів, студентські візи, академічні положення, звичаї та традиції, мова, фінансові питання або питання щодо проживання, планування подорожей, страхування та певні юридичні аспекти.
ENROLLMENT	*	зарахування на навчання
ENTRANCE DIFFICULTY	*	рівень складності вступу
ESSAY	*	твір, що є вимогою при вступі до

		багатьох університетів. Звичайно сам навчальний заклад дає тему, за якою потрібно написати твір.
FEES	*	сума витрат, які школа вимагає на покриття як навчальних, так і будь-яких послуг, передбачаються в період навчання
FELLOWSHIP	*	форма фінансової підтримки (звичайно повна), що надається на рівні аспірантури
FRESHMAN	*	особа, що є (або буде) студентом першого курсу вищого навчального закладу
FULL FINANCIAL AID	*	повна фінансова підтримка
FULL-TIME STUDY	*	навчання на стаціонарі
GPA	*	середній бал академічної успішності
GRADE	*	оцінка академічної роботи студента
GRADING SYSTEM	*	школи, коледжі та університети в Сполучених Штатах за звичай виставляють оцінки в буквах: A (відмінно), B (добре), C (задовільно), D (нижче ніж задовільно), F (незадовільно). Студенти молодших курсів повинні отримувати оцінки не нижчі за C, щоб продовжувати подальше навчання. Для післядипломних курсів необхідні оцінки не нижчі за B. Оцінки P (зараховано), S (задовільно) та N (не зараховано) також використовуються. За процентною системою оцінювання є найвищою оцінкою, а 70% (або 65%) здебільшого є найнижчою задовільною оцінкою.
GRADUATE STUDENT	*	студент, що вступає до аспірантури
GRADUATION	*	закінчення навчання, отримання ступеня
GRADUATION REQUIREMENT*		вимоги для успішного закінчення

		навчання та отримання академічного ступеня
INTERNSHIP	*	практичне стажування за спеціальністю в процесі навчання або після його закінчення
LECTURE	*	лекція – розповсюджений метод викладання курсів в університетах та коледжах. Викладач читає лекції у класі, що нараховує від 20 до декілька сотень студентів. Лекції можуть супроводжуватися регулярними груповими обговореннями, що проводяться асистентами викладача.
LIVE ON CAMPUS	*	жити в студентському гуртожитку
LIVING EXPENSES	*	витрати на життя, що звичайно включають плату за житло, медичне страхування, їжу, транспорт, придбання книжок
LOAN	*	позика, що надається на певний термін навчання і після його закінчення повинна бути повернута (найчастіше іноземні студенти не можуть подаватись на цю позику)
MAJOR	*	спеціалізація - галузь навчання, де спеціалізується студент. Молодші студенти обирають спеціалізацію після перших двох років загального вивчення гуманітарних або точних курсів
MINOR	*	предмети або галузі навчання, які студенти вивчають менш поглиблено (приділяють менше уваги) порівняно з курсами спеціалізації
MAJOR	*	спеціалізація
MASTER	*	ступінь магістра, що надається після закінчення навчання в аспірантурі
OFFICE OF ADMISSION AND	*	відділення, що приймає рішення про

FINANCIAL AID		зарахування студентів та надання їм фінансової підтримки. Всі контакти на етапі вступу до навчального закладу здійснюються саме цим підрозділом
PART-TIME WORK	*	одна з можливостей здобути додаткові кошти для фінансування свого перебування в університеті через поєднання стаціонарного навчання та роботи в студентському містечку. Ця робота не може займати більше як 20 годин на тиждень і звичайно є не дуже високо оплачувана
PARTIAL FINANCIAL AID	*	часткова фінансова підтримка
REGISTRATION	*	реєстрація – процес, під час якого студенти обирають курси для навчання протягом чверті, триместру або семестру
ROLLING ADMISSION	*	політика вищого навчального закладу, коли не встановлюється кінцевий термін подання на вступ, а вступні документи приймаються до розгляду протягом усього навчального року
SCHOLARSHIP	*	форма фінансової підтримки (часто – повна), що надається навчальними закладами найкращим студентам при чотирирічному (undergraduate) циклі навчання
SCORE	*	результат (напр., іспиту)
SPORT SCHOLARSHIP	*	форма фінансової підтримки, яка надається студентам, що мають визначні спортивні досягнення і беруть участь у змаганнях за збірну команду університету або коледжу. Претендувати на отримання цих коштів можуть також іноземні студенти.
TRANSCRIPT	*	копія документів про навчання з поточними оцінками (напр., копія залікової книжки або таблиця чи атестата про середню освіту)

TRANSFER	*	студент, який вже вчиться у вищому навчальному закладі і бажає продовжити навчання в аналогічному, або процес перевodu з одного навчального закладу до іншого
TUITION	*	вартість самого навчання у закладі освіти за кордоном без врахування вартості всіх інших витрат
UNDERGRADUATE	*	студент, що вступає або вступив до навчального закладу безпосередньо після отримання закінченої середньої освіти для отримання ступеня бакалавра
WAIVER	*	дозвіл не сплачувати певну частину витрати